

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü

2013

Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Açıklama Raporu

1	AÇIKLAMA RAPORU.....	1
1.1	İLKELER	1
1.1.1	KORUMA İLKELERİ.....	1
1.1.2	PLANLAMA İLKELERİ	2
1.1.3	GELİŞME İLKELERİ	2
1.2	PLANIN AMAÇ VE KAPSAMI	3
1.2.1	AMAÇ.....	3
1.2.2	KAPSAM	3
1.2.3	HEDEFLER VE STRATEJİLER	4
1.2.3.1	HEDEFLER.....	4
1.2.3.1.1	FİZİKSEL HEDEFLER	4
1.2.3.1.2	SOSYAL HEDEFLER.....	5
1.2.3.1.3	EKONOMİK HEDEFLER.....	6
1.2.3.1.4	GENEL HEDEFLER.....	6
1.2.3.2	STRATEJİLER	7
1.2.3.2.1	DOĞAL YAPIYA VE ÇEVREYE İLİŞKİN STRATEJİLER	8
1.2.3.2.2	DEMOGRAFİK YAPIYA İLİŞKİN STRATEJİLER	14
1.2.3.2.3	SOSYO-EKONOMİK YAPIYA İLİŞKİN STRATEJİLER	16
1.3	PLANLAMA KRİTERLERİ	30
1.3.1	PLANLAMA YAKLAŞIMI	30
1.3.2	YÖNTEM.....	30
1.4	PLAN KARARLARI.....	32
1.4.1	NÜFUS PROJEKSİYONLARI	32
1.4.2	PLAN KARARLARINI YÖNLENDİREN PROJELER VE YATIRIMLAR	37
1.4.2.1	Projeler ve Yatırım Kararları.....	40
1.4.2.1.1	Projeler	40
1.4.2.1.2	İller ve Yatırım Projeleri	45
1.5	KENTSEL GELİŞME KARARLARI.....	47
1.5.1	MARDİN İLİ	47
1.5.1.1	Artuklu (Mardin Merkez).....	47
1.5.1.2	Dargeçit.....	49
1.5.1.3	Derik.....	50
1.5.1.4	Kızıltepe	51
1.5.1.5	Mazıdağı	53
1.5.1.6	Midyat	54
1.5.1.7	Nusaybin	55
1.5.1.8	Ömerli	56
1.5.1.9	Savur.....	57
1.5.1.10	Yeşilli.....	58
1.5.2	BATMAN İLİ	59
1.5.2.1	Batman Merkez	59
1.5.2.2	Balpınar.....	61
1.5.2.3	Beşiri	62
1.5.2.4	İkiköprü	63
1.5.2.5	Gercüş	64
1.5.2.6	Hisar.....	65
1.5.2.7	Kayapınar.....	66
1.5.2.8	Hasankeyf	67
1.5.2.9	Kozluk	68

1.5.2.10	Bekirhan.....	69
1.5.2.11	Sason.....	70
1.5.2.12	Yücebağ.....	71
1.5.3	SIİRT İLİ	72
1.5.3.1	Siirt Merkez	72
1.5.3.2	Aydınlar	74
1.5.3.3	Baykan	75
1.5.3.4	Atabağı.....	76
1.5.3.5	Ziyaret	77
1.5.3.6	Eruh	78
1.5.3.7	Kurtalan.....	79
1.5.3.8	Gözpınar	80
1.5.3.9	Kayabağlar	81
1.5.3.10	Pervari.....	82
1.5.3.11	Şirvan.....	83
1.5.4	ŞIRNAK İLİ	84
1.5.4.1	Şırnak Merkez	84
1.5.4.2	Balveren.....	85
1.5.4.3	Kasrik	86
1.5.4.4	Kumçatı	87
1.5.4.5	Beytüşşebap	88
1.5.4.6	Mezra	89
1.5.4.7	Cizre.....	90
1.5.4.8	Güçlükonak	91
1.5.4.9	Fındık	92
1.5.4.10	İdil	93
1.5.4.11	Karalar	94
1.5.4.12	Sırtköy.....	95
1.5.4.13	Silopi	96
1.5.4.14	Çalışkan	97
1.5.4.15	Görümlü	98
1.5.4.16	Uludere	99
1.5.4.17	Hilal	100
1.5.4.18	Şenoba.....	101
1.5.4.19	Uzungeçit.....	102
1.5.5	HAKKARİ İLİ	103
1.5.5.1	Hakkari Merkez	103
1.5.5.2	Durankaya.....	104
1.5.5.3	Çukurca.....	105
1.5.5.4	Şemdinli	106
1.5.5.5	Derecik.....	107
1.5.5.6	Yüksekova	108
1.5.5.7	Büyük Çiftlik	109
1.5.5.8	Esendere.....	110
1.6	PLANIN HAYATA GEÇİRİLMESİ VE UYGULAMA ARAÇLARI	111

Tablo 1. Mardin İl Nüfus Kabulleri	33
Tablo 2. Mardin İli Merkez Odaklar Ekonomik Sektörleri.....	33
Tablo 3. Batman İl Nüfus Kabulleri.....	34
Tablo 4. Batman İli Merkez Odaklar Ekonomik Sektörleri	34
Tablo 5. Siirt İl Nüfus Kabulleri.....	35
Tablo 6. Siirt İli Merkez Odaklar Ekonomik Sektörleri	35
Tablo 7. Şırnak İl Nüfus Kabulleri.....	35
Tablo 8. Şırnak İli Merkez Odaklar Ekonomik Sektörleri	36
Tablo 9. Hakkari İl Nüfus Kabulleri.....	36
Tablo 10. Hakkari İli Merkez Odaklar Ekonomik Sektörleri	37
Tablo 11 Planlama Bölgesinde Bulunan Baraj Projeleri	41
Tablo 12 Sınır Barajı Projeleri	42
Tablo 13 Planlama Bölgesi Hidroelektrik Santralleri	42
Tablo 14 Planlama Bölgesindeki OSB'ler.....	43

1 AÇIKLAMA RAPORU

1.1 İLKELER

1.1.1 KORUMA İLKELERİ

1. Planlama bölgesinde var olan tüm doğal ve kültürel değerler korunacaktır.
2. Planlama bölgesindeki topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, hâlihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya ıslah edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilecek tarım arazileri korunacaktır.

3. Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 02.08.2013

4. İlgili kurum ve kuruluşlarca yatırım yapılarak fiilen sulanan, sulanması için projelendirilmiş ve yapımı başlamış olan alanlarla, projelendirilmiş ancak henüz yapımı başlamamış alanlar ve projelendirilmek üzere programa alınmış sulama alanları korunacaktır.
5. Mera, yaylak (yayla, yaylakiye), kışlak, otlaklıkların korunarak kullanılması esastır.
6. Bakanlıkça orman kadastrosu yapılarak belirlenmiş alanlarla, mülkiyet ve idare bakımından devlet ormanlarının, hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanların ve hususi ormanların korunması esastır.
7. Yeraltı ve yerüstü içme suyu kaynaklarını kirlетici faaliyetlere kesinlikle izin verilmeyecektir. İçme ve kullanma suyu ile tarımda sulama amacıyla kullanılan ve kullanılacak olan göllerin, barajların, göletlerin su kaynakları ve çevresindeki su toplama havzaları ile rezerv alanları korunacak olup, su havzalarının, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının ilgili mevzuat uyarınca korunması ve kullanılması esastır. Bu doğrultuda alt ölçekli plan hazırlık aşamasında ilgili kurumlardan alınacak görüşlere planlarda, plan hükümlerinde yer verilecektir.
8. Flora ve fauna açısından zengin sulak alanlar, göller, sazlık, bataklık vb. ekolojik açıdan özellikli alanlar korunacaktır.
9. 2873 sayılı “Milli Parklar Kanunu” uyarınca belirlenen milli parklar, tabiat parkları, tabiatı koruma alanları, tabiat anıtları, yaban hayatını geliştirme sahaları korunacaktır.
10. Sulak alanlarda “Sulak Alan Yönetim Planları” hazırlanarak sulak alanların korunması sağlanacaktır.
11. 2863 sayılı “Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu” ve 648 sayılı “Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname” uyarınca belirlenen ve belirlenecek olan sit alanları (kentsel, arkeolojik, doğal vb.) korunacaktır.

12. Belirlenen ve belirlenecek olan enerji kaynak alanları doğal dengelere zarar vermedikleri alanlarda korunacaktır.

1.1.2 PLANLAMA İLKELERİ

1. İlçe merkezleri için belirlenmiş olan nüfus kabulleri uyarınca mevcut imar planlarının alan–nüfus ilişkileri irdelenecek, gerekirse plan revizyonu yapılacaktır. Planda belirlenmiş olan gelişme alanları gereksinime göre etaplar halinde kullanılacaktır.
2. Plan açıklama raporunda yer alan planlama kararları uyarınca ilçelerin ve ilçe merkezlerinin, il içindeki kimlikleri bağlamında, birbirleri ile olan işlevsel ilişkileri geliştirilecektir.
3. Planlama bölgesindeki Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) çevre kirliliğini önlemek amacıyla ileri teknoloji kullanımı sağlanacaktır.
4. Kentsel yerleşmeler içinde kalmış olan sanayi tesislerinin OSB'lere ve sanayi alanlarına taşınması sağlanacaktır.
5. Bu planda belirlenen sanayi alanları ve OSB'ler dışında ihtiyaç duyulması halinde sanayi amaçlı kullanım alanları yapay, yasal ve doğal eşiklerin uygunluk gösterdiği alanlarda OSB niteliğinde geliştirilecektir.
6. Kent merkezlerinde mevcut veya olası yapısal ve işlevsel yoğunlukları merkezden uzaklaştırmak için yeni merkezler alt ölçekli planlarla oluşturulacaktır.
7. Planlama bölgesinde, tarım ve hayvancılık sektörünü geliştirmeye yönelik tesislerin oluşturulması yönünde alt ölçekli planlarla kararlar üretilecektir.
8. Planlama bölgesinde dengeli kalkınmanın sağlanması için alt kademe merkezlerin gelişmesini destekleyecek plan kararları üretilecektir.
9. Enerji kaynak alanlarının, su havzalarının, yeraltı ve yerüstü su kaynaklarının ilgili mevzuat uyarınca korunması ve kullanılması, bu doğrultuda alt ölçekli planların hazırlık aşamasında, ilgili kurumlardan alınacak görüşlere planlarda ve plan hükümlerinde yer verilecektir.

1.1.3 GELİŞME İLKELERİ

1. Planlama bölgesinde yer alan tüm gelişme alanlarının, verimi yüksek tarım arazilerine, enerji kaynak alanlarına ve ekolojik yapıya zarar vermeyecek biçimde geliştirilmesi esastır.
2. Bu plana göre hazırlanacak, revize edilecek alt ölçekli planlarda, yüksek yoğunluklu kentsel alanlarda nüfus ve iş alanlarının desantralizasyonunun sağlanması amacıyla alt kademe merkezlerin gelişmesini sağlayacak kararlar üretilecektir.

3. Çevre kirliliği yaratan sanayiler ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri ve doğal eşik ve değerler dikkate alınarak yer seçimi yapılmış OSB ve sanayi alanlarına yönlendirilecek, bu bölgelerde kirliliği önleyici tedbirler alınacaktır.
4. Gelişme alanlarında, yerleşmelerin nüfus kabullerine ve projeksiyon dönemlerine göre gerekli kentsel alanların denetimli bir şekilde açılması esastır.
5. Planın uygulanmasına ilişkin kararların il ve belediye stratejik planları ve Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) yatırım programları doğrultusunda uygulanması sağlanacaktır.
6. Planlama bölgesinde ve alt ölçekli planlarda turizmin çeşitlendirilmesine yönelik kararlar üretilecektir.

1.2 PLANIN AMAÇ VE KAPSAMI

1.2.1 AMAÇ

Mardin, Batman, Siirt, Şırnak ve Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı çalışması 2040 yılını hedef alarak; bölgenin tarihi, kültürel ve doğal değerlerini koruma-kullanma dengesi gözetilerek sürdürülebilir kalkınmasını amaçlamaktadır.

Çevre düzeni planı ile planlama bölgesinin ekonomik, sosyal ve fiziksel gelişmesi öngörülürken doğal, tarihi ve kültürel değerler ile bölgenin ekolojik yapısının korunması esas alınmaktadır. Bunun yapılabilmesi için bölgenin sosyal, demografik, fiziksel ve ekonomik olarak düzenli ve dengeli gelişmesinin sağlanması, kamu yatırımlarının bölgenin ekonomik ve sosyal yapısına göre dengeli bir şekilde dağıtılması amaçlanmıştır.

Çevre düzeni plan çalışması yapılırken bölgenin doğal kaynakları dengeli kullanılmış, bölgenin günümüze kadar olan gelişimi göz önünde bulundurulmuş, arazi kullanım kararları dikkate alınmış, bölgenin kentsel ve kırsal kimliği korunmuş, ülke ve bölgenin kalkınma politikası, gelişim eğilimleri ile sektörel hedefleri göz önünde bulundurulmuştur.

Sonuç olarak; çevre düzeni planı, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla doğal, tarih ve kültürel kaynakların rasyonel kullanımı, bölgenin ekolojik dengesinin korunması, konut, tarım, sanayi, turizm gibi arazi kullanım kararlarının düzenli ve dengeli gelişiminin sağlanması, bölgenin sosyo-kültürel kimliğinin korunması ve geliştirilmesi, bölgede bulunan çevre sorunlarının belirlenmesi ve çözüm kararlarının verilmesini amaçlamaktadır.

1.2.2 KAPSAM

Planlama bölgesi 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planı kapsamında Mardin, Batman, Siirt, Şırnak ve Hakkari illerinin idari sınırlarını kapsayan plan onama sınırı içinde kalan alanın tamamıdır. Bu planın amaç, hedef ve stratejilerini, alansal müdahale biçimlerini, kentsel ve kırsal yerleşimlerin gelişme eğilimlerini, sorun ve olanaklar ile plana yönelik ana kararları kapsamaktadır.

Mardin, Batman, Siirt, Şırnak ve Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Plan çalışması ile 2040 yılındaki gelişme stratejileri belirlenirken bölgeye yönelik plan kararları ve bunların mekansal çözümlmeleri plan kapsamını oluşturmaktadır.

Çevre Düzeni Planı; plan açıklama raporu, plan paftası ve uygulama hükümleriyle bir bütündür. Plan karar ve hükümleri araştırma raporunu dayanak alır, ayrılmaz parçasıdır.

1.2.3 HEDEFLER VE STRATEJİLER

1.2.3.1 HEDEFLER

Planlama bölgesi için hedefler Fiziksel, Sosyal ve Ekonomik olarak 3 ayrı grupta ele alınmıştır. Fiziksel hedeflerde mekansal veriler, Sosyal hedeflerde kültürel yapıyı etkileyen veriler, Ekonomik hedeflerde ise kalkınmayı etkileyen verilerin değerlendirilmesi sonucu ulaşılan yaklaşımlar değerlendirilmesi sonucu belirlenmiştir.

1.2.3.1.1 FİZİKSEL HEDEFLER

Fiziksel hedef olarak tanımlanan kriterler çevre, yerleşim yerleri, sanayi alanları, turizm alanları, tarihi ve kültürel alanlar, ulaşım, tarım toprakları, su kaynakları, doğal niteliği korunması gerekli alanlar vb. fiziksel özelliği bulunan mekansal kararlar alınması gereken hedeflerden oluşmaktadır.

1.2.3.1.1.1 Tarihi ve Ören Yerlerine Yönelik Hedefler

1. Tarihi ve ören yerlerinin korunarak turizme kazandırılması
2. Bölgenin tanıtımında, bölgede bulunan tarihi ve kültürel yerlerin öne çıkarılması
3. Koruma kullanma dengesinin oluşturulması
4. Sürdürülebilir koruma anlayışının geliştirilmesi

1.2.3.1.1.2 Çevresel Hedefler

1. Çevresel değerlerin korunması ve iyileştirilmesi
2. Su yüzeylerinin (doğal ve yapay göllerin) korunması
3. Su yüzeylerini besleyen su kaynaklarının korunması
4. Yeraltı su kaynaklarının korunması
5. Sulak alanların korunması
6. Su kirliliğinin önlenmesi ve su niteliğinin iyileştirilmesi
7. Erozyonun önlenmesi
8. Hava ve toprak kirliliklerinin önlenmesi
9. Görüntü ve gürültü kirliliğinin önlenmesi
10. Flora ve faunanın korunması

11. Orman alanlarının korunması
12. Sazlık ve bataklık alanların korunması
13. Sanayi tesislerinin yaratmış olduğu kirliliğin önlenmesi
14. Katı atıkların toplanması ve geri dönüşümünün sağlanması
15. Sıvı atıkların toplanması ve arıtılması

1.2.3.1.1.3 Teknik Altyapı Hedefleri

1. Teknik altyapı hizmetlerinin geliştirilmesi
2. Yenilenebilir alternatif enerji kaynaklarının kullanılması
3. Ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesi
4. Karayolu ulaşımı dışında demiryolu ulaşımının güçlendirilmesi
5. Yerleşim alanlarının (kentsel yerleşim, turizm, sanayi vb) kanalizasyon, içme suyu ve katı atık depolama alanlarının çevre kirliliği yaratmadan planlanması
6. Kanalizasyon ve içme suyu gibi teknik altyapı yatırımlarına öncelik verilmesi
7. Organize sanayi ve hayvancılık bölgeleri oluşturularak, teknik altyapı masraflarının azaltılması ve arıtma sistemlerinin etkin kullanımının sağlanması

1.2.3.1.2 SOSYAL HEDEFLER

Planlama bölgesinin mekansal gösterim dışında mekana yansıtılmayan ancak fiziksel olarak mekan ile bir bütünlük oluşturan sosyal hedefler oluşturulurken mevcut durumlar, yatırımlar, Güçlü-Zayıf-Fırsat-Tehdit (GZFT) Analizi ve plan bölgesi için önerilen amaçlar dikkate alınarak sosyal hedefler oluşturulmuştur.

1. Eğitim hizmetlerinin geliştirilmesi
2. Eğitim ve öğretimde bilgi ve iletişim teknolojisinin kullanımına yönelik araştırma, geliştirme ve uygulamanın sağlanması
3. Üniversitelerde ihtisaslaşmanın sağlanması
4. Sağlık tesislerinin nitel ve nicel gelişiminin sağlanması
5. Sosyal ve kültürel tesislerin yapılması ve geliştirilmesi
6. Nüfusun gelişiminin dengeli dağılımını sağlayacak çalışmaların yapılması
7. Kırsal kalkınmanın sağlanması
8. En alt kademe ile en üst kademe arasında hizmet akışının oluşturulması
9. Sosyo-ekonomik ve mekansal kararlarda tutarlılık sağlanması için yerleşme merkezlerinin kademelendirilmesinin yapılması
10. Tarihi ve kültürel yerlerin tanıtımına yönelik fuar, festival vb. etkinliklerin yapılması
11. Halk eğitim programlarının geliştirilmesi
12. Yerel yönetimlerde sivil toplum örgütlerinin etkinliğinin artırılması
13. Kadın nüfusun aktif üretim sürecine katılımını sağlayıcı programların yapılması
14. Kırsal alanlardaki üretimin daha kaliteli ve sürdürülebilir olması için halkın bilinçlendirilmesi
15. Sosyal bütünleşme sağlanarak ortak akıl oluşturulması

1.2.3.1.3 EKONOMİK HEDEFLER

Ekonomik hedefler, sosyal hedefler ile eşgüdümlü bir biçimde planlama amacı doğrultusunda oluşturulacaktır. Ekonomik hedeflerin gerçekleştirilmesi açısından nüfus, yatırımlar, muhtelif potansiyeller en önemli yapı taşlarını oluşturmaktadır. Planlama bölgesinin ekonomik gelişme düzeyini artırmaya yönelik oluşturulan hedeflerde çevresel duyarlılık da göz önüne alınmıştır.

1.2.3.1.4 GENEL HEDEFLER

1. Gelir düzeyinin artırılması
2. Sektörel gelişmelerin desteklenmesi
3. İhtisaslaşmanın sağlanması
4. Dengeli ve çok sektörlü ekonomik gelişmenin sağlanması

1.2.3.1.4.1 Tarım Hedefleri

1. Tarımsal ürünlerin ekonomiye girdisini arttıracak, organize üretim politikalarının geliştirilmesi
2. Marka niteliği taşıyan kayısı,üzüm ve ceviz üretiminin desteklenmesi
3. Tarımsal ürünlerin yerinde işlenerek ekonomiye katkısının sağlanması
4. Tarımsal üretimin yönlendirilmesi, pazarlanması ve üreticilere hizmet götürülebilmesi konularında faaliyet göstermek üzere kooperatiflerin ve üretici birliklerinin kurulması, mevcuttakilerin ekonomik ve örgütsel olarak güçlendirilmesi
5. Tarımsal ürün deseninin ülke ihtiyaçları ile birlikte, ihracat talebine göre çeşitlendirilmesi ve katma değeri yüksek ürünlerin yetiştirilmesi
6. Tarımsal üretimde organik tarım yöntemlerinde, modernizasyona gidilerek verimliliğin, çeşitliliğin ve kalitenin artırılması
7. Turizm sektörü ile entegrasyon sağlanarak agro-turizm alanlarının hizmete geçirilmesi
8. Hayvancılıkta yöreye özgün cins ve ırkların geliştirilmesi, özellikle Batman İlinde Sason, Yücebağ, Hakkari İlinde Durankaya, Derecik, Siirt İlinde Atabağı, Baykan, Şirvan, Şırnak İlinde Balveren, Şenoba ilçelerinde bu sektörün desteklenmesi
9. Tavukçuluk sektörünün üretim ve pazar olanaklarının geliştirilmesi
10. AR-GE faaliyetlerinin ve yeni teknolojilerin kullanılmasının sağlanması
11. Teknoparkların kurularak tarım, hayvancılık ve sanayi sektörlerini desteklemesi
12. Bölge genelinde arıcılık sektörünün gelişiminin sağlanması

1.2.3.1.4.2 Sanayi Hedefleri

1. Dağınık sanayi tesislerinin ihtisaslaşmış sanayi veya OSB'ler içinde toplulaştırılmasının ve gelişmesinin sağlanması,
2. Mevcut OSB'lerin gelişme koşulları yaratılarak sanayi odak noktalarının oluşturulmasının sağlanması
3. Bilgi ve teknolojiye dayalı ileri teknoloji üreten sanayilerin desteklenip geliştirilmesi
4. Orta ve küçük işletmelerin geliştirilmesi
5. Devlet, özel sektör ve üniversite iş birliği sağlanarak, AR-GE faaliyetlerinin geliştirilmesi
6. Organize tarım ve hayvancılık sanayileri bölgelerinin kurulmasının sağlanması
7. Kent içinde kalan sanayilerin, desentralizasyonun yapılması

1.2.3.1.4.3 Hizmetler Hedefleri

1. Bölgede hizmet merkezi oluşturulması
2. Kırsal kalkınma modelinin uygulanabilmesi için merkez kırsal yerleşimlerde hizmet odaklarının belirlenmesi
3. Hizmetler sektörünün gelişmesinin desteklenmesi
4. Turizm ve rekreasyon alanlarının niteliklerini geliştirici önlemlerin alınarak desteklenmesi
5. Turizmin, doğanın korunmasında araç olarak kullanılması ve alternatif turizm türlerinin geliştirilmesi ve mevcut turizm alanlarıyla entegrasyonunun sağlanarak güçlendirilmesi
6. Tur güzergâhları oluşturulması
7. Bölgede üretilen ürünlerin iç ve dış pazara yönelik sergilenmesi. Dış yatırımları çekmek amacı ile fuar türü organizasyonların yapılması.

1.2.3.2 STRATEJİLER

Plan stratejilerinin odak noktaları;

1. Kendine yeter ekonomik sistemlerin kurulması ve daha sonra tarım, turizm, sanayi, madencilik sektörlerinde yeni açılımlar ve ekonomik temel yaratılması
2. Sosyo-ekonomik çeşitliliğin korunması, geliştirilmesi (üniversite, sanayi işgücü, tarım kültürü)
3. Mekanda sektörel çatışmaların önüne geçilerek yerel kenetlenmelerin ve işlevsel eklemlenmelerin gerçekleştirilmesi

1.2.3.2.1 DOĞAL YAPIYA VE ÇEVREYE İLİŞKİN STRATEJİLER

ANA STRATEJİ - 1	
Doğal Alanların ve Ekolojik Kaynakların Korunması ve Geliştirilmesi	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Su Kaynaklarının Korunması	Mevcut yeraltı ve yerüstü sularını korumak üzere planlama bölgesinin morfolojik, jeolojik ve biyolojik çeşitlilik özelliklerine göre koruma alan sınırlarının ve koruma alanı içi kullanımların belirlenmesi.
	Su kaynaklarında kirliliğe neden olan etmenlerin (baskıların) tespit edilerek önlenmesi için takip ve denetim mekanizmalarının geliştirilmesi ve uygulanması.
	Sulama suyu kaynakları olan gölet ve barajlarda kirliliğin önlenmesi ve kontrolü amacı ile gerekli teknik, eğitsel, yönetsel çalışmaların yapılması.
	Atıksuların su kaynaklarına doğrudan deşarjının engellenmesi için denetim mekanizmalarının geliştirilmesi ve özel sektör ile işbirliğinin de sağlanarak doğrudan deşarjın önlenmesi.
	Su kalitesinin iyileştirilmesi ve ötrofikasyonun engellenmesi amacıyla gerekli tedbirlerin alınması ve tarım alanlarında kimyasal gübre ile böcek ilaçlarının kullanımının kısıtlanması ve/veya kontrol edilmesi.
	Bölgede yaşamsal önem taşıyan yerüstü su kaynaklarının depolanarak, kullanılmasına (gölet, baraj vb) önem ve öncelik verilmesi, yeraltı su kaynaklarının daha çok "rezerv" olarak korunması.
	Yapılaşma ve denetimsiz kullanım nedeni ile niteliklerini kaybeden yeraltı suyu taşıyan ortamların (akiferlerin) tekrar yararlanılabilir.
	Kentsel yerleşimlerde yağmur suyunun ayrı toplanması ve su kaynaklarını besleyici ya da kent içi yeşil alan sulamasını sağlayıcı şekilde kullanımının sağlanması.
Orman Alanlarının Korunması	Orman arazisi sınırlarına ilişkin belirsizliklerin ve ihtilafların ortadan kaldırılmasına yönelik girişimlerde bulunulması ve orman kadastro çalışmaları tamamlanması.
	İl Orman Envanteri'nin hazırlanarak orman arazileri üzerinde bozulma görülen kısımlardaki bozulmanın kaynağının saptanması ve bozulmanın türüne göre önlemlerin alınması.
	Orman Amenajman Planları'nın niteliklerinin bilimsel çalışmalar doğrultusunda geliştirilmesi.
	Orman arazilerinde yer alan madencilik faaliyetlerinin çevresel etkilerini en aza indirecek önlemlerin alınması ve faaliyetlerin tamamlanmasından sonra gereken tedbirlerin alınması ile doğa onarımının sağlanması için firma bazında ve idari bazda gerekli çalışmaların yapılması.
	Orman rejimine dahil boş alanların bitkilendirilmesinin, orman amenajman planlarının doğrultusunda yapılması.
	Su havzaları içerisinde kalan orman alanlarının sedimantasyonu engelleyecek ve su kaynaklarını besleyecek şekilde korunması.
	Orman alanlarında yer alan rekreasyon ve turizm faaliyetlerinin çevre tahribatı yaratmaması açısından denetlenmesi ve gerekli önlemlerin alınması.
	Köy ve beldelerde orman arazilerinin tehlikeli atıklar dahil atık bertarafı için kullanılmasını önlemeye yönelik eğitsel-yönetsel çalışmaların yapılması.

ANA STRATEJİ - 1	
Doğal Alanların ve Ekolojik Kaynakların Korunması ve Geliştirilmesi	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Biyolojik Çeşitliliğin Korunması	İl sınırları içinde kalan hassas ekosistemlerin koruma bölgesini de içerecek şekilde sınırlarının belirlenmesi / biyolojik çeşitliliğin artırılması ile ulusal ve uluslar arası mevzuat doğrultusunda bilimsel doğa koruma ilkeleri çerçevesinde korunması ve akılcı yönetimlerinin sağlanması.
	Orman arazileri, akarsu, gölet ve barajlar etrafındaki flora ve fauna çeşitliliğinin araştırılması, koruyucu ve geliştirici faaliyetlerin yapılması için Biyolojik Çeşitlilik Araştırma Sahalarının oluşturulması.
	Kent içindeki mevcut doğal koridorların araştırılması ve bu koridorların kent içi hava sirkülasyonunu sağlama işlevini sürdürebilecek şekilde korunmasının sağlanması ve ekolojik koridor oluşturma yaklaşımı ile ormanlar ve diğer doğal sistemlerle entegrasyonlarının sağlanması.
Toprak Kaynaklarının Korunması	Toprak veritabanının güncellenmesi.
	Erozyona uğrayan alanlar ile ağaçlandırılacak alanların tespit edilmesi ve erozyon önlemeye yönelik teknik-eğitsel çalışmaların yapılması.
	Kentleşme baskısı altında bulunan mutlak tarım topraklarının korunmasına yönelik çalışmalar yapılması ve kullanım değişikliğinin zorunlu olduğu hallerde kent içi açık-yeşil alan olarak kullanımlarının sağlanması.

ANA STRATEJİ - 2	
Su Yönetimi	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
İçme ve Kullanma Suyu Yönetimi	Tüm yeraltı ve yerüstü su kaynaklarındaki kirlilik düzeyinin belirlenmesi ve su kalitesinin artırılması için teknik projelerin geliştirilmesi ve uygulanan projelerde izlemenin sağlanması.
	İçme suyu arıtma tesislerinin sağlanması ve yaygınlaştırılması.
	İçme suyu kaynağı bulunmayan köylerde gerekli kaynak araştırmalarının ve su temini çalışmalarının yapılması.
	Yağmursuyu ishale hatlarının yaygınlaştırılarak yağmur sularının uygun alıcı ortamlarda biriktirilmesi ve kullanılabilirliğinin araştırılması.
	Artan kentsel talepler ve sanayi talepleri için mevcut baraj ve göletlerin içme suyu amaçlı kullanılabilirliğinin ve alternatif içme ve kullanma suyu kaynaklarının araştırılması.
	İçme suyu ishale (dağıtım) hattındaki kayıp ve kaçak oranını azaltıcı çalışmalar yapılması.
	Yeraltı su kaynaklarına yönelik harita çalışmalarının yapılması, yeraltı su rezervlerinin ve açılacak kuyu sayısı ile bu kuyulardan çekilebilecek su miktarlarının belirlenmesi.
	Sanayi tesislerinin su kullanımını minimize edecek çalışmalara öncelik verilmesi.
	Akılcı su kullanımı için toplumsal bilinci oluşturmaya yönelik eğitsel çalışmaların yapılması.
	İçme suyu havzalarını besleyen derelerin mutlak koruma kuşaklarının yapılaşmadan arındırılması.
	İçme suyu havzalarının orta ve uzun mesafe kuşaklarındaki yapılaşmanın rehabilite edilmesi.
	İçme suyu havzalarında yapılacak tarımsal faaliyetlerde toprağın uygun olması durumunda öncelikle organik tarıma izin verilmesi.
	İçme suyu havzalarında yerleşmelerin atık sularının doğrudan su kaynaklarına ulaşmasını engellemek üzere, atık su toplama ve arıtma sistemlerinin gerektiğinde yenilenmesi ve kuşaklama drenajının yapılması.

ANA STRATEJİ - 2	
Su Yönetimi	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Atık Su Yönetimi	Evsel atık su arıtma tesislerinin İl genelinde etaplar halinde gerçekleştirilmesi. Arıtılmış evsel atık suların ilgili su kaynaklarını besleyecek ve su döngüsünü koruyacak şekilde alıcı ortamlara verilmesi konusunda araştırma ve çalışmalar yapılması. Kentsel atık suların tarımsal ve kent içi yeşil alan sulamasında kullanılmasının sağlanması. Sanayi kuruluşlarında kullanma sularının geri kazanımı konusunda çalışmalar yapılması ve uygulanması. Kırsal ve kentsel alanlardaki atık su altyapı hizmetlerinin tamamlanması ve rehabilitasyonu. Atık sular ile yüzey ve yeraltı sularını kirleten kırsal yerleşimlerde atık su altyapısının ve arıtma sorununun ivedilikle giderilmesi. İlçe kanalizasyon hattına bağlanamayan köy ve belde atık suları için paket arıtma veya ucuz arıtma alternatiflerinin araştırılarak yaygınlaştırılması. Her türlü atık suyun arıtılmadan deşarj edilmesinin engellenmesi. Kentsel kanalizasyon sistemlerinde kontrol bacalarının etkinleştirilmesi ile arıtma tesisinin işlevini arttırıcı önlemlerin araştırılması ve uygulanması.
Endüstriyel Atık Su Yönetimi	Her bir endüstriyel atık su kaynağı için endüstrinin tipi, üretim miktarı, kullanılan ham maddeler, çalıştırılan işçi sayısı, su ve enerji tüketimi, üretim akış şemaları ve üretim sırasında çıkan suların kaynakları, bertaraf ve ön arıtma yapılıp yapılmadığı vb. konularında bilgilerin yer aldığı sağlıklı bir envanterin oluşturulması.

ANA STRATEJİ - 3	
Çevre Kirliliğinin Önlenmesi	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Katı Atık Yönetiminin Etkinleştirilmesi	Katı atık toplama ve taşıma sisteminin geliştirilmesi
	Aktarma istasyonlarının tasarımı, yer tespiti, inşaatı ve merkezi bertaraf tesisine taşınması ile ilgili çalışmaların yapılması.
	Katı atıkların kaynağında ayrılmasının sağlanması için gerekli araştırma ve eğitim faaliyetlerinin yapılması.
	Belediyeler Birliği tarafından inşa edilecek düzenli depolama tesisine ivedilikle işlerlik kazandırılması ve yan tesislerin kurulması, katı atıklarla ilgili istatistiki bilgilerin toplanarak il bütününde uygulama sonuçlu katı atık envanterinin oluşturulması.
	Geri dönüşüm ve yeniden kullanım sisteminin kurulması ve özel sektör-kamu işbirliği ile geliştirilmesi.
	Sanayi kaynaklı atıkların bertarafında atık borsasının kurulması ve işlevselliğinin artırılması için çalışmalar yapılması.
	Firmaların endüstriyel kaynaklı arıtma çamurlarının geri kazanım yollarının araştırılması için işbirlikçi yönetsel organizasyonların geliştirilmesi.
	Kompost üretim ve kullanma olanaklarının araştırılması ve uygun bulunması durumunda kompost üretim tesislerinin kurulması.
	İl ve İlçe bazında stratejik katı atık haritalarının çıkarılması.
	İl sınırlarında yer alan kırsal yerleşim yerlerinde mevcut katı atık miktarları ve özellikleri ile toplama-taşıma-bertaraf tekniklerinin belirlenmesi ve sorunlu yerleşimlerde alternatif yerel çözümlerin tanımlanması.
Hava Kalitesinin İyileştirilmesi	Kırsal yerleşim birimlerinde kurulacak katı atık geçici depolama alanına atılmaması gereken tehlikeli ve kimyasal atıkların Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan izin almış tesislere, lisanslı araçlarla taşınmasının ve bertaraf edilmesinin sağlanması.
	Tehlikeli atıkların kent içinde kontrollü taşınmasını sağlamak üzere denetim mekanizmasının oluşturulması ve firmalar nezdinde bilgilendirme ve eğitim faaliyetlerinin yapılması.
	İl Özel İdaresi, Belediyeler Birliği ve özel sektör işbirliği ile tehlikeli atık bertaraf alternatiflerinin üretilmesi.
Gürültü Kirliliğinin Azaltılması ve Önlenmesi	İlçe ve ilçe bazında hava kalitesi izleme ağının kurulup sürdürülebilirliğinin sağlanması.
	Sanayi işletmelerinin yakıt türü, yakma teknolojilerinin iyileştirilmesi ve gerektiğinde baca filtrelerinin takılması hususunda önlemler alınması.
	Ulaşımdan kaynaklanan hava kirliliğinin kontrolü amacıyla egzoz ve emisyon ölçümleri hususunda gerekli denetim mekanizmasının etkinleştirilmesi ve yol kenarlarında bitkisel perdeleme önlemlerinin alınması.
Gürültü Kirliliğinin Azaltılması ve Önlenmesi	İl ve ilçe bazında gürültü kaynaklarının tespiti ve Stratejik Gürültü Haritaları'nın çıkarılması.
	Hazırlanan harita doğrultusunda gürültünün önlenmesi ve azaltılması yönünde çalışmalar yapılması.
	Özellikle şehirlerarası bağlantıyı sağlayan karayolları kaynaklı gürültünün önlenmesi için bitkisel perdeleme yapılması.

ANA STRATEJİ - 4	
Çevresel Sürdürülebilirliğin Sağlanmasında Eğitsel, Yönetsel ve Ekonomik Önlemlerin Alınması ve Bilimsel Çalışmalara Öncelik Verilmesi	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Çevre Korumada Eğitsel Önlemlerin Alınması	Karar vericilerin çevre yönetimi konusunda bilinçlendirilmeleri ve toplumda çevre eğitiminin yaygınlaştırılmasının sağlanması.
	Nüfus ve çevre konularında çalışan kamu, özel sektör, üniversite ve gönüllü kuruluşlarda bu iki konunun birlikte ele alınması alışkanlığının geliştirmesi ve bu amaçla işbirliklerinin özendirilmesi.
	Yerel halkın çevreci tüketim davranışlarının geliştirilmesi ve uygulanmasına yönelik eğitsel etkinliklerin gerçekleştirilmesi.
	Bölge bazında İl Milli Eğitim Müdürlüğü-İl Çevre Şehircilik Müdürlüğü işbirliğinde eğitim programlarının hazırlanması.
Çevreye Yönelik Bilimsel Araştırmaların Yapılması ve Sonuçların Geniş Çaplı Duyurulması	Bilinçli ve çevreci tüketimin yaygınlaştırılması ve atıkların ekonomiye kazandırılması konularında üniversite destekli araştırmaların yapılması, araştırma ile araştırma bulgularının yaygınlaştırılmasında sivil toplum örgütlerinden yararlanılması.
	Nüfus, tüketim, üretim, çevre, doğal kaynaklar ve insan sağlığı arasındaki bağlantılar konusunda araştırmaların yapılması.
	Kent yönetiminde çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasına yönelik teknik-eğitsel-yönetseleekonomik konularda çalışma gruplarının oluşturulması.
	Çevre sorunlarının çözümü ile doğrudan ve dolaylı ilgisi olan kurum ve kuruluşlar arasında özellikle belediyeler ve köy muhtarlıkları ile işbölümü ve işbirliği sağlanmasına yönelik mekanizmaların geliştirilmesi.
Çevre Yönetimi için Kurum ve Kuruluşlar Arası Ortak Çalışma Platformlarının Oluşturulması	Çevre sorunlarının giderilmesinde ilgili belediyeler, köy muhtarlıkları, ilgili firmalar ve STK'ların katılımının sağlanarak toplumsal uzlaşma ve katılıma önem verilmesi.
	Sağlıklı işleyen bir çevre yönetimi mekanizmasının kurulmasında yerel yönetimler arası işbirliklerinin kurulması.
Çevresel Sürdürülebilirlik için Ekonomik Önlemlerin Alınması	Çevre yönetiminin etkin araçlarından biri olan ÇED süreçlerinde eşgüdümlü çalışma olanaklarının yaratılması.
	Geri dönüşüm amaçlı girişimlerin ödüllendirilmesi.
	Sanayinin geri dönüşüm amaçlı girişimlerinde kolaylaştırıcı olunması.
	Her türlü çevresel problemin oluşmasında rolü olan kişi ve kuruluşların cezalandırılması.
	Su fiyatlarında yapılan düzenlemelerde aşırı tüketim için yüksek fiyat alınırken ideal sınırlarda su kullanan tüketicinin ödüllendirilmesi amacıyla düşük fiyat uygulamalarının yapılması.
	Geri dönüşüm uygulamalarının sağladığı ekonomik avantajlar konusunda yapılan araştırmaların başta sanayiciler ve yerel yönetim çalışanları olmak üzere tüm toplum kesimlerine ulaştırılmasının sağlanması.

1.2.3.2.2 DEMOGRAFİK YAPIYA İLİŞKİN STRATEJİLER

ANA STRATEJİ - 1	
Planlama Bölgesi'nde Nüfusun Dengeli Dağılımının Sağlanması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Ekonomik Sektörlerde İlçeler Bazında Uzmanlaşmaya Gidilmesi	Kırsal yerleşimlerde nüfus kaybını azaltmak için tarım ve hayvancılık yatırımlarının desteklenmesi.
	Tarım ekonomisinin ağırlık kazandığı yerleşimlerde alternatif tarımsal işletmecilik modellerinin uygulanmasının sağlanması ile entegre tarım uygulamalarına yönelinmesi.
	Kırsal kalkınma düzeyinin artırılması amacıyla agro-turizm merkezlerinin gelişiminin desteklenmesi
Yatırım Önceliklerinin Nüfus Kaybeden İlçelere Odaklanması	Merkezi stratejik yatırım kararlarının nüfus kaybeden ilçelere yönlendirilmesi.
	Nüfus kaybeden ilçelerde sosyo-kültürel donatı yatırımlarının gerçekleştirilmesi.
	Nüfus kaybeden ilçelerde farklı konut seçenekleri yaratılarak yeni gelecek olan istihdamın bu ilçelerde yer seçmesinin sağlanması.
Nüfus Projeksiyonları Doğrultusunda Altyapı ve Konut Eksikliklerinin Giderilmesi	Nüfus kaybeden ilçelerden iş alanlarına devamlı servislerin sağlanması.
	İl ortalaması üstünde nüfus artışı olan ilçelerde kontrollü nüfus gelişiminin sağlanması. Kontrollü bir gelişme için arazi kullanım yönetimi çalışmalarının başlatılması.
	Özellikle gelişme eğilimde olan ilçelerde kıt arazi ve su kaynaklarının akılcı yönetimi ve yönlendirilmesinin sağlanması.
	Nüfusu artma eğilimde olan ilçelerde ve gelişmeye uygun olarak belirlenen alanlarda, altyapısı tamamlanmış arsa üretiminin gerçekleştirilmesi ve farklı talepleri karşılayacak nitelikte konut yapımına hız verilmesi.

ANA STRATEJİ - 2	
Planlama Bölgesi'ndeki Nüfusun Niteliğinin Arttırılması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Mevcut Nüfusun Niteliğinin Arttırılması	Eğitimli nüfus oranının arttırılması için örgün ve yaygın eğitim kurumlarının işlerliğinin arttırılması. Yeni bir üniversitenin kurulması durumunda; Merkezi Mardin Merkezde bulunacak üniversitenin, özellikle Türk tarihi, felsefe, ziraat faaliyetleri, turizm, arkeoloji, sanat tarihi, biyoloji ve çevre bilimleri konularında uzmanlaşması. Üniversite birimleri konusunda gerek ülke ihtiyaçları gerekse bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda mevcut gelişmelerle entegre olabilecek fakülte ve yüksekokulların belirlenmesi. Çeşitli konularda araştırmalar yapacak ve il veri tabanlarına katkıda bulunacak araştırma merkezlerinin açılmasına yönelik girişimlerde bulunulması. Mevcut ilköğretim okullarında ve liselerde eğitim kalitesinin arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılması. Eğitimde sosyal zeka geliştirici ve gençleri toplum yaşamına hazırlayıcı eğitim programlarının uygulanması. Kadın eğitimi konusunda girişimlerde bulunulması. Okuma-yazma bilmeyen kadın nüfusunun eğitiminin sağlanması. Kadınlara meslek edindirme kurslarının açılması. Halk eğitim merkezlerinin meslek edindirme ve bilinç arttırma konularında etkin rol alması ve sürekli eğitim merkezi yapısı kazandırılması. Halk eğitim merkezi ve sanayi işbirliği ile sanayinin talebi olan eğitimli ara eleman ihtiyacının karşılanması. Çağın gerektirdiği toplumun tüm kesimlerini ilgilendiren ve toplumsal gelişmeyi sağlayacak konularda iletişim, kalite, yönetim vb. eğitimleri verilmesi. Küçük ölçekli girişimcilik konusunda eğitimler verilmesi.
Nitelikli Nüfusun Yerele Çekilmesi	Mevcut üniversitelere bağlı birimlerde meslek yüksekokullarına bağlı program sayılarının arttırılması. Üniversite öğrencilerine ve personeline yönelik sosyo-kültürel hizmetlerin geliştirilmesi. Doğal, kültürel, sosyal, ekonomik kaynakların araştırılmasına ilişkin akademik çalışmaların il'de yürütülmesi konusunda üniversiteler ile yerel yönetimlerin işbirliği platformları oluşturması. Üniversite öğrencilerinin etkin olarak katılabileceği araştırmaların il bazında yer seçmesinin sağlanması. Kamu hizmetlerini yerine getiren nitelikli personelin il'de yer seçmesi için ucuz, nitelikli konut, sağlıklı bir sosyal çevre sağlanması gibi teşvik edici girişimlerde bulunulması.

1.2.3.2.3 SOSYO-EKONOMİK YAPIYA İLİŞKİN STRATEJİLER

1.2.3.2.3.1 Tarım Sektörüne İlişkin Stratejik Değerlendirmeler

ANA STRATEJİ - 1	
Sürdürülebilir Tarım Pratiklerinin Uygulamaya Geçirilmesinde Teknik Önlemlerin Alınması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Tarım Alanlarının Korunması	Tarım topraklarının amaç dışı kullanımının önlenmesi.
	Toprağın korunması ve erozyonun önlenmesi amacıyla ağaçlandırma, erozyon kontrolü ve rehabilitasyon çalışmalarının yapılması.
	Sulanabilir tarım alanlarını tehdit eden sanayi kaynaklı kirliliğin önlenmesi.
	Toprak kirliliğine sebebiyet verecek atıkların toprak ve suya doğrudan deşarjının engellenmesi.
	Toprak kirliliğine sebep olan gübre ve ilaç kullanımının denetim altına alınması.
	Topografik yapıya uygun olan sulama yöntemlerinin kullanılması. Salma sulama gibi klasik yöntemlerle yapılan toprak kaybını arttırıcı sulama yöntemlerinin kullanılmaması. Damla sulama ve yağmurlama sulamanın teşvik edilmesi.
Toprak Verimliliğinin Arttırılması	Sulama alanlarının genişletilmesi.
	Sulamada eğitim, yeni teknik ve teknolojilerin kullanılarak verimlilik ve etkinliğin artırılması.
	Sulama suyu kullanan ve sulamaya yeni açılacak olan sahalardaki çiftçilerin sulama suyu kullanma yöntemleri konusunda bilgi sahibi olmaları için kooperatifler, birlikler ve ziraat odaları işbirliği ile örnek sulama sistemlerinin tanıtımı.
	Mevcut sulama altyapısının iyileştirilmesi.
	Toprak verimliliğini arttırmak amacı ile doğru ekim nöbetlerinin uygulanması.
	Toprak derinliğinin uygun olduğu ve çiftçi muvafakatinin alındığı alanlarda toprak muhafaza çalışması yapılması ve çiftçilerin eğitilmesi.
	Tarımsal verimliliğin arttırılması için drenaj, arazi toplulaştırma ve tarla içi geliştirme hizmetlerine ağırlık verilmesi.
	Basıncılı sulama imkânı bulunan sahalarda (yeraltı sulama ve göletten sulama) yağmurlama ve damla sulama sistemini kabul eden köylere yatırımda öncelik verilmesi.
	Arazi kullanımında sulama tesisinden azami faydanın sağlanabilmesi ve en düşük maliyetle tamamlanabilmesi için, tarla içi geliştirmeye muvafakat veren köylerin tesislerinin öncelikli olarak yatırım programına alınması.
Tarımsal Ürün Verimliliğinin ve Çeşitliliğinin Geliştirilmesi ile Kalite Artışının Sağlanması	Verimliliği arttırmak üzere yeni teknik ve teknolojilerin ve kaliteli tohum ve yüksek verimli çeşitlerin kullanımının teşviki yoluyla birim alanda üretimin arttırılması.
	Tarım ve Orman Bakanlığınca İl bazında önerilen çeşitlerin tohum bankalarının kullanımının yaygınlaştırılması.
	Erozyon tehlikesi altında bulunan ve yanlış ürün deseni uygulanan arazilerin sanayi ve pazar şartları dikkate alınarak meyveciliğe kazandırılması.
	Meyve üretim birliklerinin güçlendirilmesi.
	Meyveciliği destekleyecek zirai eğitim çalışmalarının geliştirilmesi.
	Sebze üretim alanlarında ikinci ürün olarak yetiştirilen kışık sebzelerde pazar şartları dikkate alınarak ürün çeşitliliğinin sağlanması.

T.C. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü
Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi
1/100.000 Çevre Düzeni Planı

	Sebzecilik ve seracılığı destekleyecek zirai eğitim çalışmalarının geliştirilmesi, desteklenmesi. Bitkisel üretimde yöresel potansiyeli bulunan ürünlerin yetiştirilmesinin teşvik edilmesi, tütün ve şekerpancarı üretim alanlarının daraltılması kapsamında bu ürünlere alternatif ürünlerin geliştirilmesinin sağlanması. İlçelerde öne çıkan tarımsal ürünlerde ve tarla ürünleri üretiminde kalite artışına yönelik araştırmaların destelenerek bu konuda çiftçi eğitiminin sağlanması. Sulu tarım yapılan mevcut alanların dışında I, II, III ve IV. sınıf tarım alanlarının yoğun olarak bulunduğu ilçelerde uygun kriterler göz önüne alınarak 1/5.000 ölçekli plan çalışmasında, sulu tarım yapılabilecek alanların tespit edilerek sulamaya açılması. Sertifikalı hububat tohumluğu ekilişinin yaygınlaştırılması amacıyla, hububat ekim sezonunda üreticilerce ihtiyaç duyulan sertifikalı hububat tohumu temin edilerek her yıl üreticilere dağıtılması. Kontrollü ve sertifikalı üretim şekli olan iyi tarım uygulamalarına başlanması. Üretimi yöresel önem arz eden bitkisel ürünlerin tescilinin yapılması sağlanarak gen kaynaklarının korunması.
Organik Tarım	Atık ya da aşırı gübre-ilaç kullanım nedeni ile zarar görmemiş alanlarda organik tarım uygulamalarının teşvik edilmesi. Ekolojik şartları uygun olan bölgelerde başlatılan organik tarım üretiminin yaygınlaştırılması. Organik tarım üretim alanları bağlamında sertifikalı olarak yetiştiriciliği yapılacak üretim alanlarının artırılması için gerekli çalışmalar yapılması. Organik tarım üretiminde bulunan çiftçilere ayni ve nakdi destek verilerek, yaygınlaştırıcı ve özendirici tedbirlerin gerçekleştirilmesi.
Hayvancılığın ve Hayvansal Ürünün Üretimine Geliştirilmesi	Hayvancılığın geliştirilmesi için, mevcut hayvan varlığının genetik yönden üstün verimli hayvanların spermleri ile tohumlanması çalışmaları sonucunda yerli ırkların ıslah edilerek hayvanların tamamının kültür melezi olmasının sağlanması. Hayvansal üretimde gerekli olan tüm hijyenik tedbirlerin alınması, hastalık ve zararlılarla mücadele edilmesi için gerekli önlemlerin alınarak sağlıklı üretimin artırılması. Çayır Mera ve Yem Bitkilerini Geliştirme Projesi kapsamında mera, yaylak, kışlak ve otlak alanlarından azami istifadenin sağlanması için yılda birim alandan elde edilen ortalama ot veriminin artırılmasına yönelik tedbirlerin alınması. Organize hayvancılık bölgelerinin oluşturulması çalışmaları kapsamında, hayvancılık yapılan köylerde süt-besi sığırcılığı işletmelerinin oluşturulması çalışmalarına destek olunması. Üretilen sütlerde pH değerinin ve bakteri sayısının kontrol altına alınması için, tesis edilmiş olan süt toplama ve soğutma tesis kapasitesinin artırılmasının teşvik edilmesi. Sürdürülebilir kullanım ilkesi çerçevesinde su ürünleri üretiminin artırılması. Doğal ortamın korunmasını sağlayıcı tedbirleri alarak, ekonomik değeri yüksek balık türlerinin baraj ve göletlerde yetiştirilmesinin teşvik edilmesi. Arıcılığın geliştirilmesinin sağlanması. Kümes hayvancılığının geliştirilmesi. Arıcılık yapılan köylerde kovan başına alınan bal miktarını arttırmak için sabit arıcılıktan gezginci arıcılığa geçilmesi konusunda eğitim verilmesi

ANA STRATEJİ - 2	
Sürdürülebilir Tarım Pratiklerinin Uygulamaya Geçirilmesinde Eğitsel-Yönetsel Önlemlerin Alınması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Bitkisel Üretim ve Hayvancılığın Geliştirilmesi Amacıyla Çiftçinin Yeni Teknolojiler ve Yöntemler Doğrultusunda Uygulamalı Eğitiminin Sağlanması	Üretim türlerine uygun bölümler içerecek şekilde ilçelerde ve beldelerde yörede bilinçlenmeyi, doğru üretim yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesini sağlayacak eğitim programlarının oluşturulması.
	Tüm köylerde, nakil ve arazi toplulaştırma projelerine ilişkin geniş katımlı bilgilendirme toplantıları düzenlenmesi.
	Çiftçileri, bilgilendirme ve eğitim çalışmaları ile kırsal alanda yeni ve ileri tarım teknik ve teknolojilerinin kullanımının teşvik edilmesi.
	Günümüzün teknik ve teknolojilerinin çiftçilere tanıtımını sağlamak için fuar organizasyon çalışmalarına öncülük edilmesi ve çiftçilerin üretmiş oldukları yeni ürünlere destek sağlanarak bunların düzenlenecek olan fuar ve festivallerle tanıtılması.
Tarımsal Veri Tabanı ve Yönetim Sisteminin Kurulması	Süt ve besi sığırcılığı, küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, arıcılık, su ürünleri, organik tarım, bağcılık, meyvecilik, sebzeçilik, seracılık, üretici birlikleri, kooperatifçilik ve tarımsal mekanizasyon konularında her yıl eğitim ve bilgilendirme çalışmalarında bulunularak, talep olması halinde de kursların düzenlenmesi.
	Tüm il genelinde toprak yapısı ve ürün deseni gibi verileri içeren tarımsal veri tabanı oluşturulması ve her ilçe için ayrıntılı bir ürün envanteri çıkartılması.
	Tarımsal envanter doğrultusunda tarımsal bilgi yönetiminin kurgulanması ve üreticilerin ürün planlamasına yönlendirilmesi için çalışmaların yapılması.
Tarımsal Teşkilatlanmanın Güçlendirilmesi	Türkiye’de tarım sektöründe çalışan çiftçilerin daha bilinçli, daha verimli ve katma değeri yüksek tarımsal ürünlere yönelmesi için agroekolojikzonların belirlenmesine katkı sağlayacak agroklimatolojikzonların belirlenmesi için Tarımsal Meteoroloji çalışmalarının Veritabanı Yönetimi’ne entegre edilmesi.
	Tarımsal amaçlı kooperatifler ve şirketler, üretici birlikleri ve kooperatif üst birliklerin kurulmasının desteklenmesi.
	Kooperatiflerin bitkisel ve hayvansal üretime ve pazarlamaya yönelik makro ve mikro ölçekli projeler üretmeye yönelik eğitimlerinin sağlanması.
	Tarımsal teşkilatlanmanın güçlendirilmesi amacıyla eğitim çalışmalarında bulunularak, teşkilatlanmaların oluşmasını sağlayıcı ve özendirici, ortakların katılımını ön planda tutan projelerin geliştirilmesi.
	Çiftçilerinin üretici birliklerine üye olmaları sağlanarak tüm çiftçilerin teşkilatlanmasına destek verilmesi.
	Yatırım programlarının hazırlanmasında kooperatifleşmeyi tamamlayan köylerin programa öncelikli olarak alınması, sulama tesisi bulunan ve işletmeciliği muhtar ve belediyelerce yapılan köylerde sulama kooperatiflerinin kurulmasının teşvik edilmesi.

ANA STRATEJİ - 3	
Tarım-Sanayi-Turizm Entegrasyonunun Sağlanması ve Tarımsal Ürünün Pazarlanmasında	
Yeni Organizasyonlara Gidilmesi	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Tarımsal Ürün Tanıtım ve Pazarlama Çalışmalarının Kurulacak Organizasyonlar Dahilinde Güçlendirilmesi	Özellikle dış pazarlarda aranan çeşit, kalite ve standarttaki ürünlerin üretiminde teşviklerin sağlanması.
	Şehirlerarası ulaşımı sağlayan ana ulaşım arterlerinde yerel ürünleri ve butik ürünlerin tanıtımı ve satışını gerçekleştirmek üzere çiftçi marketlerinin yer alması.
	Üreticiye üretmeyi düşündüğü ürünün satışından ne kadar kazanç elde edebileceğini tahmin edebilmesine yönelik danışmanlık desteği verebilecek organizasyonların geliştirilmesi.
	Tarımsal niteliği ve belli ürünleri ile öne çıkan ilçeleri ürettikleri ürün türleri ile özdeşleştirerek tanıtımının sağlanması ve pazar olanaklarının artırılması.
	Pazarlama amaçlı çiftçi örgütleri için bir destekleme programının uygulamaya konulması; AB ülkeleri model alınarak tarımsal desteklemeler bütçesinden bu organizasyonların pazarlama alt yapıları ve işletme donanımlarının desteklenmesi.
	Festivallerin kapsamının genişletilerek yerel ürünlerin tanıtım ve pazarlamasında bir araç olarak kullanılması.
Butik Üretim Anlayışının Geliştirilmesi	Tarım-turizm entegrasyonu-ürün pazarlama kapsamında, öne çıkan ürünlerin spesifik olarak pazarlanmasını hedef alan ticaret fonksiyonlarının oluşturulması. Butik ürünler ve bu ürünlerden elde edilen yan ürünlerin geliştirilmesi sağlanarak tanıtıma katkı sağlayacak yöresel ürün çeşitlenmesinin sağlanması.
	Öne çıkan ürün türleri geliştirilerek(siirt fıstığı-bıttım sabunu), bu türlere yönelik butik sunumlar ile tanıtımın sağlanması.
	Butik ürünlerin paketleme, tasarım ve sunumlarının sağlanması ve dış pazara ulaştırılmasına yönelik entegre organizasyonların geliştirilmesi.
	Butik üründe hedef kitlenin belirlenerek pazarlama stratejilerinin oluşturması ve uygulamaya yönelik organizasyonların ve işbirliklerinin geliştirilmesi.
Tarıma Dayalı Sanayi ile Tarımsal Üretimin Desteklenmesi	Gelecekte iç ve dış pazarlarda dezavantajlı duruma düşmemek için üretici işletmeler ile sanayici-ihracatçı arasında entegrasyonun sağlanması ve sözleşmeli üretimin geliştirilmesine özel önem verilmesi.
	Kurulacak Meyve Üreticiler Birliği aracılığı ile sofralık olarak değerlendirilmeyen mahsulün meyve suyu, marmelat, reçel vb. olarak pazarlanabilmesi için gerekli tesislerin oluşumuna gidilmesi.
Tarım - Turizm Entegrasyonunun Sağlanması	Tarım potansiyelini turizme entegre ederek agro-turizm geliştirilmesi ve yeni açılımların yaratılması.
	Çevre Düzeni Planı kapsamında belirlenen tarımsal turizm patikalarına erişimin artırılması ve tanıtıcı levhalar yardımı ile ziyaretçilerin yönlendirilmesi.

1.2.3.2.3.2 Sanayi Sektörüne İlişkin Stratejik Değerlendirmeler

ANA STRATEJİ - 1	
Dengeli ve Sürekli Kalkınma Sürecinin Yaratılmasında Sanayi Sektörünün Katalizör Olarak Kullanılması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Mevcut Sanayi ve OSB'lerin Verimliliğinin Arttırılması	OSB altyapı eksikliklerinin tamamlanması. Mevcut OSB'ler ve atıl kapasiteler konularında yatırımcıların bilgilendirilmesi ve öncelikli olarak OSB içinde yatırım yapmaları için yönlendirilmelerinin sağlanması. İhtisas OSB'lerine yönelik Sektörel Teşvik Uygulamaları konusunda girişimlerde bulunulması. Yer seçimi yapılmış ancak kurulmamış OSB'ler için yerel kaynaklar ve çevresel talepler gözönünde bulundurularak ihtisaslaşmış OSB alanlarının yaratılması. OSB gelişme-genişleme alanlarının alt ölçekli planlarda göz önünde bulundurulması. OSB ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesi.
Sanayi Gelişiminde Yerel Kaynakların Değerlendirilmesine ve İşlenmesine Öncelik Verilmesi	Tarıma dayalı sanayide özellikle et ve ürünleri, süt ve ürünleri, meyve ve meyve suyu üretimi, dondurulmuş gıda, zeytin-zeytinyağı, hububat gibi tarımsal ürünlere dayalı sanayinin, üretim yerlerine göre geliştirilmesi.
Sanayi ve İşlevsel Bağlantı Entegrasyonunun Sağlanması	Ağır tonajlı taşımacılık faaliyetlerinin ulaşım bağlantıları üzerinde olumsuz etkiler yaratmaması için yol standartlarının yükseltilmesi. Demiryolu yük taşımacılığının desteklenmesi. Depo ve soğuk hava depoları kurularak mevcut sanayi, tarımsal üretim ve ulaşım bağlantıları ile entegrasyonunun sağlanması. Yatırımların mekansal, sektörel entegrasyon ve işlevsel bağlantılar doğrultusunda yönlendirilmesi.
KSS'lerinin Mevcut Talepler Doğrultusunda Geliştirilmesi	Sanayinin ihtiyaç duyduğu yan sanayi sektörlerinin gelişiminin teşvik edilmesi. KSS'lerde araç bakım-onarım- montaj üzerine ihtisaslaşmış sanayi türlerinin gelişiminin desteklenmesi.
Sanayi Gelişimi için İnsan Kaynağının Kapasitesinin Arttırılması	Sanayi sektöründe istihdam edilen mevcut insan kaynağının, konusuna göre düzenli mesleki eğitimleri almaları için sanayi – sivil toplum örgütleri ve ilgili diğer kurumlarla işbirliğinin sağlanması ve gerekli organizasyonların yapılandırılması. Sektörlerin ihtiyaç duyacağı nitelikli işgücünün mesleki, teknik ve yaygın eğitiminin eşgüdümlü olarak sağlanması. Sanayi sektörünün ihtiyaç duyduğu insan kaynağını yetiştirmeye yönelik programların MYO'lar ve Halk Eğitim Merkezleri'nde yer alması. Sanayi sektörü için gerekli kalifiye personel ihtiyacının karşılanması için yeni yükseköğretim kurumlarının öncelikli sektörler göz önünde bulundurularak açılmasının sağlanması.
Sanayi Sektöründe Rekabet Edebilirliğin Sağlanması için Yenilikçi Yaklaşımların Benimsenmesi	Enerji maliyetlerini düşürücü önlemlerin alınması. Alternatif enerji konusunda çalışmaların arttırılması. Üniversiteler ile işbirliği yapılarak AR-GE faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ile yürütülen akademik çalışmaların sektörel gelişmelere katkı sağlayacak konulardan seçilmesinin teşvik edilmesi.

1.2.3.2.3.3 Hizmetler Sektörüne İlişkin Stratejik Değerlendirmeler

ANA STRATEJİ - 1	
Kamu Hizmetlerinde Kalitenin Arttırılması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Sağlık Hizmetlerinin Yeterliliğinin Sağlanması ve Kalitesinin Arttırılması	Sağlık hizmetlerinde kalitenin yükseltilebilmesi için sağlık kurumlarının fiziki altyapı ve donanımının optimal düzeyde karşılanması.
	Mardin ilinde, planlama bölgesindeki diğer illere hizmet edebilecek Bölge Hastanesinin faaliyete geçirilmesi.
	Mardin ilinde Bölge Kan Merkezinin oluşturulması. Planlama bölgesindeki diğer illerde kan merkezlerinin kurulup, bölge kan merkezi ile eşgüdümlü çalışmasının sağlanması.
	Sağlık personeli bulunmayan kırsal bölgede yaşayan çocuk ve yaşlıların koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinden yararlanabilmeleri için mobil hizmete önem verilerek, tam donanımlı mobil hizmet araç-gereç desteğinin sağlanmasıyla bu bölgelerde yaşayanların eşit, dengeli ve çağdaş düzeyde hizmetten yararlandırılması.
	Sağlık kurumları ve hizmet basamakları arasında koordinasyon ve işbirliğinin güçlendirilmesi.
	Sağlık ocaklarının bilgisayar donanım ve yazılımlarının tamamlanarak otomasyon sistemi ile tüm ilin sağlık verilerinin toplandığı il bilgi sisteminin elektronik ortamda kayıt altına alınması.
	Kamu ve yerel yönetimler, üniversite ve özel sağlık kurumları arasında bilgi alışverişini sağlayacak il sağlık bilgi sisteminin oluşturularak sağlık hizmetlerinin etkinliğinin arttırılması.
Eğitim Hizmet Kalitesinin Arttırılması	Gerek sağlık personelinin hizmet içi eğitimlerinin, gerekse halkın sağlık eğitimi faaliyetlerinin yapılabilmesi, halkın sağlık konusunda her türlü bilgiye ulaşabileceği, personel ve malzeme araç-gereç yönünden tam donanımlı sağlık eğitim ve danışma merkezlerinin hizmete geçmesi.
	Halkın sağlığını yakından ilgilendiren alanlarda üretim yapan ve bunları pazarlayan kesimlere yönelik düzenli eğitim verilmesi.
	Yüksek öğrenim için akademik personele yönelik alternatif konut seçeneklerinin sunulması ve sosyo-kültürel donatıların çeşitlendirilmesi.
	Eğitimde fırsat eşitliği yaratmak ve ilk ve ortaöğretimde eğitimin kalitesini yükseltmek için altyapı yatırımlarının arttırılması.
	İl merkezi ve ilçe merkezlerinde derslik ihtiyacının giderilmesi.
	Atıl durumda bulunan tüm eğitim bina ve müstemilatının onarımlarının yapılarak öncelikle kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaçlarına sunulması.
	Okullarda alt yapı standardının yükseltilmesi.
Eğitim Hizmet Kalitesinin Arttırılması	Çocukların eğitim sürecine hazırlanabilmesi ve sosyal gelişmesinin sağlanması amacıyla okul öncesi eğitime yönelik okul yapımına hız verilmesi.
	Mevcut okulların tamamında fiziki yapıları dikkate alınarak en az 1 adet olmak üzere ana sınıfının açılarak hizmete sunulması.
	Okul yapılması amacıyla, il ve ilçe merkezlerinde bulunan, özel ve tüzel kişiliklere ait arazilerin bir program dâhilinde kamulaştırılması.
	Eğitim alanlarında çok amaçlı açık ve kapalı spor alanlarının tesis edilmesi.

ANA STRATEJİ - 2	
Sosyal Hizmetlerde Nitelik Artışının Sağlanması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Sosyal Sorumluluk Çalışmalarına Ağırlık Verilmesi	Ekonomik, sosyal ve sağlık yönünden yoksunluk içinde bulunan dezavantajlı kişi ve grupların (yoksullar, yaşlılar, kadınlar, zihinsel ve bedensel engelliler, kimsesizler ve sokakta yaşayan-çalışan çocuklar) kimlik bilgileri, adresleri, dezavantaj durumları ve gereksinimlerinin kayıt altına alınarak, gerekli yardımların yapılması.
	Dezavantajlı kişi ve grupların ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik kaynakların ve kriterlerin belirlenmesi.
	Dezavantajlı kişi ve grupların gereksinimlerinin karşılanmasına, kaynaklara ve belirlenen kriterlere göre önceliklendirmenin ve takvimlendirmenin de yer aldığı bir plan çerçevesinde çalışmalara muhtarlar, kaymakamlar, İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma vakıfları, Belediyeler, İl Milli Eğitim ve İl Sağlık Müdürlükleri ve Sivil Toplum Kuruluşları ile işbirliği içinde başlanması.
	Yoksulluğun azaltılması ve muhtaç durumda bulunan kişi ve gruplara etkin sosyal koruma sağlanması amacıyla, ilgili uluslararası kuruluşların proje, finansman yardımı gibi olanaklarından da yararlanarak; sosyal hizmetlerin ihtiyaç sahiplerine, yaygın, etkili ve sürekli bir şekilde ulaştırılmasının sağlanması, değişen toplum yapısı ile oluşabilecek sosyal sorunlara karşı yeni hizmet modellerinin geliştirilmesi.
	Ekonomik yoksunluk içinde bulunan kişi ve ailelerin çocuklarının çocuk yuvası ve yetiştirme yurdu gibi kurumsal bakım hizmeti olarak ailelerinden ayrılmaları yerine, aileleri ile birlikte yaşayabilmelerini sağlayıcı alternatif koruyucu-önleyici tedbirlerin alınması.
	Çocuk, genç ve yaşlıların sosyal ve kültürel faaliyetlerini arttırmak için İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü ile işbirliği yapılarak destek sağlanması.
	Kurumsal bakım modelinde kuruluş binalarının fiziki şartlarında iyileştirme yapılması, çocuk / genç ve yaşlıların sosyal etkinliklerine katkı ve destek verilmesi.
	Ailelere aile danışmanlığı, rehabilitasyon gibi sosyal hizmetler verilerek, çocukların sağlıklı ve mutlu ortamlarda yetişmelerinin sağlanması.

1.2.3.2.3.4 Turizm ve Kültür Endüstrilerine İlişkin Stratejik Değerlendirmeler

ANA STRATEJİ - 1	
Turizm Sektöründe Hizmet Kalitesinin Arttırılması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Nitelikli İşgücünün Oluşturulması	İşletmeciliği ve servis, tur düzenleyicileri, operatörleri ve seyahat acenteleri için gerekli turizm personelinin, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile TURSAB tarafından eğitilmesi.
	Turizm Meslek Liseleri'nin ve yüksekokullarının turizmin geliştirileceği odak noktalarda açılması.
	Turizm konusunda ara eleman ihtiyacını karşılayacak doğa turizmi rehberliği, kültür turizmi rehberliği, yerel rehberlik gibi rehberlik eğitim programlarının açılması.
	Mevcut konaklama tesislerinin niteliklerinin iyileştirilmesi amacıyla yönetsel önlemlerin alınması ve tesislerin hijyen ve hizmet kalitelerini denetleyecek yerel kontrol mekanizmalarının sağlanması.
	ISO (International Organization for Standardization -Uluslar Arası Standartlar Kurumu) standartlarında hizmet verebilmek için tur operatörlüğü, turizm acenteliği ve turizm rehberliği faaliyetlerinin geliştirilerek ve yeterli hale getirilerek, turizm belgeli otel ve restoranlar ile turizm seyahat acentalarının etkin bir şekilde denetlenmesi.
Turizme Yönelik Teknik Altyapının Güçlendirilmesi	Agro turizmine açılacak alanlarda temel sosyal ve teknik altyapı donatılarının sağlanması.
	Orman alanlarında gerçekleştirilecek turizm ve rekreasyon fonksiyonlarına erişilebilirliğin arttırılması için gerekli teknik çalışmaların gerçekleştirilmesi.

ANA STRATEJİ - 2	
Planlama Bölgesi'nin Sahip Olduğu Doğal-Kültürel Kaynakların Alternatif Turizm Doğrultusunda Çeşitlendirilmesi ve Yerel Halkın Turizmden Aldığı Gelirin Arttırılması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Tarım Turizminin Geliştirilmesi	Tarım turizmine uygun olduğu belirlenen aksta teknik altyapı eksikliklerinin giderilmesi. Agro-turizm için belirlenen lokasyonlarda konusunda bilinçlendirilmesi. Turistlerin ilgisini çekebilecek yerel ürünlerin pazarlanması amacı ile çiftçi marketleri ve yol boyu tezgahlarının kurulması. Hobi bahçeciliği için uygun alanların belirlenmesi.
Tarih ve Kültür Turizmine Katkı Sağlayacak Tarihi Kaynakların Korunarak Sunumlarının Güçlendirilmesi	Mardin İl'inde Osmanlı ve Türk tarihi araştırmalarına yönelik bir merkezin kurulması ve bu alanda eğitim merkezi işlevini üstlenmesi. Tarihi kaynakların restorasyonu ile peyzaj ve kentsel tasarım düzenlemelerinin yapılması ve sunumlarının güçlendirilmesi. Sivil mimarlık örneği özelliği taşıyan ve koruma altına alınan tescilli yapıların yeniden işlevlendirilerek turizme kazandırılması. "Arkeolojik Sit Alanı" içinde kalan eski yapıların restorasyonunun yapılması. Söz konusu alanların tanıtımının yapılması. Bölge genelinde tarihi kaynak envanteri çıkarılarak, yerel yönetimlerin ilgili kurumlarla işbirliği içinde onarım ve tanıtımlarının yapılması. Nehir ve göletlerde sportif balıkçılığı desteklemek üzere gerekli altyapı ve rekreasyon yatırımlarının yapılması. Mesire alanları olarak değerlendirilebilecek göl ve gölet çevrelerinde teknik altyapı ihtiyacının giderilmesi ve çevre düzenlemelerinin yapılması.
Sağlık Turizminin Geliştirilmesi	Termal kaynakların değerlendirilerek kapasitelerinde artış sağlanması. Bölgesel olarak kaplıcaların tanıtımının sağlanması. Termal kaynaklara erişim olanaklarının iyileştirilmesi. Kaplıcalarda konaklama tesisi yatırımının sağlanması.
Alternatif Turizm/ Spor Olanaklarının Geliştirilmesi	Kış turizmi faaliyet alanlarına özel sektörün bu alanlarda yatırım yapmasının teşvik edilmesi.
Yerel Halkın Turizm Gelirinden Aldığı Payın Arttırılması	Turizme yönelik el sanatlarının üretiminin desteklenmesi, tanıtımı ve pazarlanması için özel sektör faaliyetlerine destek verilmesi. Geleneksel el sanatlarının tespitine ve envanterinin çıkarılmasına yönelik çalışmaların gerçekleştirilmesi. Yerel halkın ürünlerini satmasına olanak sağlayacak çiftçi marketi, yol boyu tezgahları vb. olanakların sunulması.

ANA STRATEJİ - 3	
Turizmi Geliştirmeye Yönelik Yönetsel Yapının Kurgulanması ve İşbirliği Ağların Sağlanması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Turizmi Geliştirmeye Yönelik Tanıtım Faaliyetlerinin Geliştirilmesi	Ulusal ve uluslararası alanda açılan turizm fuarlarına, özel turizm firmaları ile birlikte katılım sağlanarak ve stand açarak planlama bölgesindeki illerin turizm ve kültür değerlerinin tanıtımı ve pazarlamasının yapılması.
	İllerin turizm potansiyellerini, konaklama bilgilerini ve diğer turizm faaliyetlerini kapsayan web sayfalarının hazırlanması.
	İlleri ziyaret eden turist sayısını arttırmak için; diğer illerdeki turizm işletmeleri ve tur operatörleri ile işbirliği yapılması.
Turizmi Geliştirmeye Yönelik İşbirliği Ağların Sağlanması	Tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin belediyeler, turizm alanındaki özel sektör temsilcileri ve STK'larla işbirliği içinde gerçekleştirilmesi.
	Ulaştırma şirketleri, tur operatörleri turizm örgütleri ve yerel yönetim organları ile stratejik işbirliklerinin ve ortaklıkların kurulması.
	İllerin turizm değerlerini (tarihi ve doğal) ulusal ve uluslararası alanda tanıtmak amacıyla; belediyelerin, sivil toplum kuruluşlarının, turizm sektörünün ve ilgili diğer kurumların katılımı ile ulusal ve uluslararası düzeyde etkin tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinin yürütülmesi.

1.2.3.2.3.5 Kentsel Yerleşimler ve Yaşam Kalitesine İlişkin Stratejik Değerlendirmeler

ANA STRATEJİ 1	
Kentsel Yaşam Kalitesinin Yükseltilmesi	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Konut ve Konut Çevresinde Fiziksel Kalitenin Yükseltilmesi	Konut üretiminde nüfusun gelir yapısına göre farklı alternatifler sunulmasının sağlanması.
	Konut üretimi ve çevre tasarımı, ihtiyaç ve beklentilerin tespit edilmesi ve iskan alanlarının gelişiminde yapılan tespitlerin göz önünde bulundurulması.
	Yerleşim birimlerinin ihtiyacı olan aktif yeşil alan miktarının artırılması ve konut dokusu içinde homojen dağılımının sağlanması.
	Dağınık ve kaçak yapılaşmaların engellenmesi ile yapılaşmada mimari estetiğe ve yerel mimari özelliklere özen gösterilmesinin teşvik edilmesi.
	Kaçak yapıların tespit edilmesi, kaçak yapılaşmaların engellenmesi amacıyla gerekli yaptırımlar uygulanması.
Kent İçi Ulaşım Olanaklarının ve Ulaşım Alternatiflerinin Geliştirilmesi	Kent içi ulaşım da gidiş-geliş akımlarının tespit edilerek ulaşım tür, güzergah ve zamanlarının bu doğrultuda belirlenmesi.
	Ulaşım alternatiflerinin geliştirilmesi.
	Ulaşım da konut – merkez - işyeri – eğitim bağlantılarının entegrasyonunu en iyi sağlayacak çözümlerin üretilmesi.
Kentsel Rekreasyon ve Spor Alanlarının Geliştirilmesi	Ulaşım da yaya ve bisiklet yollarının entegrasyonunun sağlanması.
	Bölgesel, kentsel, mahalle birimi gibi farklı ölçeklerde ve işlevlerde yeşil alanların oluşturulması.
	Kent ve kırsal alanda yaşayan tüm yaş gruplarındaki insanların rahatça profesyonel ve amatörce spor yapmalarını sağlamak için spor alanlarının donatı standartları doğrultusunda sağlanması, erişilebilirlik ve homojen dağılımlarının göz önünde bulundurulması.
	İllerde sporun geliştirilerek başarılı elit sporcuların yetişmesi ve gençlerin eğitimi için gençlik merkezi faaliyetlerine her türlü destek verilmesi.

T.C. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü
Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi
1/100.000 Çevre Düzeni Planı

Çocuk ve Engelliler için Fiziksel Yaşam Çevrelerinin Düzenlenmesi ve Sosyal Entegrasyonların Sağlanması	Fiziksel engelli ve yaşlılara yönelik sosyal hizmetlerin tanımlanarak ihtiyaç doğrultusunda sağlanması.
	Çocuklara yönelik okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması.
	Ulaşım ve kentsel tasarımda engellilerin yaşamlarını kolaylaştırıcı çözümlerin getirilmesi.
	Engellilerin istihdama katılmaları için gerekli eğitim ve iş edindirme çalışmalarının gerçekleştirilmesi.
Kentsel Hizmetlere Erişilebilirliğinin Arttırılması	Kentsel donatı eksikliklerinin mevzuata uygun şekilde tanımlanması.
	Sağlık sisteminin niteliklerinin iyileştirilmesi ile sağlık hizmetlerine erişilebilirliğin arttırılması.
	Tiyatro, sinema, galeri, kültür merkezleri gibi kültürel donatı yatırımlarının gerçekleştirilmesi.
Tüm Yerleşmelerde Teknik Altyapı Eksiklerinin Giderilmesi ve Yakıt Tüketiminde Yeni Teknolojilerin Desteklenmesi	Kentsel nitelikli içme ve kullanma suyu ihtiyacının giderilmesi, içme suyu arıtma ve atık su arıtma tesislerinin kurulması.
	Kanalizasyon sistemlerinin rehabilitasyonu ve kanalizasyonu olmayan yerleşmelerin altyapılarının sağlanması.
	Katı atık yönetim sisteminin tüm yerleşimlerde etkinleştirilmesi.
	Alternatif yakıt ve enerjilerin araştırılarak kent içinde desteklenmesi.
Çağdaş Yaşamın Gerekliliğiyle Uyumlu, Halkın İhtiyaç ve Beklentilerine Uygun Bir Anlayışla Fiziki ve Sosyal Alt Yapı Çalışmalarının Yürütülmesi	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Kırsal Yerleşimlerin Niteliklerinin İyileştirilmesi	Kırsal yerleşme ve meskenlerinin tipolojisinin saptanması, mevcut ekonomik yapısının belirlenmesi, kır-kent bütünleşmesindeki konumlarının belirlenmesi ile iyileştirmeye yönelik eylem planlarının hazırlanması.
	Nüfusa ilişkin demografik özelliklerin saptanması, kır yerleşmelerine ilişkin yapı ve imar faaliyetlerinin disipline edilmesini sağlayacak yasal düzenlemelerin oluşturulması.
	Arazi kabiliyet sınıflandırması yapılarak, tarımsal üretimde verimliliği arttırabilecek tarımsal işletmeciliğe yönelik alternatiflerin geliştirilmesi.
	Köy tipi sanayinin geliştirilmesi ve el emeğinin değerlendirilmesi yoluna gidilmesi.
	Ulaşım ekonomik taşıma kapasitesine yönelik uygun yerleşmelerin belirlenmesi.
	Sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesi.
	Veteriner hekim desteğinin sağlanması.
	Eğitimde taşınmaz sistemlerin iyileştirilmesi.
Köy Yollarının Her Mevsim Erişilebilir Olacak Şekilde Geliştirilmesi	Mevcut asfalt yolların korunabilmesi için nitelik artışının sağlanması.
	Mevcut köy yollarının afetlerden korunması, standardının yükseltilmesi ve sanat yapısı eksikliklerinin tamamlanması.
	Köy yollarının yapımında yol kalitesinin arttırılmasına ve yol onarımına öncelik tanınması.
Kırsal Yerleşimlerde Ekonomik Faaliyet Çeşitliliğinin Sağlanması	Orman köylüsünün kalkınması amacıyla orman köylülerinin çok yönlü yarar sağlayan yerel ağaç türlerinin yetiştirmelerinin desteklenmesi.
	Orman köylüsünün kalkınması amacıyla tıbbi, aromatik ve süs bitkileri üretiminin desteklenmesi.
	Kırsal kalkınmayı hızlandırabilmek için uluslararası fon kaynaklarından destek almak üzere çalışmaların yapılması.
	Susuz, suyu yetersiz köylere yönelik alternatif çözümlerin üretilmesi.

İçme suyu veya kanalizasyon tesisi bulunan kırsal yerleşimlerde bakım-onarım çalışmalarının yapılması.
2020 yılına kadar hidrojeolojik etüdü yapılarak, susuz ve suyu yetersiz köy ve üniteler için yeni kuyu açımı ve kuyu yenileme çalışmalarının tamamlanması.
İçme suyu şebekesi bulunan ve topografik yapısı uygun olan köylerin atık su altyapısına ilişkin çalışmalarının yapılması.
Köy yerleşimlerinin özelliklerine göre çeşitli atık su bertaraf tekniklerinin belirlenmesi.
Kanalizasyon ve içme suyu inşaatlarında mahalli katkılara önem verilerek ve İl Özel İdaresi'nin imkânları kullanılarak, hizmetlerin daha ucuza ve kısa zamanda yapılmasının sağlanması.
Hizmette rasyonalizasyon sağlamak ve maliyetleri düşürmek amacıyla imar planı yapımı öncelik sırası belirlenirken, kırsal yerleşimler nakil-toplulaştırma talepleri ve gelişme eğilimleri ile Alt Ölçekli Çevre Düzeni Planları'nın dikkate alınması.

1.2.3.2.3.6 İşlevsel Bağlantılara İlişkin Stratejik Değerlendirmeler

ANA STRATEJİ - 1	
İl İçi ve Çevre İller Ulaşım Altyapısının Geliştirilmesi İle Ulaşım Olanaklarının Arttırılması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Karayolu Bağlantılarının Sektörel Entegrasyonu Arttıracak Şekilde Güçlendirilmesi	Çevre illerle bağlantı yollarının iyileştirilmesi.
	İl ve ilçelerin birbirleriyle ve beldeleri ile olan öncelikli bağlantı yollarının iyileştirilmesi.
	Barajlar üzerinde yer alan liman ve feribot hatlarının başta karayolu ile olmak üzere ulaşım ilişkilerinin kurularak bağlantıların güçlendirilmesi
	Karayollarının ağır yük taşımacılığı şartlarına göre yeniden düzenlenmesi ve iyileştirilmesi.
Toplu Taşıma Sistemlerinin Geliştirilerek Etkin Kullanımının Sağlanması	Turizmin geliştirileceği bölgelerde ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesi.
	Merkez - Çevre İller - İlçeler ve Beldeler arasında otobüs-minibüs seferlerinin sıklaştırılması.
	Taşımacılıkta hizmet kalitesinin iyileştirilmesi.
	Sanayi sektöründe çalışanlara ve öğrencilere yönelik servis araçlarının uyumlu çalıştırılmasının sağlanması.
Demiryolu Ulaşım Bağlantılarında İl Bütününe ve Bölgeye Hizmet Etmek, Mal ve Hizmet Akımını Desteklemek Üzere Verimliliğin Arttırılması	Mevcut ve yolcu seferine başlayacak havalimanlarına ihtiyaca yönelik toplu taşıma seferlerinin arttırılması.
	Demiryollarının taşıma kapasitelerinin arttırılması.
	Yük taşımacılığının etkin olarak kullanılması için karayolu ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesi.
	Bölge içerisinde atıl durumda olan istasyonların faaliyete geçirilmesi ve kullanımının karayolu ulaşım bağlantıları ile arttırılması.

1.2.3.2.3.7 Lojistik Sektörüne İlişkin Stratejik Değerlendirmeler

ANA STRATEJİ - 1	
Ulaşım ve Lojistik Sektörlerinin Bütüncül Olarak Planlaması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
Hammadde ve Sanayi Sistemini Destekleyecek Nitelikte Ulaşım-Lojistik Odaklarının Belirlenmesi	Planlama bölgesi bütününde içerisinde toplayıcı nitelikte, dış ve iç pazara mal dağıtımını gerçekleştirecek lojistik merkezlerin ulaşım ile en iyi entegrasyonu sağlayacak şekilde kurulması İl ve ilçelerde iç ve dış pazara sunulan tarımsal ürünün ömrünü uzatmak üzere soğuk hava depolama alanlarının kurulması. Tarımsal ürüne ulaşma açısından merkez konumda olan bölgelerde depo alanları ile de entegre olacak hal alanlarının oluşturulması.

1.2.3.2.3.8 Afetler ve Risk Faktörlerine İlişkin Stratejik Değerlendirmeler

ANA STRATEJİ 1	
Afet Yönetim Merkezinin Kurularak Afet Yönetim Sisteminin Oluşturulması	
ALT STRATEJİLER	UYGULAMA STRATEJİLERİ
İl Genelinde Doğal Afetlerden Korunma Konusunda Eğitim Çalışmalarının Yaygınlaştırılarak Yerel Halkın Bilinçlendirilmesinin Sağlanması	Yerel görsel ve yazılı basında halkı bilinçlendirici haber ve programlara yer verilmesinin sağlanması. Depreme dayanıklı yapılaşma ve deprem anındaki korunma yöntemleri ile ilgili olarak, her eğitim düzeyinde vatandaşın anlayabileceği özellikte broşürlerin dağıtılması. İlk ve ortaöğretim kurumlarında öğrencilere depremle yaşama bilincini aşılacak amacıyla etkinliklerin düzenlenmesi. Özellikle doğal afetler konusunda bölgedeki üniversiteler ve medya ile işbirliğine gidilerek; kurslar düzenlenmesi, okul ve sağlık ocaklarında eğitim programlarının organize edilmesi.
İl Genelinde Afet Riski Taşıyan Bölgelerin ve Afet Türlerinin Tespitinin Yapılması ile Doğal Afet Risk Haritasının Oluşturulması	İl genelinde afet riski analizlerinin yapılarak veri tabanı oluşturulması. Riskli bölgelere ait 1/5.000 veya 1/1.000 ölçekli haritaların yapılması.
Afet Öncesi Fiziksel Önlemlerin Alınmasına Yönelik Çalışmaların Yapılması ve Mevcut Durumun İyileştirilmesi	Afet riskli bölgelerde bulunan yerleşim alanlarında detaylı yapı analizleri yapılarak mevcut duruma ait veri tabanının oluşturulması. Riske karşı dayanıksız olduğu tespit edilen yapıların dönüşümünün/ rehabilitasyonunun sağlanması. Karayolu ve demiryolu yatırımlarında dolgu, menfez ve köprülerin taşkın alanlarının sınırlarına göre planlanması. Akarsuların akış yönünü ve hızını değiştirebilecek yapısal girişimlerden kaçınılması. Taşkın alanlarının yerleşime açılmasının engellenmesi.

T.C. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü
Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi
1/100.000 Çevre Düzeni Planı

Afetlere Dayanıklı Yapı Tasarımı ve Üretimi için İnşaat Sektörü Çalışanlarının Eğitiminin Sağlanması	İlgili meslek odaları ile görüşülerek öncelikle inşaat ustalarına yönelik olmak üzere, mesleki (proje okuma, kalıp, donatı vs.) kursların açılması.
	Doğal afet riski taşıyan bölgelerin özelliklerine göre ilgili kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapılarak, bu alanlarda yapılaşma koşullarının belirlenmesi ve eğitimler verilmesi.
Olası Doğal Afetlerde Vatandaşlara En Kısa Sürede Ulaşılarak Kurtarma ve Sağlık Hizmetlerinin Anında Yerine Getirilmesi	Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi (UMKE)'nin kurulması.
	Ulusal Medikal Kurtarma Ekibi'nin eğitimlerini müteakip her ildeki Arama ve Kurtarma Ekipleriyle her sene düzenlenecek "Arama ve Kurtarma" tatbikatlarına katılmalarının sağlanması.
	Acil yardım hizmet birimlerinde teknik kapasite ile insan kaynağı kapasitesinin artışının sağlanması.
	Tüm yerleşim birimlerine sürekli erişebilirliğin sağlanması.
Meteorolojik Afetlere Karşı İzleme ve Erken Uyarı Sistemlerinin Kurulması	Meteorolojik (sis, yağış, rüzgar, buzlanma vb) kaynaklı risklerin ve risk bölgelerinin belirlenmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması.
	Sel oluşum yerleri ve sürelerine ilişkin araştırmaların yapılması ile gerekli yönetsel, teknik ve eğitsel çalışmaların belirlenmesi.
	Kuraklığın hidrolojik karakterli bir doğal afet olarak algılanması ile su kaynaklarına ilişkin dengesizliklerin belirlenmesi, takip sistemlerinin kurulması ve etkilerinin azaltılması konularında çalışmaların başlatılması.
	Don tahmin ve uyarı sistemlerinin kurulması ile tarım ve ulaşım sektörlerine entegrasyonun sağlanması.
Endüstriyel Kaynaklı Afetlere Yönelik Teknik, Yönetimsel, Eğitsel Önlemlerin Alınması	Tehlikeli madde depolama alanlarında çalışan personelin yönetmelikler doğrultusunda gerekli eğitimleri alma durumlarının izlenmesi.
	Tehlikeli madde depolama alanlarının sürekli denetlenmesi ile tehlike anında müdahale sistemlerinin kontrol edilmesi.
	Yanıcı, parlayıcı, patlayıcı maddeler üreten tesisler ile depolama alanlarının faaliyetlerini yönetmelikler doğrultusunda gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla düzenli denetimlerinin yapılması.

1.3 PLANLAMA KRİTERLERİ

1.3.1 PLANLAMA YAKLAŞIMI

Çevre Düzeni Planları; sürdürülebilir kalkınma amacına uygun olarak ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada düşünülmesine imkan veren, rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlamak üzere kalkınma planları ve varsa bölge planları temel alınarak yapılan, konut, sanayi, tarım, turizm, ulaşım gibi sektörler ile yerleşimler, doğal ve kültürel değerler arasında koruma kullanma dengesini sağlayan arazi kullanım kararlarını belirleyen, yönetsel, mekansal ve işlevsel bütünlük gösteren sınırlar içinde idareler arası koordinasyon esaslarını, politika ve stratejilerini belirleyen 1/25.000, 1/50.000 veya 1/100.000 ölçekte hazırlanan, plan notları ve plan açıklama raporuyla bütün olan üst ölçekli fiziki planlardır.

Çevre düzeni planları; ekonomik ve ekolojik kararların birbirleri ile çatışmayacak şekilde alınmasını ve bu kararların arazi kullanımı konusunda ortaya konulan stratejik yaklaşımlarla örtüşmesini hedefleyen, sosyal yapıyı, yönetsel kararları ve mekanı şekillendiren, özetle sürdürülebilir kalkınmayı tüm boyutları ile ele alan önemli araçlar ve karar destek sistemleridir.

Ülke ve bölge planlarından sonra plan sıra düzeninde en üst sırada bir hukuk kaynağı olarak yer alan çevre düzeni planları, ilke, esas ve kararlarıyla nazım imar planları ile uygulama imar planlarını yönlendirmektedir. Dolayısıyla, çevre düzeni planları ülke ve bölge kalkınma planlarından referans alan, gelişmenin yönünü tanımlayan, koruma ile kullanımın sınırlarını belirleyen ve yol gösterici olarak tüm uygulama süreçlerinin arkasında bulunan planlardır.

Planlama bölgesinde doğal yapı çözümlmelerine ilişkin analizlerin, gerek bölge bütünü gerekse komşu iller bütününde ekonomik kalkınma eğilimleri, sosyal yapı, işlevsel ve yönetsel bağlantılar boyutları ile değerlendirilmesi sonucunda ise mekanda sürdürülebilirlik çerçevesinde verimlilik artışı tanımlanmıştır.

Plan doğrultusunda üretilen, planlama bölgesinin gelişmesinde izlenecek politika ve stratejik yaklaşım ilkeleriyle yeniden yapılanma sürecinde olan yerel yönetimlerin kaynaklarını etkin ve sürdürülebilir kalkınma hedefine ulaşma doğrultusunda yönlendirmesi konusunda uygulama araçları ve karar destek mekanizmaları tanımlanmıştır.

Yerel kararların yerelde üretilmesi yaklaşımı, Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Çevre Düzeni Planı'nın ve sistem çözümlmelerinin oluşturulmasında büyük önem taşımış ve mevcut kalkınma eğilimlerinin tanımlanması başta olmak üzere kararların şeffaf ve paylaşımcı bir zeminde alınması sağlanmıştır.

1.3.2 YÖNTEM

Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planının Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) yardımı ile veri tabanına bağlı olarak hazırlanması çalışması 3 ana etaptan oluşmaktadır.

Çalışmanın en önemli etabı olan I. Etap çalışmasında izlenen yöntem kısaca; Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari illerini kapsayan çalışma alanı içerisinde sosyal, fiziksel

ve ekonomik mevcut durumun tespitine yönelik ilgili kamu kurum, kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile irtibata geçilmiştir. Ayrıca, tarafımızca hazırlanan bilgi anket föyü ile yerleşimlerin sosyal ve fiziksel durumunun tespitine yönelik veri toplanması sağlanmıştır. Çalışmanın bu etabında izlenen yöntemlerin biri de mevcut arazi kullanımlarının fiziksel olarak tespitine yönelik yapılan çalışmalardır. Arazi tespitine yönelik iki yöntem kullanılmıştır. İlk olarak yerinde harita ve dokümanlar elde edilmiştir. Mekansal veriler ise Harita Genel Komutanlığı'ndan temin edilen 1/25.000 ölçekli haritalar ile uydu görüntülerinden üretilmiştir. Her iki ayrı veri, hazırlama süreci sonrasında birleştirilerek arazi kullanım türleri belirlenmiş Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari illerinin 2010 yılı fiziksel veri tabanı oluşturulmuştur. Çalışma alanının daha iyi tanımlanmasında izlenen diğer bir yöntem ise görsel materyallerin (fotoğraf ve video görüntüleri) dikkate alınarak mekansal verilerle ilişkilendirilmesidir.

Alana ilişkin sosyal ve ekonomik verilerinin hazırlanması için iki ayrı yöntem uygulanmıştır. Bunlardan ilki kamu kurumlarından alana ilişkin istatistiksel verilerin toplanması, diğeri de elde edilen istatistiksel veriler kullanılarak geleceğe dönük kestirimlerin yapılmasıdır. Toplanan iki ayrı veri tabanı bir araya getirilerek ve bu verilerden planlamaya dönük sonuçlar çıkarılarak araştırma raporu oluşturulmuştur. Oluşturulan araştırma raporu, doğal değerler, ekonomik değerler, demografik değerler, yasal durum ve yapısal duruma ilişkin verileri içeren kapsamlı bölümlerden oluşmuştur.

Alana ilişkin mevcut durum belirleme çalışmaları ve sonuçları bir araya getirilmiş ve sentez çalışması oluşturulmuştur. Yapılan bu sentez çalışmasına bağlı olarak projeksiyonlar yapılmış ve hazırlık süreci tamamlanmıştır.

Çalışmanın 2. Etabında izlenen yöntem ise, 1.Etapta oluşturulan veri tabanı, sentez ve değerlendirme çalışmaları temel alınarak veri tabanına göre CBS ortamında çok ölçütlü matrisler oluşturulmasıdır. CBS ortamında gridal overlay ve mikrozonlama teknikleri kullanılarak karara yakın altlık ve yerleşilebilirlik analizleri oluşturulmuştur. Bu aşamada özellikle CBS'nin analiz, sorgulama ve görüntüleme araçları daha etkin kullanılarak plan çalışmalarına yönelik amaç, hedef, strateji ve vizyon üretme adına CBS karar destek amaçlı olarak kullanılmıştır.

Ayrıca bu etapta izlenen bir diğer yöntem ise, taslak planda fiziki planlama kararları verilmeden önce planlama alanı içinde yer alan il, ilçe ve diğer yerleşmelerin birbiriyle olan idari, sosyo-ekonomik ve ticari ilişkileri, bu ilişkilerden, yerleşmeler arasında ortak kullanımları gerekli ve anlamlı olanların tespit edilmesi ve bu kullanımlar için uygun alanların belirlenmesi ile plan kararlarının paftalara yansıtılmasıdır.

Çalışmanın 3.Etabında izlenen yöntem olarak taslak plan aşamasında üretilmiş plan kararları, Bakanlık uzmanları ve diğer katılımcılarla yapılmış değerlendirmeler doğrultusunda alan kullanım kararları, ulaşım şeması vb. açılardan ayrıntılı olarak değerlendirilip revize edilmiş ve Plan Hükümleri belirlenip Kesin Plan, Plan Açıklama Raporuyla birlikte hazırlanarak Bakanlığa sunulmuştur.

Tüm bu etaplar sonunda hazırlanmış bilgi, doküman ve veriler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ArcSDE veri tabanına entegre edilecektir.

1.4 PLAN KARARLARI

1.4.1 NÜFUS PROJEKSİYONLARI

Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı çalışması kapsamında çevre düzeni planının hedef yılı olan 2040 yılına yönelik nüfus projeksiyonları yapılmıştır.

Planlama bölgesinin nüfus hesapları, mevcut eğilimler ve nüfusu etkileyen ekonomik girdiler ele alınarak yapılmıştır. Projeksiyon değerleri hesaplanırken yerleşimlerin özellikleri, sektörel gelişme eğilimleri, mekânsal gelişme yönleri ve eşikler, çevre ile olan ilişkileri, önemli yerleşim merkezlerine ve önemli fonksiyonlara (OSB, üniversite vb.) uzaklıkları, ulaşım bağlantıları gibi kriterler değerlendirilmiştir.

Dikkate alınan bu şartların yanı sıra 1990 ve 2000 yılı işgücü istatistiklerinin nüfusa oranlanması ile her bir sektör için çarpan olarak kullanılacak katsayı değerleri elde edilmiştir. Sonraki aşamada nüfus projeksiyonları en küçük kareler, bileşik faiz ve aritmetik yöntem sonucu elde edilmiş ve bu üç yöntemin ortalaması alınarak ortalama projeksiyon nüfus sonucuna ulaşılmıştır. Sektörel verilerden elde edilen çarpan değerleriyle, ortalama projeksiyon nüfus oranlanarak nihai 2040 yılı projeksiyon nüfusları elde edilmiştir.

06.12.2012 tarih 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” kapsamında Büyükşehir belediyelerine yönelik yapılan düzenleme ile il sınırları içindeki tüm alanların büyükşehir belediyesi sınırları içine alınması kabul edilmiş ve 30 Mart 2014 Yerel Yönetim Seçimlerinin ardından büyükşehir/il sınırları içinde bulunan tüm belde belediyelerinin kapatılması, beldelerin ve köylerin mahalle statüsüne dönüştürülmesi karara bağlanmıştır.

6360 sayılı Kanun ile yapılan bu düzenleme kapsamında Mardin’de, sınırları il mülki sınırları olmak üzere büyükşehir belediyesi kurulmuş olup il mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı bulundukları ilçenin belediyesine katılmıştır. Anılan Kanun kapsamında Mardin Belediyesinin mahalleleri ve Mardin Merkez İlçe sınırları içerisindeki köyler ile beldelerden oluşan “Artuklu İlçesi” kurulmuştur. İdari yapıdaki bu değişiklikler doğrultusunda, Mardin İli 2040 yılı nüfus projeksiyonlarında, il genelinde kapatılan belde ve köy nüfusları mahalle olarak bağlandıkları ilçelerin nüfusuna eklenerek düzenleme yapılmıştır.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

Tablo 1. Mardin İl Nüfus Kabulleri

ADI	2009 YILI NÜFUSU	2018 YILI NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU ²
MERKEZ/ARTUKLU ¹	130.318	174.731	250.000
DARGEÇİT	27.342	28.555	50.000
DERİK	57.243	61.830	75.000
KIZILTEPE	206.468	252.656	350.000
MAZIDAĞI	32.398	35.757	45.000
MİDYAT	106.059	113.367	215.000
NUSAYBİN	111.568	105.856	200.000
ÖMERLİ	15.140	14.233	21.000
SAVUR	33.103	27.304	38.000
YEŞİLLİ	18.216	14.906	41.000

⁽¹⁾ 06.12.2012 tarih 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6360 sayılı Kanun kapsamında Mardin Merkez İlçe sınırları içerisindeki köyler ile beldelerden oluşan Artuklu İlçesi kurulmuştur.

⁽²⁾ 06.12.2012 tarih 28489 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6360 sayılı Kanun ile yapılan düzenlemeler kapsamında Mardin il mülki sınırları içerisinde kalan köy ve beldelerin tüzel kişiliği kaldırılmış olup 30 Mart 2014 Yerel Yönetim Seçimlerinin ardından köy ve beldeler mahalleye dönüşerek bağlı oldukları ilçeye bağlanmıştır. İlçelerin 2040 yılı projeksiyon nüfusları 6360 sayılı Kanun uyarınca Mardin İli’nin idari yapısındaki değişiklikler doğrultusunda düzenlenerek il genelinde kapatılan belde ve köy nüfusları mahalle olarak bağlandıkları ilçelerin nüfusuna eklenmiştir.

Artuklu ve Kızıltepe ilçelerinin 2040 yılı nüfus projeksiyonları, ilçe bazında kentsel gelişme alanlarına yönelik yapılan düzenlemeler sonrasında yeniden belirlenmiştir.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

Tablo 2. Mardin İli Merkez Odaklar Ekonomik Sektörleri

ADI	İLÇE ADI	1. SEKTÖR	2. SEKTÖR	3. SEKTÖR	4. SEKTÖR
MARDİN	MARDİN MERKEZ	TURİZM	HİZMET	SANAYİ	
ORTAKÖY	MARDİN MERKEZ	TARIM			
DARGEÇİT	DARGEÇİT	TARIM	HİZMET		
KILAVUZ	DARGEÇİT	TARIM			
SÜMER	DARGEÇİT	TARIM			
DERİK	DERİK	TARIM	HAYVANCILIK	ARICILIK	
KIZILTEPE	KIZILTEPE	TİCARET	TARIM		
DİKMEN	KIZILTEPE	TARIM			
GÖKÇE	KIZILTEPE	SANAYİ	TARIM	TURİZM	
ŞENYURT	KIZILTEPE	TİCARET	HİZMET	TARIM	
YÜCELİ	KIZILTEPE	TARIM			
MAZIDAĞI	MAZIDAĞI	ARICILIK	HAYVANCILIK		

T.C. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü
Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi
1/100.000 Çevre Düzeni Planı

MİDYAT	MİDYAT	TURİZM	TARIM	TİCARET	HİZMET
ACIRLI	MİDYAT	TARIM			
ÇAVUŞLU	MİDYAT	TARIM			
GELİNKAYA	MİDYAT	TARIM			
SÖĞÜTLÜ	MİDYAT	HAYVANCILIK	TARIM		
ŞENKÖY	MİDYAT	HİZMET	TARIM		
YOLBAŞI	MİDYAT	TARIM			
NUSAYBİN	NUSAYBİN	TARIM	TİCARET		
AKARSU	NUSAYBİN	TARIM			
DURUCA	NUSAYBİN	TARIM			
GİRMELİ	NUSAYBİN	TARIM			
ÖMERLİ	ÖMERLİ	TARIM	TİCARET	HAYVANCILIK	SANAYİ
SAVUR	SAVUR	TARIM	TURİZM		
PINARDERE	SAVUR	TARIM			
SÜRGÜCÜ	SAVUR	ORMANCILIK			
YEŞİLALAN	SAVUR	TARIM			
YEŞİLLİ	YEŞİLLİ	TARIM			

Tablo 3. Batman İli Nüfus Kabulleri

ADI	İLÇE ADI	2009 NÜFUS	2040 PROJEKSİYON NÜFUS	ARTIŞ KATSAYISI
BATMAN	BATMAN MERKEZ	313.355	851.028	3,28
BALPINAR	BATMAN MERKEZ	2.982	4.830	1,57
BEŞİRİ	BEŞİRİ	8.142	20.294	2,99
İKİKÖPRÜ	BEŞİRİ	3.410	5.524	1,57
GERCÜŞ	GERCÜŞ	5.129	10.289	2,27
HİSAR	GERCÜŞ	1.361	2.205	1,57
KAYAPINAR	GERCÜŞ	2.284	3.700	1,57
HASANKEYF	HASANKEYF	3.010	8.122	3,25
KOZLUK	KOZLUK	21.866	50.567	2,74
BEKİRHAN	KOZLUK	2.238	3.625	1,57
SASON	SASON	10.652	16.490	2,04
YÜCEBAĞ	SASON	1.152	1.795	1,44

Tablo 4. Batman İli Merkez Odaklar Ekonomik Sektörleri

ADI	İLÇE ADI	1. SEKTÖR	2. SEKTÖR	3. SEKTÖR	4. SEKTÖR
BATMAN	BATMAN MERKEZ	SANAYİ	HİZMET	LOJİSTİK	ENERJİ
BALPINAR	BATMAN MERKEZ	SANAYİ	HİZMET	TARIM	
BEŞİRİ	BEŞİRİ	TARIM	HİZMET	SANAYİ	
İKİKÖPRÜ	BEŞİRİ	TARIM			
GERCÜŞ	GERCÜŞ	TURİZM	TARIM		
HİSAR	GERCÜŞ	TARIM			
KAYAPINAR	GERCÜŞ	TARIM			

T.C. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü
Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi
1/100.000 Çevre Düzeni Planı

HASANKEYF	HASANKEYF	TURİZM	TARIM	TİCARET	HİZMET
KOZLUK	KOZLUK	TARIM	ARICILIK	HAYVANCILIK	
BEKİRHAN	KOZLUK	TARIM			
SASON	SASON	ARICILIK	HAYVANCILIK		
YÜCEBAĞ	SASON	HAYVANCILIK			

Tablo 5. Siirt İl Nüfus Kabulleri

ADI	İLÇE ADI	2009 NÜFUS	2040 PROJEKSİYON NÜFUS	ARTIŞ KATSAYISI
SIİRT	SIİRT MERKEZ	129.108	271.136	2,42
AYDINLAR	AYDINLAR	1.980	3.745	2,08
BAYKAN	BAYKAN	5.722	9.685	1,71
ATABAĞI	BAYKAN	3.520	5.484	1,44
ZİYARET	BAYKAN	6.837	14.291	2,41
ERUH	ERUH	9.228	18.163	2,21
KURTALAN	KURTALAN	28.332	60.218	2,46
GÖZPINAR	KURTALAN	1.897	3.073	1,57
KAYABAĞLAR	KURTALAN	5.112	8.280	1,57
PERVARİ	PERVARİ	5.460	7.512	2,04
ŞİRVAN	ŞİRVAN	4.090	7.645	2,04

Tablo 6. Siirt İli Merkez Odaklar Ekonomik Sektörleri

ADI	İLÇE ADI	1. SEKTÖR	2. SEKTÖR	3. SEKTÖR	4. SEKTÖR
SIİRT	SIİRT MERKEZ	DOKUMACILIK	HAYVANCILIK	SERACILIK	
GÖKÇEBAĞ	SIİRT MERKEZ	ARICILIK	SANAYİ		
AYDINLAR	AYDINLAR	DOKUMACILIK	ARICILIK		
BAYKAN	BAYKAN	HAYVANCILIK	SERACILIK		
ATABAĞI	BAYKAN	HAYVANCILIK			
ZİYARET	BAYKAN	TARIM	HAYVANCILIK		
ERUH	ERUH	HİZMET	ARICILIK	SERACILIK	
KURTALAN	KURTALAN	TARIM	HİZMET		
GÖZPINAR	KURTALAN	TARIM			
KAYABAĞLAR	KURTALAN	TARIM			
PERVARİ	PERVARİ	ARICILIK	HAYVANCILIK		
ŞİRVAN	ŞİRVAN	ARICILIK	HAYVANCILIK		

Tablo 7. Şırnak İl Nüfus Kabulleri

ADI	İLÇE ADI	2009 NÜFUS	2040 PROJEKSİYON NÜFUS	ARTIŞ KATSAYISI
ŞIRNAK	ŞIRNAK MERKEZ	63.664	149.974	2,8
BALVEREN	ŞIRNAK MERKEZ	3.201	4.566	1,15
KASRIK	ŞIRNAK MERKEZ	2.751	4.356	1,49
KUMÇATI	ŞIRNAK MERKEZ	6.895	13.665	2,23
BEYTÜŞŞEBAP	BEYTÜŞŞEBAP	5.902	9.901	2,04
MEZRA	BEYTÜŞŞEBAP	1.918	4.626	2,88

T.C. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü
Mardin-Batman-Siirt-Şırnak-Hakkari Planlama Bölgesi
1/100.000 Çevre Düzeni Planı

UZUNGEÇİT	BEYTÜLŞEBAP	2.816	4.387	1,44
CİZRE	CİZRE	96.452	183.321	2,09
GÜÇLÜKONAK	GÜÇLÜKONAK	3.319	5.376	1,57
FINDIK	GÜÇLÜKONAK	1.182	1.429	0,62
İDİL	İDİL	21.919	53.216	2,9
KARALAR	İDİL	3.878	7.921	2,33
SIRTKÖY	İDİL	2.474	5.171	2,41
SİLOPİ	SİLOPİ	73.400	180.692	2,95
BAŞVERİMLİ	SİLOPİ	4.244	7.084	2,02
ÇALIŞKAN	SİLOPİ	3.348	4.049	0,62
GÖRÜMLÜ	SİLOPİ	3.162	3.824	0,62
ULUDERE	ULUDERE	7.380	10.371	1,1
HİLAL	ULUDERE	2.192	4.093	2,04
ŞENOBA	ULUDERE	4.779	7.445	1,44

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ
24.01.2014

Tablo 8. Şırnak İli Merkez Odaklar Ekonomik Sektörleri

ADI	İLÇE ADI	1. SEKTÖR	2. SEKTÖR	3. SEKTÖR	4. SEKTÖR
ŞIRNAK	ŞIRNAK MERKEZ	DOKUMACILIK	HAYVANCILIK	SERACILIK	TİCARET
BALVEREN	ŞIRNAK MERKEZ	HAYVANCILIK			
KASRIK	ŞIRNAK MERKEZ	TARIM			
KUMÇATI	ŞIRNAK MERKEZ	HİZMET	TURİZM	HAYVANCILIK	
BEYTÜŞŞEBAP	BEYTÜŞŞEBAP	ARICILIK	HAYVANCILIK		
MEZRA	BEYTÜŞŞEBAP	HAYVANCILIK			
UZUNGEÇİT	BEYTÜLŞEBAP	HAYVANCILIK			
CİZRE	CİZRE	TURİZM	TİCARET		
GÜÇLÜKONAK	GÜÇLÜKONAK	TARIM			
FINDIK	GÜÇLÜKONAK	ORMANCILIK			
İDİL	İDİL	TURİZM	TARIM	HAYVANCILIK	
KARALAR	İDİL	TARIM	TURİZM		
SIRTKÖY	İDİL	TARIM	HAYVANCILIK		
SİLOPİ	SİLOPİ	TURİZM	TARIM	HİZMET	
BAŞVERİMLİ	SİLOPİ	TARIM	HİZMET		
ÇALIŞKAN	SİLOPİ	ORMANCILIK			
GÖRÜMLÜ	SİLOPİ	ORMANCILIK			
ULUDERE	ULUDERE	ARICILIK			
HİLAL	ULUDERE	ARICILIK	HAYVANCILIK		
ŞENOBA	ULUDERE	HAYVANCILIK			

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ
24.01.2014

Tablo 9. Hakkari İli Nüfus Kabulleri

ADI	İLÇE ADI	2009 NÜFUS	2040 PROJEKSİYON NÜFUS	ARTIŞ KATSAYISI
HAKKARİ	HAKKARİ MERKEZ	64.283	127.311	2,23
DURANKAYA	HAKKARİ MERKEZ	4.277	6.663	1,44
ÇUKURCA	ÇUKURCA	5.946	11.760	2,22
ŞEMDİNLİ	ŞEMDİNLİ	11.553	51.573	1,44

DERECİK	ŞEMDİNLİ	7.437	11.586	1,44
YÜKSEKOVA	YÜKSEKOVA	59.850	127.207	2,46
BÜYÜK ÇİFTLİK	YÜKSEKOVA	3.693	5.754	1,44
ESENDERE	YÜKSEKOVA	3.141	4.894	1,44

Tablo 10. Hakkari İli Merkez Odaklar Ekonomik Sektörleri

ADI	İLÇE ADI	1. SEKTÖR	2. SEKTÖR	3. SEKTÖR	4. SEKTÖR
HAKKARİ	HAKKARİ MERKEZ	TURİZM	HAYVANCILIK		
DURANKAYA	HAKKARİ MERKEZ	HAYVANCILIK			
ÇUKURCA	ÇUKURCA	TİCARET	HİZMET		
ŞEMDİNLİ	ŞEMDİNLİ	HİZMET	HAYVANCILIK		
DERECİK	ŞEMDİNLİ	HAYVANCILIK			
YÜKSEKOVA	YÜKSEKOVA	TARIM	HİZMET		
BÜYÜK ÇİFTLİK	YÜKSEKOVA	HAYVANCILIK			
ESENDERE	YÜKSEKOVA	HAYVANCILIK			

1.4.2 PLAN KARARLARINI YÖNLENDİREN PROJELER VE YATIRIMLAR

Bölgenin kalkınmasında ve gelişmesinde yatırıma yönelik hibe ve kredi desteklerini sunan kurumların başında kalkınma ajansları gelmektedir. Bunun yanı sıra Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, KOSGEB, TÜBİTAK, uluslararası düzeyde ise Avrupa Birliği ve Birleşmiş Milletler çeşitli başlıklar altında finansal destekler sağlamaktadır.

Yerelde yapılan yatırımlarda ise finansmanı belediyeler, il özel idareleri, il müdürlükleri ve AR-GE birimleri üstlenmektedir.

Planlama bölgesi temelde iki bölge projesinin içinde bulunan illeri kapsamaktadır. Bu projeler; Güneydoğu Anadolu Bölgesi Kalkınma Projesi (GAP) ve Doğu Anadolu Kalkınma Projesi (DAP) dır. GAP ve DAP kapsamında bölgelerin kalkınması için belirli projeler geliştirilmiştir. Planlama bölgesi bu projelerden olumlu anlamda etkilenmektedir. Bölgenin kalkınmasını destekleyecek; baraj, HES, havayolu, demiryolu ve sanayi yatırımları bulunmaktadır. Ulaşım projeleri planlama bölgesinin erişilebilirliğini artırmakta ve yeni öneriler için olanak sunmaktadır. Bölgedeki su potansiyelleri kullanılarak baraj ve HES projelerinin hayata geçirilmesi, sulama ve elektrik ihtiyacının karşılanmasında önemli rol oynayacaktır. Yenilenebilir enerji kaynakları potansiyelinin kısa sürede harekete geçirilmesi Bölge'nin kalkınmasında katalizör görevi oynayacaktır.

Bölgede yapılması planlanan Organize Sanayi Bölgeleri ve mevcut projelere yapılan OSB projeleri ildeki potansiyellerin kullanılmasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Ayrıca bu yatırımlar planlama bölgesindeki işsizliğin azaltılmasında önemli rol üstleneceklerdir. Bu yeni yatırımların uygulama aşamasında dikkat edilmesi gereken mevcut fiziksel yapıya ve çevreye zarar verilmemesi hususudur. Özellikle OSB projeleri kapsamında atık su altyapısının da iyileştirilmesi gerekmektedir. Yetersiz arıtma yaparak atık sularını alıcı ortamlara doğrudan deşarj eden sanayi kuruluşlarının, etkin denetleme mekanizması ile denetlenerek arıtma işlemlerini yönetmeliklere ve standartlara uygun hale getirmeleri sağlanmalıdır. Ayrıca önemli bir maden potansiyeli

taşıyan Bölge'nin ponza, perlit ve maden sektöründe kümelenme yaratabilmesini ve katma değer artırılabilmesini sağlamak üzere ihtisas organize sanayi bölgesi kurulmalıdır.

Bölge'nin sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi dikkate alındığında Bölge için yatırım yapılabilecek uygun imalat sektörleri, sınır ticareti kapsamında ihracat potansiyeli olan emek yoğun sektörlerdir. Teşvik yasası kapsamında da dikkate alınan emek yoğun sektörlerden tekstil ve hazır giyim imalatı, plastik ürünleri imalatı, mobilya ürünleri imalatı ve metal eşya sanayi yatırımlarının, ulusal plan ve programlara uyumlu bir şekilde Bölge'de artırılmasına yönelik özendirici faaliyetler gerçekleştirilmelidir. Bölge son yıllarda yapılan sağlık sektöründeki altyapı yatırımları ile önemli aşamalar kat etmiştir. Ancak eğitim sektöründe olduğu gibi sağlık sektöründe de göç ve yüksek doğurganlık oranları kırsal alana yapılan hizmetleri yetersiz kalmaktadır. Bu bağlamda, sağlık sektöründe yapılan yatırımların hız kesmeden devam ettirilmesi gerekmektedir. Bölge'nin iklim ve arazi şartları özellikle kış aylarında kırsal kesimin kamusal hizmetlere erişimini kısıtlamaktadır.

Bölge rüzgar enerjisi potansiyeli Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Türkiye Rüzgar Enerjisi Potansiyeli Atlası (REPA'da) son derece düşük görünmektedir. Bölge özellikle güneş enerjisi potansiyeli bakımından Türkiye'nin en zengin bölgelerindendir. Günümüzde Türkiye'de güneş enerjisi potansiyelinin harekete geçirilmesi, yenilenebilir enerji yasasında güneş enerjisine verilecek teşvik miktarının arttırılmasına ve kurulu gücü 500 KW altı olan tesislerde ihtiyaç fazlası üretimin şebekeye satılmasına izin veren yönetmeliğin bir an önce çıkarılmasına bağlıdır. Söz konusu yasanın çıkması neticesinde Bölge'de ciddi oranda yatırımın gerçekleşeceği beklenmektedir. Bölge'nin yenilenebilir enerji kaynakları potansiyelinin tanıtımına ağırlık verilerek ulusal ve uluslararası arenada Bölge'nin yatırım potansiyelinin bilinirliği arttırılmalı ve bu yolla yatırımların Bölge'ye çekilmesi sağlanmalıdır.

Atık su arıtma tesisi bulunmayan belediyelerde bu tesislerin inşasına yönelik yatırımların ivedilikle yapılması ve yetersiz olan atık su arıtma tesislerinin de ilave yatırımlarla teknik ve kapasite bakımından iyileştirilmesi gerekmektedir.

Kanalizasyon şebekesi mevcut olan belediyelerde hizmet verilen nüfus sayısı artırılmalı ve mevcut şebekelerin rehabilitasyonu gerçekleştirilmelidir. Kanalizasyon şebekesi bulunmayan yerleşim birimlerinde ise kanalizasyon şebekelerinin kurulmasına yönelik altyapı yatırımları yapılmalıdır. OSB'lerde artan sanayi tesis sayıları paralelinde mevcut atık su altyapısının da iyileştirilmesi gerekmektedir.

Bölge'deki il özel idareleri, DSİ, ilgili diğer kurumlar ve STK işbirliği ile gerekli yatırımlar yapılarak toplam sulanan arazi miktarı Türkiye ortalamasının üzerine çıkarılmalıdır. Ayrıca mevcut altyapının modernizasyonu sağlanmalıdır.

Bölgede bulunan tarıma elverişli alanların tam kapasiteyle kullanımını sağlayarak buralardan elde edilecek ürünlerin tarımsal gıda sanayisinde kullanılması ve bu yolla bölgede hem tarımın hem de tarımsal sanayinin geliştirilmesi sağlanmalı, modern tarım tekniklerinin uygulanması teşvik edilmeli, tarımda makineleşme sağlanmalı, bölgenin sektörde üstünlük kurabileceği ürün analizi yapılmalı ve tarımsal üretimin artırılması

için Bölgenin mevcut sulanabilir arazisi içerisinde toplam sulanan arazi oranının artırılmasına yönelik yatırımlar desteklenmelidir.

Hayvancılıkla uğraşan üreticiler ve işletmeler hem hayvan ıslahı hem de yem bitkilerinin üretimi konusunda teşvik edilmeli ve desteklenmelidir. Hayvan bakıcılığı konusunda çiftçiler bilinçlendirilmeli, bakım ve beslenme koşullarını iyileştirecek altyapı faaliyetleri desteklenmelidir.

Hem üretimde maliyet etkinliğinin hem de pazarlamada rekabet gücünün artırılması açısından, bölgedeki hayvansal ürün üreticilerinin ölçek büyütmeleri teşvik edilmelidir. Ayrıca, bölgede üretilen hayvansal ürünlerin katma değerinin artırılabilmesi için bu ürünleri işleyecek işletmelerin sayısı artırılmalıdır.

Bölge bal üretiminde önemli bir yere sahip olmasına karşılık elde edilen ürünün çok az bir kısmı ihraç edilebilmektedir. Bu nedenle bal üretiminde kalite sınıflandırmasına gidilmeli, markalaşma sağlanmalı, üreticilerin iç ve dış pazara erişimlerinin sağlanması için reklam ve pazarlama faaliyetlerine gereken önem verilmelidir.

İstatistiksel veriler ışığında, bölgede genç işgücü potansiyelinin yüksek olduğu ve yapılan GZFT analizleri sonucunda da bu potansiyelin güçlü bir yön olarak algılandığı gözlenmiştir. Ancak genç işgücünün istihdam edilebilmesi için öncü sektörlerde gerekli olan vasıflarla donatılması gerekmektedir. Bu nedenle genç işgücünün istihdam edilebilirliğini arttıracak ve kalifiye işgücü ihtiyacı olan öncü sektörlerle yönelik mesleki eğitim veren projelere destek sağlanmalıdır.

Nitelikli insan kaynağını yaratacak en önemli mekanizmalardan biri bölgedeki üniversitelerdir. Yapılan GZFT analizleri sonucunda bölgede bulunan kamu kurumu, STK, özel sektör ve üniversiteler arasında istenilen düzeyde bir işbirliği olmadığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda üniversiteler, kamu kurumları, STK'lar ve özel sektör, insan kaynağını, maddi ve mekânsal paylaşımı gerçekleştirmek yolunda harekete geçirilmelidir. Bu tür işbirliklerini güçlendirecek projeler desteklenmelidir.

Sosyal yardımların dezavantajlı gruplar üzerinde beklenenin aksine olumsuz bir etkisi olduğu ve insanları çalışmaktan caydırdığı ortaya konulmuştur. Bu nedenle bu grupların istihdam edilebilirliğini sağlayacak, bağımlılık kültürüne yol açmayacak şekilde kente ekonomik ve sosyal entegrasyonlarını artıracak projelerin desteklenmesi gerekmektedir. Ayrıca kentin ortak yaşam mekânlarının kadınlar, engelliler, yaşlılar ve çocukların katılımını kolaylaştıracak şekilde tasarlanması gerekmektedir.

Bölgedeki mevcut konaklama tesislerinin sayısının, kapasitelerinin ve hizmet kalitelerinin artırılması gerekmektedir. Ayrıca turistlerin uzun süreli konaklamalarına imkân sağlayacak nitelikli konaklama tesisleri oluşturulmalıdır. Turizmin çeşitlendirilmesi için spor merkezleri, kongre merkezleri, sağlık ve termal turizmi destekleyici merkezler, alışveriş merkezleri, sergi sarayı ve fuar alanları, eğlence mekanları gibi tesisler planlanmalı ve işletmeye açılmalıdır.

Sağlıklı ve sürdürülebilir sanayileşme için enerji, su, haberleşme, ulaşım vb. altyapıların sağlanabilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda yapılacak organizasyon ve faaliyetler teknik ve mali açıdan desteklenmelidir.

Bölgede sektör analizlerinin yapılması, öncelikli sektörlerin belirlenmesi, bölge potansiyelini net bir şekilde ortaya koyacak yatırım olanaklarının ortaya konulması, mevcut pazar (iç ve dış pazar) analizinin yapılması gerekmekte olup bu kapsamda yapılacak çalışmalar ve tanıtım faaliyetleri desteklenmelidir.

Bölge, ulusal ve özellikle uluslararası anlamda (İran ve Irak) ciddi bir pazar potansiyeline sahip olmasına rağmen pazarlama imkânlarını ortaya koyan pazar analizlerinin yeterince yapılmadığı görülmektedir. Bu doğrultuda, pazar imkânlarının araştırılması, hedef pazarların belirlenmesi, pazarlama kabiliyetlerinin nitelik ve nicelik bazında geliştirilmesinin sağlanması, doğrudan pazar oluşturmaya yönelik fiziksel mekânların (fuar, sergi, serbest ticaret ve sanayi bölgesi vb.) oluşturulması ile ulusal ve uluslararası pazarlamaya yönelik organizasyonlara katılım desteklenmelidir.

1.4.2.1 Projeler ve Yatırım Kararları

Planlama bölgesinde bulunan Mardin, Siirt, Şırnak ve Batman illeri GAP projesi kapsamında kalmaktadır. Hakkari İli ise DAP kapsamındadır. Bölge ölçeğinde değerlendirme proje bazında açıklanmaktadır.

1.4.2.1.1 Projeler

1.4.2.1.1.1 GAP Kapsamındaki Projeler

1. Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Projesi
2. GAP Turizm Master Planı
3. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Projesi
4. GAP Bölgesinde Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımı ve Enerji Verimliliğinin Arttırılması
5. Ilısu Baraj Gölü Çevresi Alt Bölge Gelişme Planı Hazırlanması (Proje, Ilısu Barajı göl aynasından etkilenecek nüfusun yeniden yerleşimine yardımcı olmak, baraj sonrası toplumsal, kültürel, ekonomik ve çevresel uyumlarını kolaylaştırmak amacıyla başlatılmıştır. Proje'nin uygulama alanı; baraj gölü altında kalan 30 000 ha arazi, 1 ilçe merkezi (Batman İli'ne bağlı Hasankeyf) ile Batman, Diyarbakır, Mardin, Siirt ve Şırnak illerine ait 83 köy ve mezradan oluşmaktadır)
6. Merkez Köy ve Köye Dönüş Kırsal Kalkınma Projesi
7. Entegre Kırsal Kalkınma Projesi
8. GAP Bölgesi'nde Suyun Verimli Kullanımı Konusunda Kapasite Geliştirme Programı
9. GAP Bölgesinde Sele Maruz Kalan Alanlarda Sel Riskinin Azaltılması Projesi (Projenin hibe bileşeni Ekim/Kasım 2006 tarihinde sele maruz kalan Şanlıurfa, Mardin, Siirt, Şırnak, Batman ve Diyarbakır illerini kapsamakla birlikte kapasite artırımı Adıyaman, Gaziantep ve Kilis illerini de içermektedir)

Projeler ile ilgili mekânsal veri araştırması devam etmektedir. Elde edilen veri ışığında projeler mekânsal olarak gösterilecektir.

1.4.2.1.1.2 DAP Kapsamındaki Projeler

Hakkâri İli ise DAP projesi kapsamında kalmaktadır. Bu nedenle bu projede belirlenen yatırım ve projelerden etkilenmektedir.

1.4.2.1.1.3 Diyarbakır-Batman-Siirt Kalkınma Projesi

Bunun yanı sıra planlama bölgesindeki illerden Batman ve Siirt illeri “**Diyarbakır-Batman-Siirt Kalkınma Projesi**” kapsamında yer almaktadır. Bu projenin amacı ise: proje illerinin kırsal bölgelerindeki nüfusun, ekonomik ve sosyal statüsünün geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Proje illerinde yer alan köylerdeki mevcut üretim ve istihdam imkânları esas alınarak verimlilik ve yaşam kalitesinin artırılması, tarım ve tarım dışı alanlarda gelir getirici faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve istihdamın artırılması, hedef kitle üyelerinin istihdam edilebilirliğinin artırılması için bireysel ve kurumsal kapasite gelişimlerinin desteklenmesi hedeflenmektedir. Proje Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

1.4.2.1.1.4 Baraj Projeleri

Planlama bölgesinde planlanan barajlar bölgenin genel yapısını etkileyecek niteliktedir. Özellikle Ilısu Barajı’nın bölge üzerinde önemli etkileri bulunacaktır. Bölgedeki tarihi değerlerin sular altında kalmasına neden olacak Baraj, tarımsal ve elektrik üretimi açısından bölgeye katkıda bulunacaktır. Ilısu Barajı’nın yanı sıra bölgede yapılması planlanan 29 baraj bulunmaktadır.

Tablo 11 Planlama Bölgesinde Bulunan Baraj Projeleri

ADI	DURUM	ADI	DURUM
Sason Barajı	Proje Halinde	Çukurca Barajı	Proje Halinde
Bahçeli Barajı	Proje Halinde	Hakkari Barajı	Proje Halinde
Garzan Barajı	Proje Halinde	Doğanlı 1 Barajı	Proje Halinde
Ilısu Barajı	Proje Halinde	Doğanlı 2 Barajı	Proje Halinde
Şırvan Barajı	Proje Halinde	Doğanlı 3 Barajı	Proje Halinde
Baykan Barajı	Proje Halinde	Çocuktepe Barajı	Proje Halinde
Alkumru Barajı	Proje Halinde	Değirmendere Barajı	Proje Halinde
Cizre Barajı	Proje Halinde	Gölgeliyamaç Barajı	Proje Halinde
Kızılsu Barajı	Proje Halinde	Dilektaş 1 Barajı	Proje Halinde
Kırkemir Barajı	Proje Halinde	Dilektaş 2 Barajı	Proje Halinde
Hezil Barajı	Proje Halinde	Aslandağ Barajı	Proje Halinde
Eruh Barajı	Proje Halinde	Beyyurdu Barajı	Proje Halinde
Çetin Barajı	Proje Halinde	Şemdinli Barajı	Proje Halinde
Pervari Barajı	Proje Halinde	Rubarişin Barajı	Proje Halinde
Keskin Barajı	Proje Halinde	Güzelkaya 2 Barajı	Proje Halinde

1.4.2.1.1.5 Sınır Barajı Projeleri

Şırnak ve Hakkari bölgelerinde inşaatı devam eden toplam 11 barajın bazılarında projeye fiziki zeminin uyuşmaması, baraj sahasında çok sayıda mağara olması sebebiyle su tutamama gibi sıkıntıların yaşanması baraj inşaatlarını zorlaştırmaktadır. Devlet Su İşleri (DSİ), bir taraftan yaşanan sorunlara rağmen barajların hedeflenen sürede tamamlamaya çalışırken diğer taraftan barajlardan daha çok fayda sağlamak için proje geliştirmektedir. DSİ kaynaklarından alınan bilgilere göre sınır barajlarıyla ilgili elektrik üretimi amaçlı yeni bir konsept geliştirilmekte olup barajlar tamamlandıktan sonra elektrik üretimi için yeni projeler uygulamaya konulmakta, elektrik üretim hakkı ihale edilmektedir. DSİ ayrıca, yeni yapılacak 3 sınır barajında da tamamen elektrik üretimi planlamaktadır.

Tablo 12 Sınır Barajı Projeleri

ADI	BİTİM SÜRESİ (Gün)
Şırnak Barajı	540
Şırnak Silopi Barajı	900
Şırnak Uludere	900
Şırnak Ballı Barajı	900
Şırnak Musatepe Barajı	540
Şırnak Çetintepe Barajı	540
HakkariÇocuktepe Barajı	540
Çukurca Gölgeliyamaç Barajı	540
HakkariBeyyurdu Barajı	540
HakkariAslandağı Barajı	540

1.4.2.1.1.6 Hidroelektrik Santraller(HES)

Planlama bölgesinde bulunan, Hidroelektrik Santral Projeleri ile ilgili bilgi DSİ den alınmıştır. Bölgede katı projesi hazır 2 adet, planlama raporu hazır olan 4 adet, master plan raporu hazır olan 4 adet ve ilk etüdü hazır olan 19 adet HES bulunmaktadır. Ayrıca 3 adet Baraj-HES ile 22 adet Regülatör-HES projelendirilmiş durumdadır.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 02.08.2013

Tablo 13 Planlama Bölgesi Hidroelektrik Santralleri

HİDROELEKTRİK SANTRAL PROJELERİ LİSTESİ						
Kati Projesi Hazır						
	Hidroelektrik Santralin Adı	Prj. Yapan	İl Adı	İlçe Adı	Havza No ve Adı	DSİ Bölgesi
1	CİZRE	EİE	ŞIRNAK	CİZRE	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
2	İLİSU	EİE	ŞIRNAK	İDİL	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
Planlama Raporu Hazır						
			Santralin Bulunduğu Yer			
	Hidroelektrik Santralin Adı	Prj. Yapan	İl Adı	İlçe Adı	Havza No ve Adı	DSİ Bölgesi
1	ALKUMRU	EİE	ŞİİRT	MERKEZ	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
2	PERVARİ	EİE	ŞİİRT	PERVARİ	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
3	BAĞIŞLI	EİE	HAKKÂRİ	MERKEZ	26 DİCLE	17 VAN
4	HAKKÂRİ	EİE	HAKKÂRİ	MERKEZ	26 DİCLE	17 VAN

Master Plan Raporu Hazır						
			Santralin Bulunduğu Yerin			
	Hidroelektrik Santralin Adı	Prj. Yapan	İl Adı	İlçe Adı	Havza No ve Adı	DSİ Bölgesi
1	BAŞKALE	EİE	HAKKÂRİ	DİCLE	26 DİCLE	17 VAN
2	ÇUKURCA	EİE	HAKKÂRİ	ÇUKURCA	26 DİCLE	17 VAN
3	DOĞANLI	EİE	HAKKÂRİ	MERKEZ	26 DİCLE	17 VAN
4	HAKKARİ-GEÇİTLİ	EİE	HAKKÂRİ	ÇUKURCA	26 DİCLE	17 VAN
5	BAYKAN	EİE	SIİRT	BAYKAN	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
6	BAYKAN-II	EİE	SIİRT	BAYKAN	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
7	ÇETİN	EİE	SIİRT	PERVARİ	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
8	ERUH	DSİ	SIİRT	ERUH	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
9	GARZAN	DSİ	BATMAN	KOZLUK	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
10	HEZİL	DSİ	ŞIRNAK	SİLOPİ	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
11	HİZAN	DSİ	SIİRT	ŞİRVAN	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
12	KESKİN	EİE	SIİRT	PERVARİ	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
13	KIRKEMİR	DSİ	ŞIRNAK	SİLOPİ	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
14	KIZILSU	DSİ	ŞIRNAK	CİZRE	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
15	NARLI	EİE	SIİRT	PERVARİ	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
16	ORAN	EİE	SIİRT	PERVARİ	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
17	ŞİRVAN	DSİ	SIİRT	ŞİRVAN	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
18	TARİHLER	DSİ	SIİRT	ŞİRVAN	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
19	ZAROVA-I	DSİ	ŞIRNAK	SİLOPİ	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
20	ZAROVA-II	DSİ	ŞIRNAK	SİLOPİ	26 DİCLE	10 DİYARBAKIR
21	DİLEKTAŞI	EİE	HAKKÂRİ	MERKEZ	26 DİCLE	17 VAN
22	ESENYAMAÇ	EİE	HAKKÂRİ	MERKEZ	26 DİCLE	17 VAN
19	KARASU	EİE	HAKKÂRİ	MERKEZ	26 DİCLE	17 VAN

1.4.2.1.1.7 Organize Sanayi Bölgeleri

Planlama Bölgesindeki yer seçimi kesinleşmiş Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) aşağıda yer almaktadır.

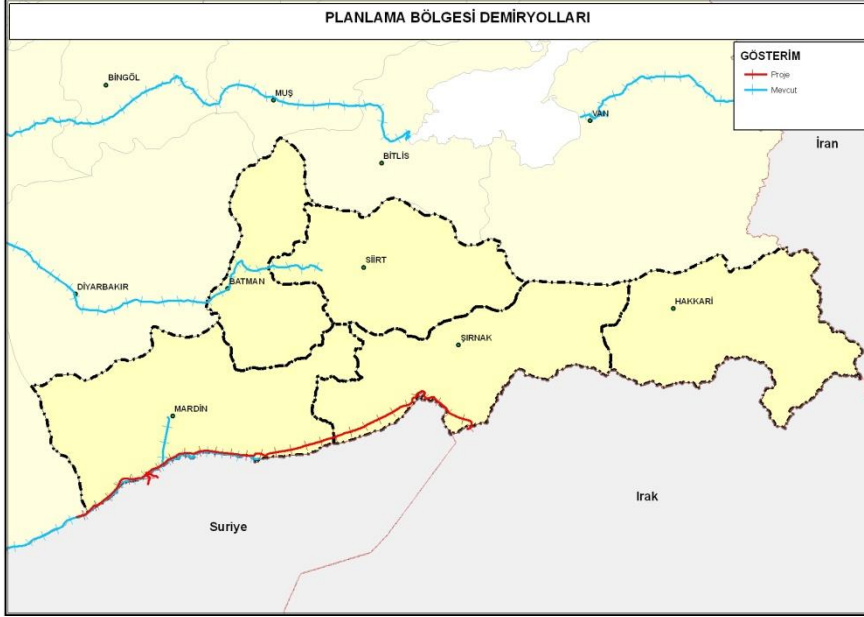
Tablo 14 Planlama Bölgesindeki OSB'ler

NO	ADI	İL	İLÇE
1	Batman Merkez OSB	Batman	Merkez
2	Şırnak OSB	Şırnak	Merkez
3	Cizre OSB	Şırnak	Cizre
4	Siirt Merkez OSB	Siirt	Merkez
5	Mardin Merkez OSB	Mardin	Merkez
6	Mardin II OSB	Mardin	Yeşilli

1.4.2.1.1.8 Demiryolu Projeleri

Planlama bölgesinde Şanlıurfa'dan gelip ülke sınırı boyunca uzanan, Suriye ve Irak devletlerine bağlanan demiryolu hattı ile Diyarbakır'dan gelip Batman'dan geçen ve Kurtalan'da sonlanan demiryolu hattı bulunmaktadır. Planlanan demiryolu Şanlıurfa'dan gelen hat ile bağlanan Karkamış Habur hattı ile bağlantının Şırnak iline de ulaşması sağlanmaktadır. Şırnak il merkezine ulaşan demiryolu hattı henüz mevcut değildir.

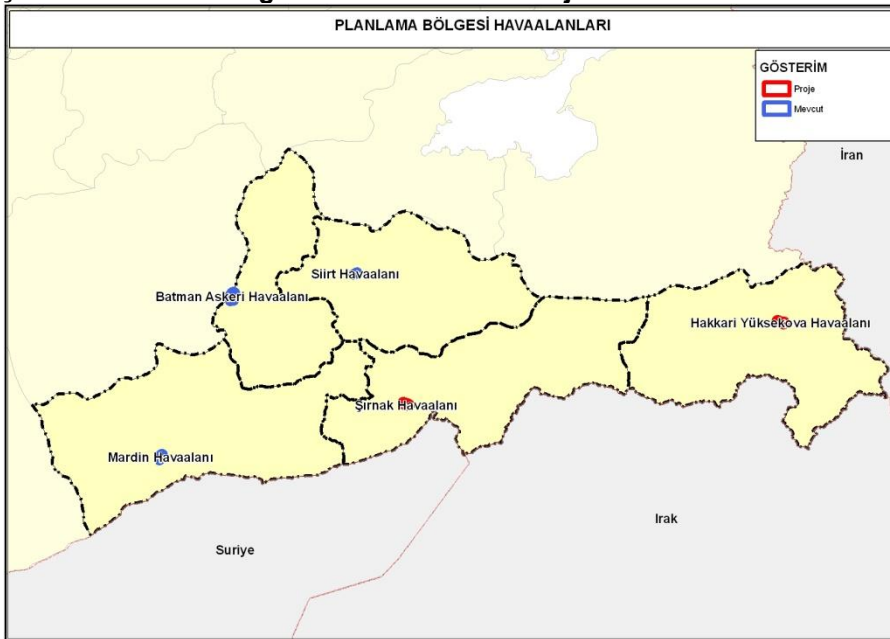
Şekil 1 Planlama Bölgesindeki Demiryolu Projeleri

1.4.2.1.1.9 Havalimanı Projeleri

Mardin, Siirt, Batman, Şırnak illerinde havaalanı bulunmakta iken Şırnak ve Hakkâri illerinde havaalanı inşaatı devam etmektedir.

Şekil 2 Planlama Bölgesindeki Havaalanı Projeleri

1.4.2.1.2 İller ve Yatırım Projeleri

1.4.2.1.2.1 Mardin İli Projeler ve Yatırım Kararları

İl bazında en çok yatırım yapan ve projeye sahip olan kurumlar; TPAO Genel Müdürlüğü, Türkiye Cumhuriyeti Karayolları Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Mardin Artuklu Üniversitesi ve Sağlık Bakanlığı şeklindedir.

2009 yılı itibariyle yapılan toplam yatırım 341.981bin TL olup, en çok 148.429 TL ile enerji ve su hizmetleri alanında yapılmıştır.

2010 yılında ise İl bütününde 330 623TL yatırım ve proje hizmeti verilmiştir. 2009 yılında olduğu gibi 2010 yılında da su ve enerji sektörü ağırlık kazanmıştır.

Mardin İlinde yapılan hibe sözleşmeleri tutarları, AB Katkısı 1.369.741,99 TL, TR Katkısı 259.712,02 TL, Hibe Tutarı 1.629.454,01TL şeklindedir.

Mardin İli GAP projesi kapsamında bulunan iller arasındadır. İlde GAP kapsamında birçok proje bulunmaktadır. Bunlar genel olarak arazi toplulaştırma projeleri, kültür merkezi projeleri, eğitim ile ilgili projeler, sağlık sektörü için yapılan projeler, sanayi projeleri başlıkları altında sıralanabilir.

1.4.2.1.2.2 Batman İli Projeler ve Yatırım Kararları

İl bazında en çok yatırım yapan ve projeye sahip olan kurumlar; TPAO Genel Müdürlüğü, Türkiye Cumhuriyeti Karayolları Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Batman Üniversitesi ve Sağlık Bakanlığı şeklindedir

2009 yılı itibariyle yapılan toplam yatırım 232 397 bin TL olup, en çok 85 487 bin TL ile ulaştırma alanında yapılmıştır.

2010 yılında ise İl bütününde 260 032 bin TL yatırım ve proje hizmeti verilmiştir. 2010 yılında da 141 758 bin TL ile maden sektörü ağırlık kazanmıştır.

Batman İlinde yapılan hibe sözleşmeleri tutarları, AB Katkısı 2.334.218,11 TL, TR Katkısı 531.562,92TL, Hibe Tutarı 2.865.781,03TL şeklindedir.

Batman İli de GAP projesi kapsamında bulunan iller arasındadır. İlde GAP kapsamında birçok proje bulunmaktadır. Bunlar genel olarak arazi toplulaştırma projeleri, karayolu projeleri, havaalanı projeleri, spor tesisleri, kültür merkezleri, eğitim ile ilgili projeler, sağlık sektörü için yapılan projeler, içme suyu projeleri, altyapı projeleri, toplum merkezi projeleri ve sanayi projeleri başlıkları altında sıralanabilir.

1.4.2.1.2.3 Siirt İli Projeler ve Yatırım Kararları

İl bazında en çok yatırım yapan ve projeye sahip olan kurumlar; TPAO Genel Müdürlüğü, Türkiye Cumhuriyeti Karayolları Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Batman Üniversitesi ve Sağlık Bakanlığı şeklindedir.

2009 yılı itibariyle yapılan toplam yatırım 211 212 bin TL olup, en çok 101 580 bin TL ile ulaştırma alanında yapılmıştır.

2010 yılında ise İl bütününde 91 646 bin TL yatırım ve proje hizmeti verilmiştir. 2010 yılında da 32 900 bin TL ile eğitim sektörü ağırlık kazanmıştır.

Siirt İlinde yapılan hibe sözleşmeleri tutarları, AB Katkısı 2.170.613,07 TL, TR Katkısı 595.626,97TL, Hibe Tutarı 2.766.240,04 şeklindedir.

Siirt İli de ili GAP projesi kapsamında bulunan iller arasındadır. İlde GAP kapsamında birçok proje bulunmaktadır. Bunlar genel olarak karayolu projeleri, eğitim ile ilgili projeler, sağlık ile ilgili projeler, içme suyu projeleri başlıkları altında sıralanabilir.

1.4.2.1.2.4 Şırnak İli Projeler ve Yatırım Kararları

İl bazında en çok yatırım yapan ve projeye sahip olan kurumlar; TPAO Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Bakanlığı, Şırnak Üniversitesi ve Sağlık Bakanlığı şeklindedir.

2009 yılı itibariyle yapılan toplam yatırım 270 998 bin TL olup, en çok 193 275 bin TL ile ulaştırma alanında yapılmıştır. 2010 yılında ise İl bütününde 93 397 bin TL yatırım ve proje hizmeti verilmiştir. 2010 yılında da 31 219 bin TL ile eğitim sektörü ağırlık kazanmıştır.

Şırnak İlinde yapılan hibe sözleşmeleri tutarları, AB Katkısı 1.569.435,59 TL, TR Katkısı, 478.158,25 Hibe Tutarı 2.047.593,84 şeklindedir.

Şırnak İli de GAP projesi kapsamında bulunan iller arasındadır. İlde GAP kapsamında birçok proje bulunmaktadır. Bunlar genel olarak karayolu projeleri, havaalanı projeleri, spor tesisi projeleri, eğitim ile ilgili projeler, sağlık ile ilgili projeler, içme suyu projeleri, sanayi alanları projeleri başlıkları altında sıralanabilir.

1.4.2.1.2.5 Hakkâri İli Projeler ve Yatırım Kararları

İl bazında en çok yatırım yapan ve projeye sahip olan kurumlar; Karayolları Genel Müdürlüğü, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Hakkâri Üniversitesi, Sağlık Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı şeklindedir.

2009 yılı itibariyle yapılan toplam yatırım 152 227 bin TL olup, en çok 61 112 bin TL ile tarım alanında yapılmıştır. 2010 yılında ise İl bütününde 77 271 bin TL yatırım ve proje hizmeti verilmiştir. 2010 yılında da 27 420 bin TL ile eğitim sektörü ağırlık kazanmıştır.

Hakkâri İlinde yapılan hibe sözleşmeleri tutarları, AB Katkısı 3.891.206,65 bin TL, TR Katkısı, 133.867,96 bin TL Hibe Tutarı 4.025.074,62 bin TL şeklindedir.

Hakkâri İli DAP projesi kapsamında bulunan iller arasındadır. İlde DAP kapsamında birçok proje bulunmaktadır. Bunlar genel olarak sulama projeleri, baraj ve hes projeleri, karayolu projeleri eğitim ile ilgili projeler, sağlık ile ilgili projeler, sanayi alanları projeleri başlıkları altında sıralanabilir.

1.5 KENTSEL GELİŞME KARARLARI

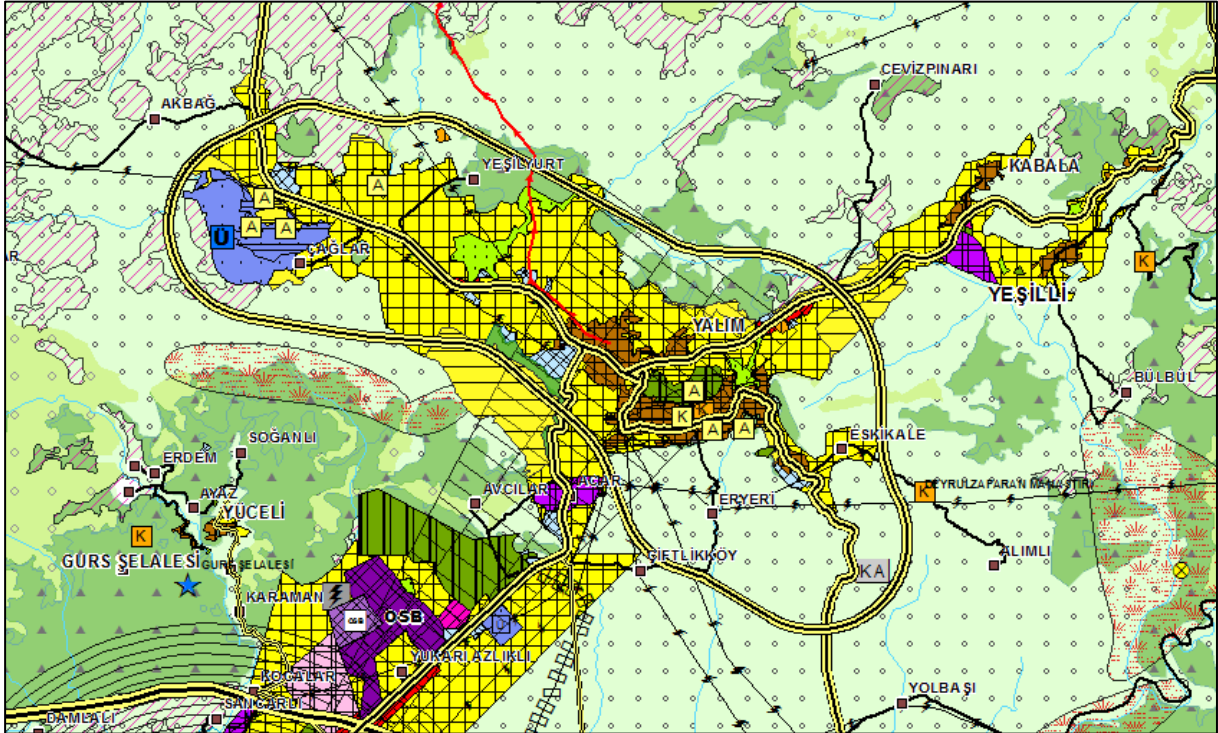
Planlama bölgesi 1/100000 ölçekli çevre düzeni plan kararları üretilirken öncelikle yapılan çalışmanın ölçeği, niteliği, plan kararlarını etkileyecek veriler, bölgenin sosyo-ekonomik yapısı, bölgeye ilişkin (müdahale edilebilecek ve edilemeyecek) plan kararları, diğer kurumlar tarafından üretilmiş kararlar/projeler, karar üretilen yerleşmelerin doğal-demografik-sosyal-ekonomik yapısı, yerleşmeye ait her ölçekteki eski planlar yerleşmenin bölge içerisindeki konumu/işlevi vb. açılardan değerlendirilmiştir.

Yerleşimin gerek yoğunluk gerekse mekansal kararları verilirken öncelikle mevcut imar planları elde edilmiş, elde edilen planların yasalılığı test edildikten sonra plan kararları ile yerleşimin mevcut (özellikle mekansal) yapısı karşılaştırılarak planın uygulanma oranı elde edilmeye çalışılmıştır. Bu karşılaştırma yapılırken mevcut planlarla ve diğer dokümanlarla yetinilmemiş, yöreye ait uydu görüntülerinden yararlanılarak meskun/gelişme alan sınırları yeniden düzenlenmiştir.

Yapılan çalışmayla ulaşılan sonuçlar, kamu kurum ve kuruluşlardan alınan belgeler, dokümanlar vb. açısından da değerlendirilmiş, 2040 yılına yönelik yapılan nüfus projeksiyonları sonuçları doğrultusunda mekansal ve fiziksel kararlar üretilmiştir.

1.5.1 MARDİN İLİ

1.5.1.1 Artuklu (Mardin Merkez)

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

Cumhuriyet döneminde 1913 yılında Siirt İli'ne bağlı ilçe durumuna geldikten sonra 18 Mayıs 1990 tarihinde 3647 sayılı Yasa ile il statüsü kazanmıştır. Bir dağın tepesine kurulmuş olan Mardin Mezopotamya'nın en eski şehirlerinden biri ve Türklerin Anadolu'daki ilk duraklarından biridir.

M.Ö.4500'den başlayarak klasik anlamda yerleşim gören Mardin, Arami Süryani öz yeridir. Arami/Süryani Subari, Sümer, Akad, Babil, Mitanniler, Asur, Pers, Bizans, Araplar, Selçuklu, Artuklu, Osmanlı Dönemi'ne ilişkin birçok yapıyı bünyesinde harmanlayabilmiş, Süryani ve Ermeni mimarisinin tipik örnekleri olan bu evler ve İslam mimarisinin oluşturduğu cami ve medreselerle, önemli bir açık hava müzesidir. Son yıllarda sadece ülkemizin değil tüm dünyanın ilgisini çekmeye başlayan bu açık hava müzesi, tarihi ve kültür yapısı ile Unesco'nun "Dünya Mirası Kenti Listesine" girmeye adaydır. Kültür varlıklarının belgelenmesi korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması önem arz etmektedir. İl Merkez ve İlçelerinde Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Müdürlüğüne tescil edilmiş 665 adet bina mevcuttur. Merkez yerleşim, 1979 yılında Kentsel Sit Alanı olarak ilan edilmiştir.

Kent; ortaçağda sarp kayalıklar üzerinde, önce kalenin içinde, sonrasında ise güneyde, eğimli bir yamaç üzerinde lineer olarak kurulmuştur. Yamaç dokuların özelliği olarak topografyayı takip eden aks belirgin olarak izlenebilmektedir. Eski Mardin yerleşmesinin kuruluş yerinin doğal çevre özellikleri değerlendirildiğinde, en avantajlı unsurun, tarihi dönemler için savunmaya elverişli topografya, çevresine hâkim görüş ufku ve çevreyi kontrol unsurları oluşturur.1990'dan sonra kent, Diyarbakır yolu yönünde gelişmeye başlamıştır. Kentsel alanın bu yöne doğru gelişmesi artık topoğrafik sınırların zorlandığını göstermektedir. Doğuda eğim oldukça fazla, güneyde tarım alanları ve kent merkezine uzaklık gibi dezavantajlar vardır. Diyarbakır yolu yönüne doğru olan gelişmede, Diyarbakır kentiyle olan yoğun ilişkilerin önemli bir yeri bulunmaktadır.

Tüm bu potansiyeller ve eğilimler, Mardin İli'nde 2040 yılı için öncül sektörün turizm, ikincisinin hizmetler, üçüncüsünün tarım ve dördüncüsünün sanayi olarak öngörülmesinde etkili olmuştur.

Mardin Serbest Bölgesi (MASBAŞ), Türkiye ve Avrupa'nın Ortadoğu'ya çıkış kapısı olan Habur'a 202 km, Suriye'ye açılan Nusaybin Sınır Kapısına 60 km, Mardin Havaalanı'na 8 km, Uluslararası Diyarbakır Havaalanı'na 90 km, Avrupa Ortadoğu Uluslararası Karayolu (İpek Yolu)'na 12 km mesafede bulunmaktadır. Konumu ve sahip olduğu ulaşım avantajları sadece Mardin için değil, bölge için de ekonomik ve ticari kalkınmada önemli bir rol oynayacaktır.

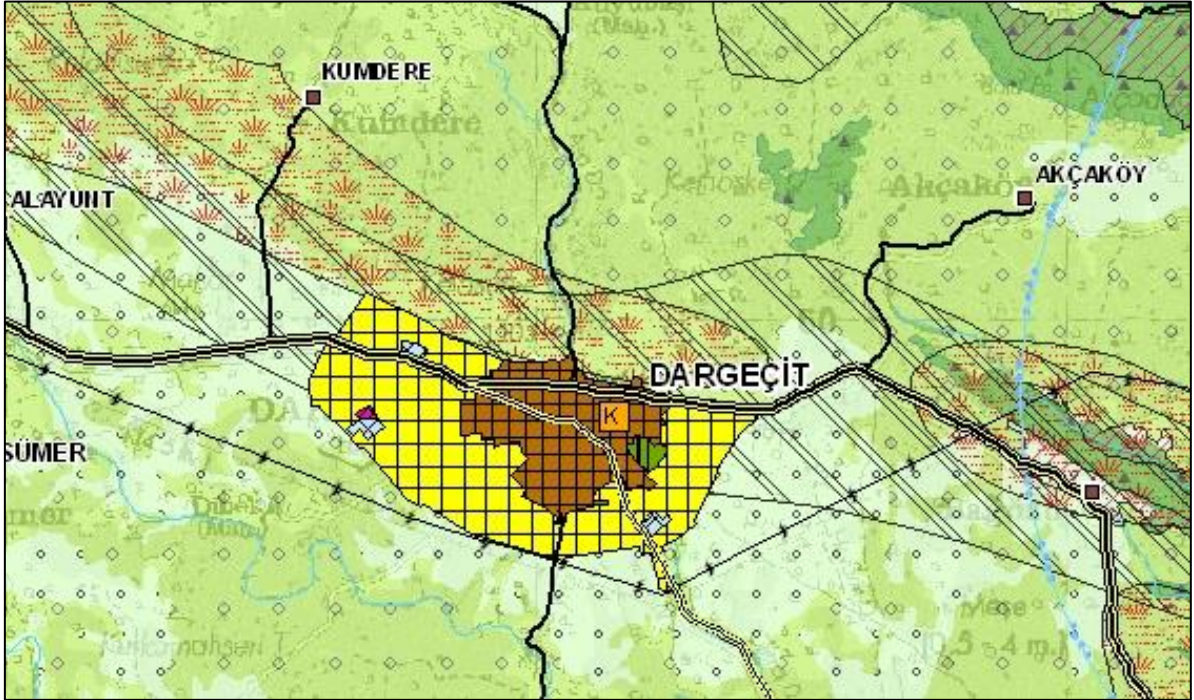
6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” uyarınca Mardin Merkez İlçe sınırları içerisinde yer alan Kabala, Yalım ve Ortaköy belde belediyeleri kapanmış olup Artuklu İlçesi’ne mahalle olarak bağlanmışlardır. Tabloda yer alan Artuklu İlçesi 2040 yılı nüfusuna, Artuklu İlçesi’ne mahalle olarak bağlanan bu yerleşimlerin nüfusları da dahil edilmiştir.

İLÇE	2009 NÜFUSU	2018 NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU
Artuklu	130.318	174.731	250.000

Yalım yerleşimi Artuklu ile bütünleşmiş konumu sebebiyle kent merkezine bağlı gelişme göstermekte olup Kabala ve Ortaköy yerleşmelerinde tarım sektörü öne çıkmaktadır.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

1.5.1.2 Dargeçit

Dargeçit idari olarak Mardin İli'ne bağlı bir ilçe olup Mardin'in kuzeydoğusunda Dicle Irmağı'nın geçtiği Ilısu'ya yaklaşık 15 km uzaklıktadır. İlçe'de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör tarım, ikincisi ise hizmetlerdir. Ayrıca ilçenin, Ilısu Barajı altında kalacak yerleşim birimleri için rezerv alanı olması öngörülmektedir.

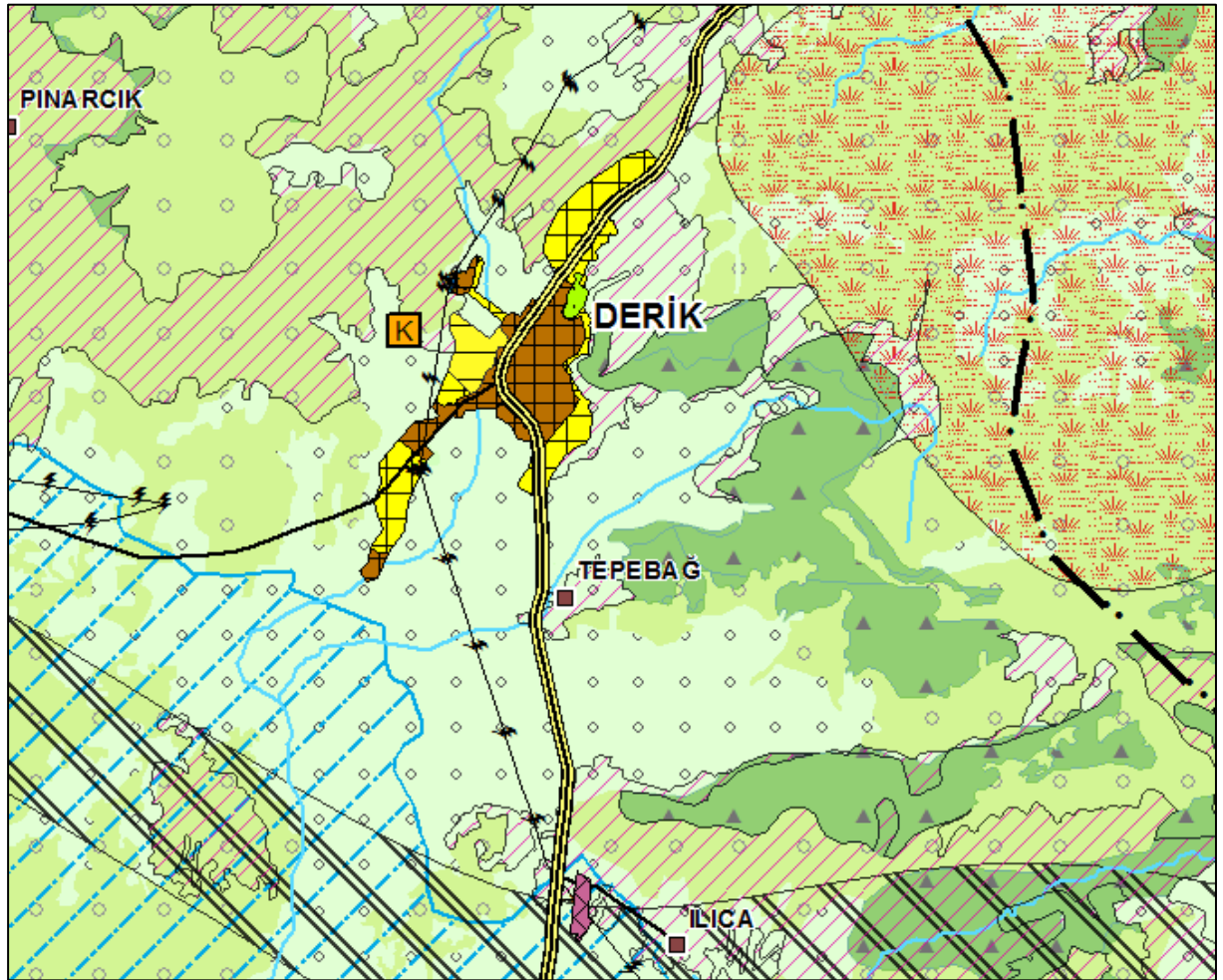
6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” uyarınca Dargeçit İlçesi sınırları içerisinde yer alan Kılavuz ve Sümer belde belediyeleri kapanmış olup Dargeçit İlçesi’ne mahalle olarak bağlanmışlardır. Tabloda yer alan Dargeçit İlçesi 2040 yılı nüfusuna, Dargeçit İlçesi’ne mahalle olarak bağlanan bu yerleşimlerin nüfusları da dahil edilmiştir.

İLÇE	2009 NÜFUSU	2018 NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU
Dargeçit	27.342	28.555	50.000

Kılavuz ve Sümer yerleşimlerinde 2040 yılı için öngörülen öncül sektörü tarımdır.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

1.5.1.3 Derik

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

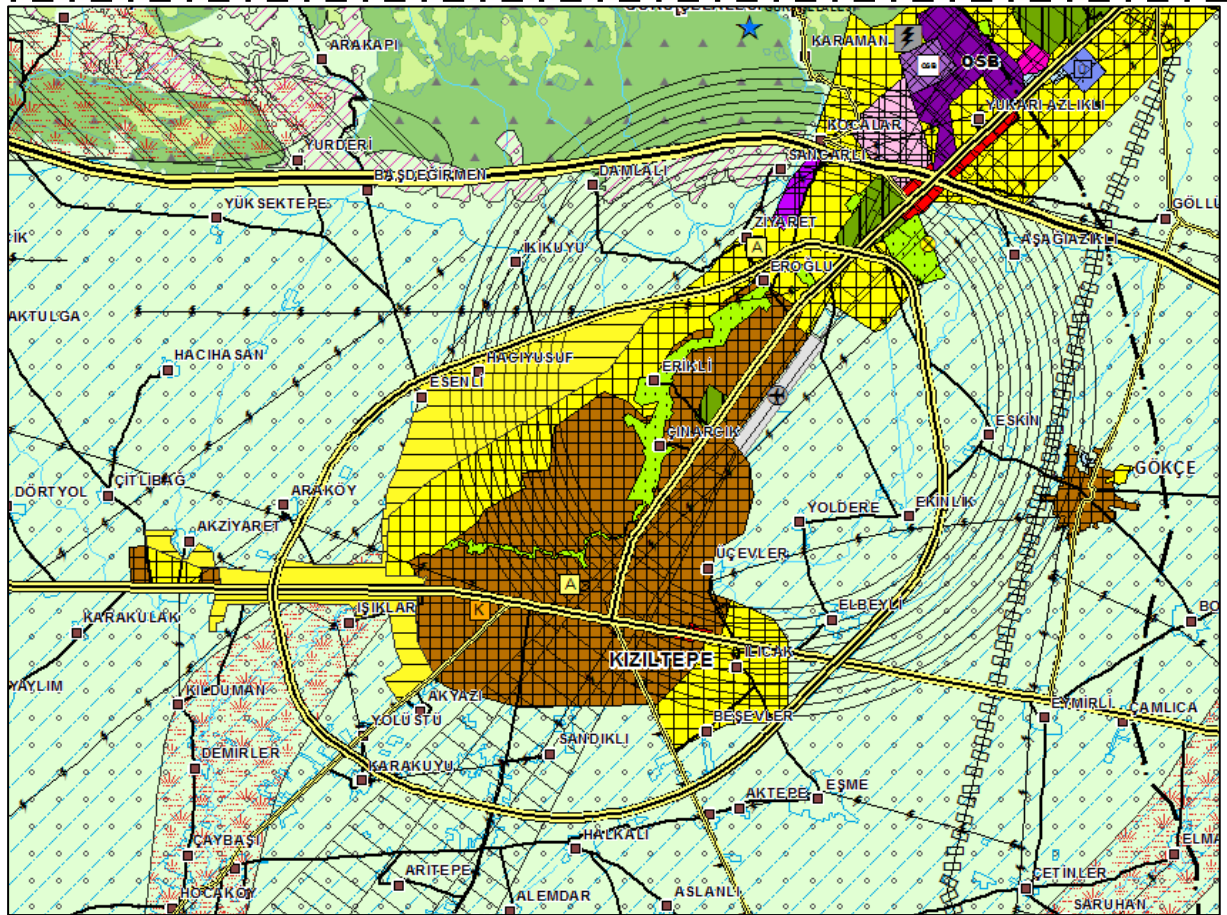
Derik idari olarak Mardin'e bağlı bir ilçe olup 1926 yılında belediye statüsü kazanmıştır. Yerleşimde karasal iklim hüküm sürmesine rağmen ilçede mikro klima Akdeniz ikliminin etkileri görünmektedir. Bu nedenle ilçede hem mono kültür hem de poli kültür tarım yapılmaktadır. Tüm bu potansiyeller doğrultusunda İlçe'nin 2040 yılı için tarım odaklı bir gelişim göstereceği öngörülmüştür. Yerleşimin ekonomik gelişimine katkıda bulunabilecek diğer sektörler ise hayvancılık ve arıcılıktır.

Mevcut imar planları da dikkate alınarak yerleşme alanları düzenlenen Derik'te bölgeye özel ürün alanları korunmuştur. Gelişme alanları ilçenin güneyinde ve kuzeyinde önerilmiştir.

İLÇE	2009 NÜFUSU	2018 NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU
Derik	57.243	61.830	75.000

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

1.5.1.4 Kızıltepe

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

Artuklular döneminde çarşı, hamam, cami ve medreseleri ile önemli ve zengin bir yerleşim birimi olmasına karşın, sürekli savaşlar ve yağmalar nedeniyle Osmanlıların eline yıkıntı durumunda bir köy olarak geçmiştir. Osmanlıların eline geçtikten sonra tekrar onarılan ve canlılığını kazanan yerleşim merkezi, özellikle son dönemlerde İpek Yolu'nun önemini kaybetmesi nedeniyle bu yerleşim alanının önemi giderek azalmıştır. Eski adı Koçhisar olan bu yerleşimin adı, Cumhuriyet döneminde 1931 yılında Kızıltepe olarak değiştirilerek Mardin'e bağlı bir ilçe merkezi yapılmıştır.

İlçenin E-24 Karayolu güzergâhı üzerinde olması nedeni ile ticaret sektörü günden güne büyümektedir. İl genelinde bulunan tarıma dayalı sanayi işletmeleri ile diğer fabrikalar Artuklu ile Kızıltepe arasında bulunmaktadır. İlçe yolu güzergâhı üzerinde havaalanının faaliyete geçmesi ile ekonomik yaşam biraz daha ivme kazanmıştır. Kızıltepe, bütün ilçeler içerisinde gelişme potansiyeline sahip en büyük ilçedir. İlç göçleri kendine çeken özelliği ile bugün Merkez İlçe (Artuklu) nüfusunu neredeyse ikiye katlamıştır. Tüm bu eğilim ve potansiyeller İlçe' de 2040 yılı için öncül sektörün ticaret, ikincil sektörün ise tarım olarak öngörülmesinde etkili olmuştur.

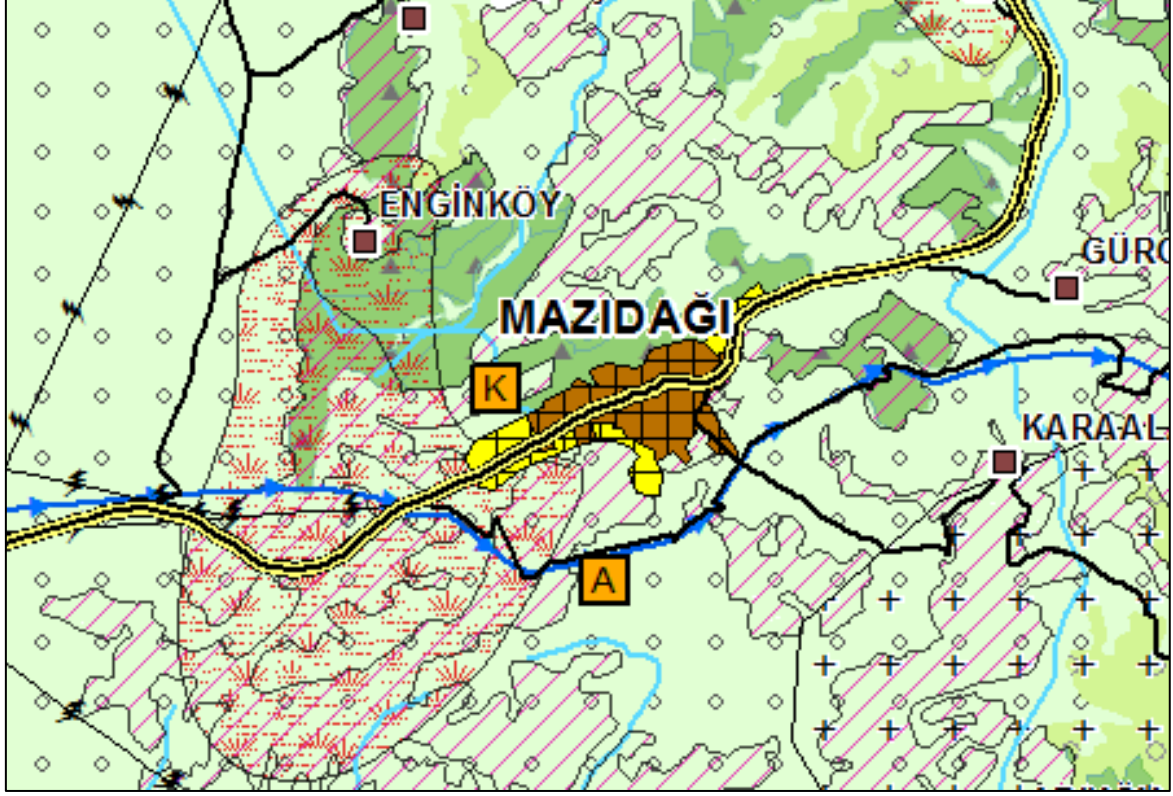
Kentse gelişme alanları, 2040 yılı nüfusunun ihtiyaçları, onaylı imar planı ve sentez çalışmalarında saptanan gelişme eğilimleri dikkate alınarak önerilmiştir. Yapay, yasal ve doğal eşiklerin uygunluk gösterdiği, kuzeydoğu, güneydoğu ve batı yönlerinde gelişme alanları önerilmiştir.

6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" uyarınca Kızıltepe İlçesi sınırları içerisinde yer alan Dikmen, Gökçe, Şenyurt ve Yüceli belde belediyeleri kapanmış olup Kızıltepe İlçesi'ne mahalle olarak bağlanmışlardır. Tabloda yer alan Kızıltepe İlçesi 2040 yılı nüfusuna, Kızıltepe İlçesi'ne mahalle olarak bağlanan bu yerleşimlerin nüfusları da dahil edilmiştir.

İLÇE	2009 NÜFUSU	2018 NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU
Kızıltepe	206.468	252.656	350.000

Dikmen ve Yüceli yerleşimlerinin ekonomisi tarım sektörüne dayanmaktadır. Gökçe yerleşiminin 2040 yılı gelişiminin sanayi, tarım ve turizm sektörlerine dayanacağı öngörülmektedir. Suriye sınırında konumlanan Şenyurt yerleşiminde ise 2040 yılı için öngörülen hakim sektör ticaret, hizmetler ve tarımdır.

1.5.1.5 Mazıdağı

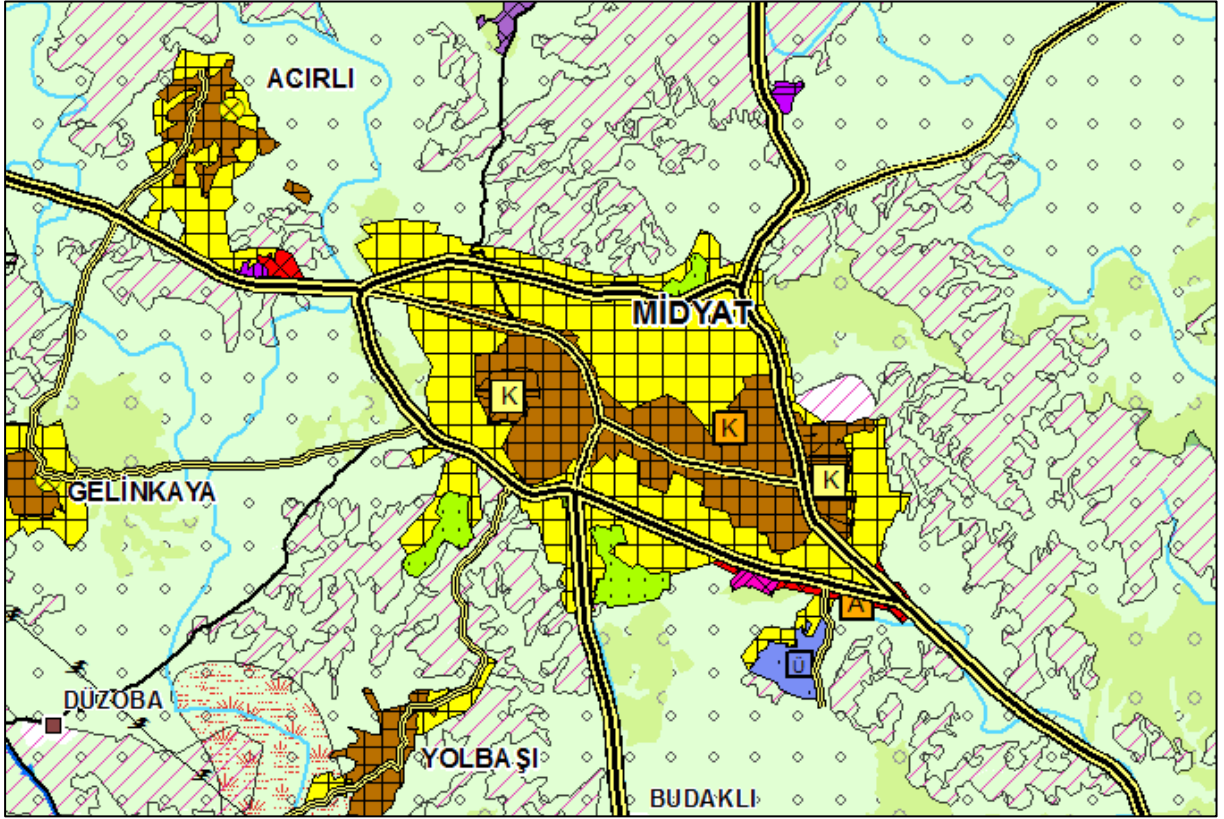

Mazıdağı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Dicle Bölümünde Mardin İli'nin kuzeybatısında, 1030-1090 metre yükseklikte ve adını aldığı dairevi dağlar serisinin orta yerindeki düzlükte kurulmuştur. Güney Batısında Derik, kuzeyinde Çınar, güneyinde Kızıltepe ve doğusunda Savur ilçeleri yer almaktadır. Mazıdağı ilçesi daha önce Savur ilçesine, ardından da Derik ilçesine bağlı bir nahiye iken 9 Haziran 1937 yılında ilçe statüsü kazanmıştır. İlçede 2040 yılı için öngörülen öncül sektör arıcılıktır. İkinci sektör ise hayvancılıktır.

İLÇE	2009 NÜFUSU	2018 NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU
Mazıdağı	32.398	35.757	45.000

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

1.5.1.6 Midyat

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin güneyinde yer alan Mardin İli'ne bağlı, coğrafi konumu itibari ile doğusunda Dargeçit İlçesi, batısında Ömerli İlçesi, kuzeybatısında Savur İlçesi, kuzeyinde Batman İline bağlı Gercüş, güneyinde Nusaybin İlçesi, doğusunda ise Şırnak İli'ne bağlı İdil İlçesi yer almaktadır. 1890 yılında belediye statüsü kazanmıştır. İlçede 2040 yılı için öncül sektörün turizm olacağı öngörülmüştür. İlçenin gelişimine katkıda bulunabilecek ikinci sektör tarım, üçüncüsü ticaret, dördüncüsü ise hizmetlerdir.

6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" uyarınca Midyat İlçesi sınırları içerisinde yer alan Acırlı, Çavuşlu, Gelinkaya, Söğütlü, Şenköy ve Yolbaşı belde belediyeleri kapanmış olup Midyat İlçesi'ne mahalle olarak bağlanmışlardır. Tabloda yer alan Midyat İlçesi 2040 yılı nüfusuna, Midyat İlçesi'ne mahalle olarak bağlanan bu yerleşimlerin nüfusları da dahil edilmiştir.

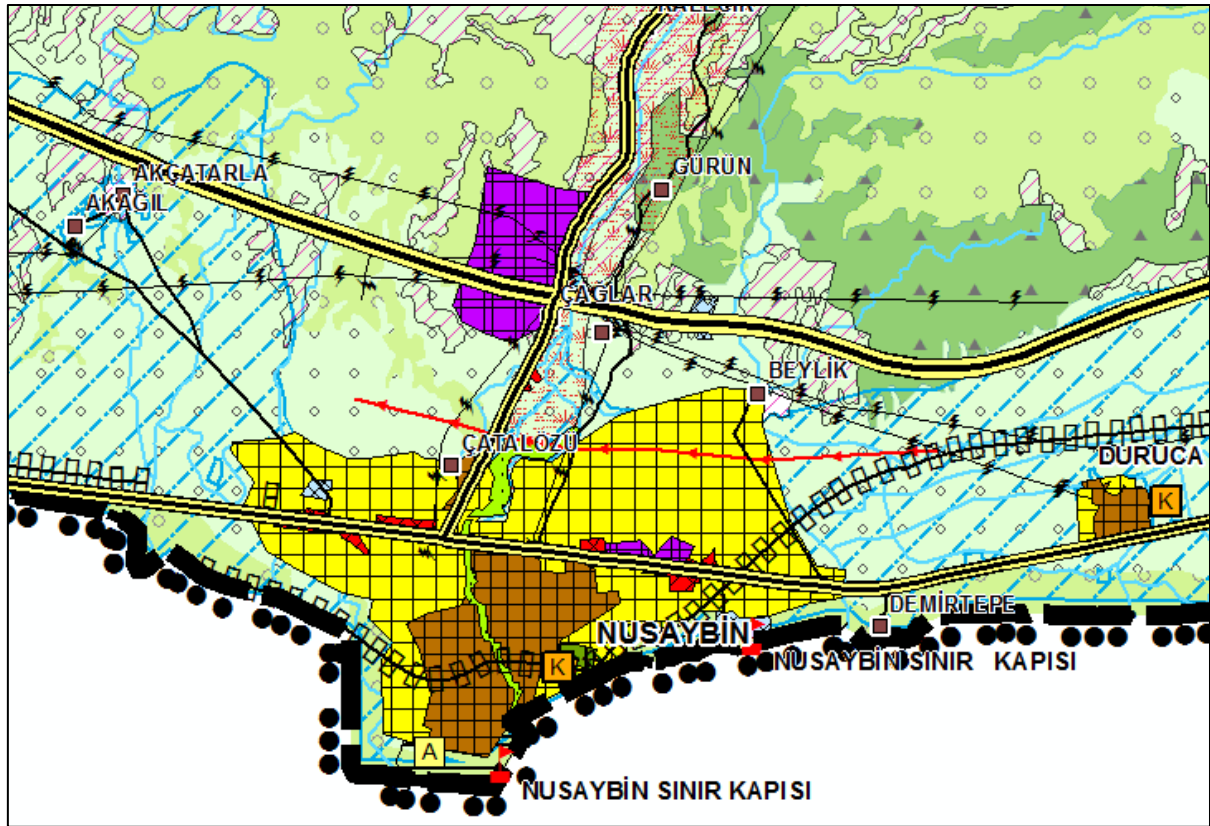
İLÇE	2009 NÜFUSU	2018 NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU
Midyat	106.059	113.367	215.000

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

Acırlı, Çavuşlu, Gelinkaya ve Yolbaşı yerleşimlerinin ekonomileri tarıma dayalı olup 2040 yılı için öngörülen hakim sektör de tarımdır. Şenköy yerleşiminin mevcut potansiyel ve eğilimleri, 2040 yılı için öngörülen hakim sektörün hizmetler olmasında etkili olmuştur, ikinci sektör ise tarımdır. Söğütlü yerleşiminde ise organize hayvancılık bölgesinin etkisiyle hayvancılık sektörünün hakim sektör olacağı öngörülmüş olup ikinci sektör ise tarımdır.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

1.5.1.7 Nusaybin

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 02.08.2013

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin güneyinde yer alan Mardin İli'ne bağlı, coğrafi konumu itibari ile doğusunda Artuklu İlçesi, kuzeybatısında Ömerli İlçesi, kuzeyinde Midyat İlçesi, güneyinde Suriye yer almaktadır. 1922 yılında belediye statüsü kazanmıştır. İlçe'de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör tarımdır. Yerleşimin gelişimine katkıda bulunabilecek diğer sektör ise ticarettir.

6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" uyarınca Nusaybin İlçesi sınırları içerisinde yer alan Akarsu, Duruca ve Girmeli belde belediyeleri kapanmış olup Nusaybin İlçesi'ne mahalle olarak bağlanmışlardır. Tabloda yer alan Nusaybin İlçesi 2040 yılı nüfusuna, Nusaybin İlçesi'ne mahalle olarak bağlanan bu yerleşimlerin nüfusları da dahil edilmiştir.

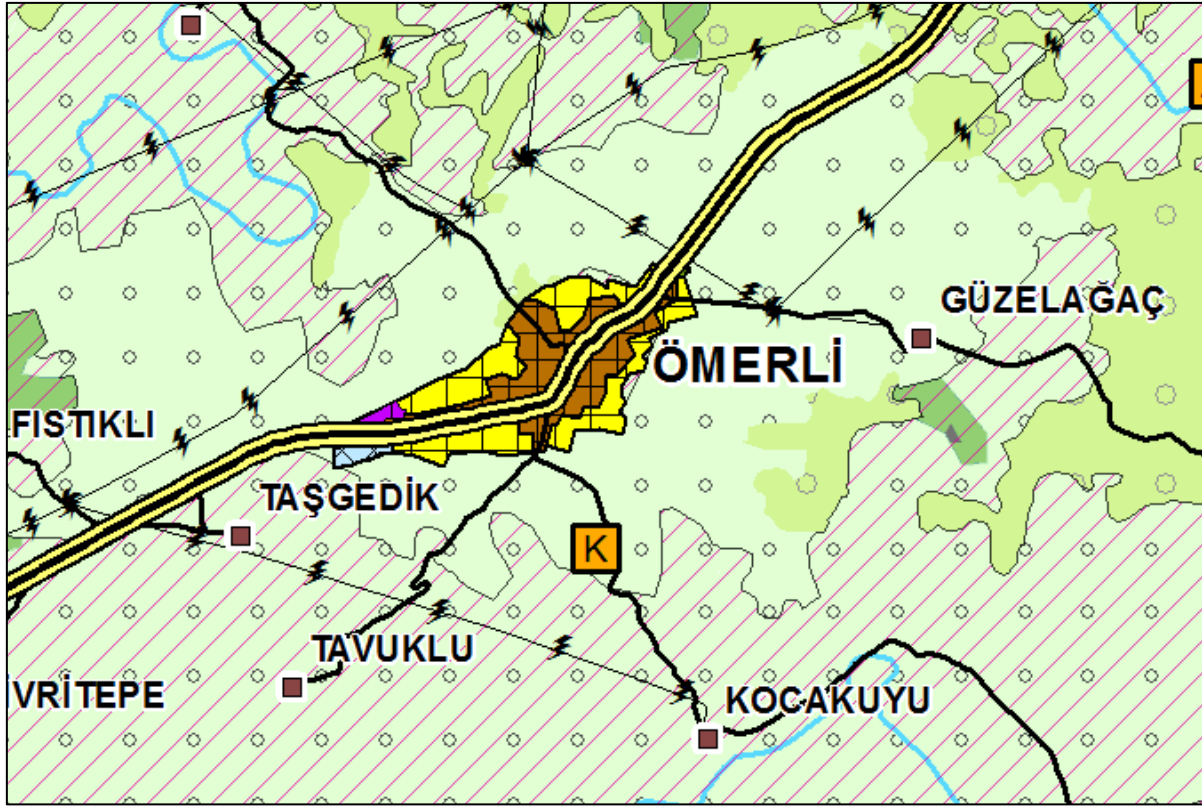
PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

İLÇE	2009 NÜFUSU	2018 NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU
Nusaybin	111.568	105.856	200.000

Akarsu, Duruca ve Girmeli yerleşimlerinin ekonomileri tarıma dayalı olup 2040 yılı için öngörülen hakim sektör de tarımdır.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

1.5.1.8 Ömerli

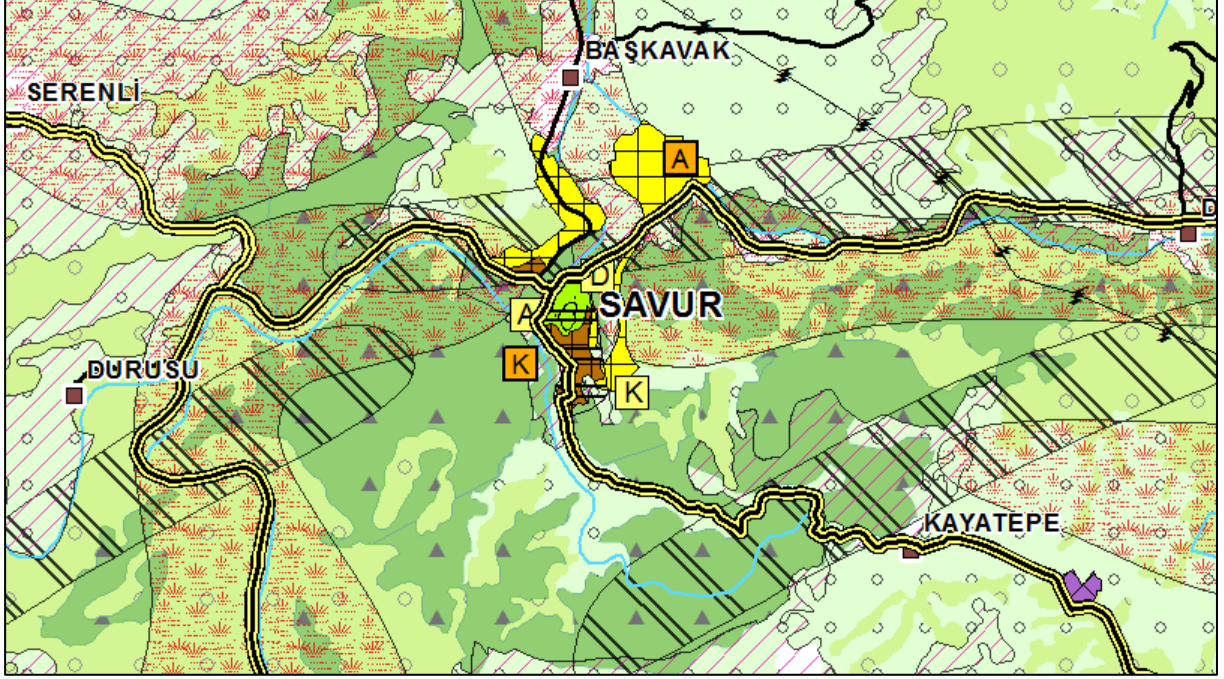

1953 yılında belediye statüsü kazanan Ömerli İlçesi, doğusunda Midyat, batısında Yeşilli, güneyinde Nusaybin ve il merkezi, kuzeyinde Savur İlçesiyle komşudur. İlçede 2040 yılı için öngörülen öncül sektör tarımdır. İlçenin gelişimine katkıda bulunabilecek ikinci sektör ticaret, üçüncü sektör hayvancılık, dördüncü sektör ise sanayidir.

İLÇE	2009 NÜFUSU	2018 NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU
Ömerli	15.140	14.233	21.000

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

1.5.1.9 Savur

1884 yılında belediye statüsü kazanan Savur, idari olarak Mardin'e bağlı bir ilçedir. İlçe'de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör tarım ikincil sektörü ise turizmdir.

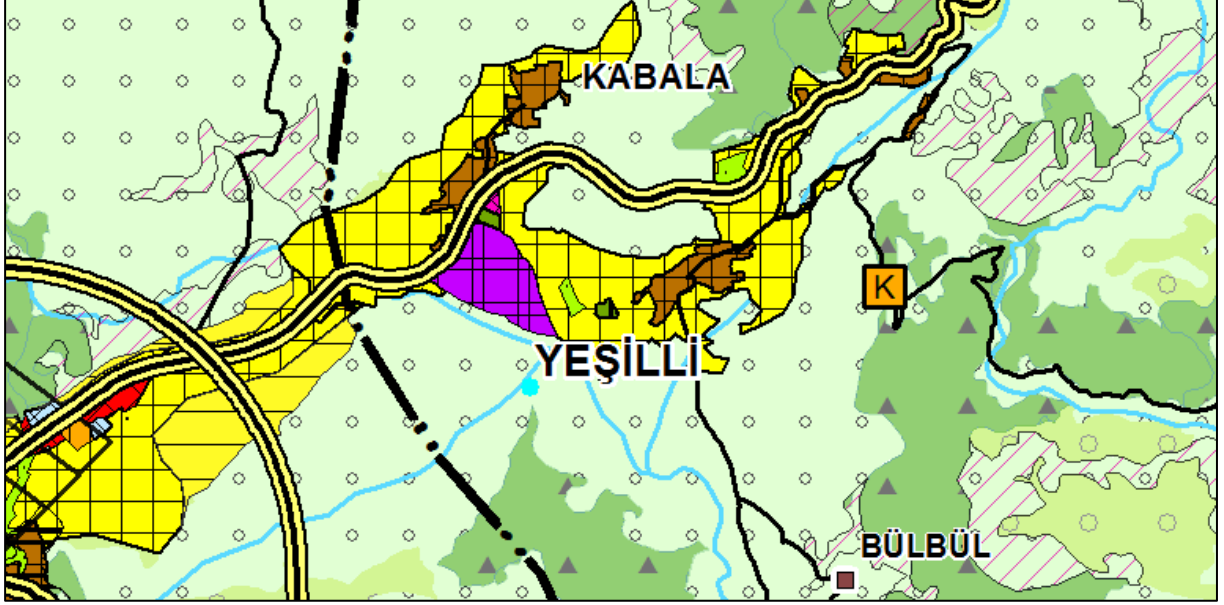
6360 sayılı "On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" uyarınca Savur İlçesi sınırları içerisinde yer alan Pınardere, Sürgücü ve Yeşilalan belde belediyeleri kapanmış olup Savur İlçesi'ne mahalle olarak bağlanmışlardır. Tabloda yer alan Savur İlçesi 2040 yılı nüfusuna, Savur İlçesi'ne mahalle olarak bağlanan bu yerleşimlerin nüfusları da dahil edilmiştir.

İLÇE	2009 NÜFUSU	2018 NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU
Savur	33.103	27.304	38.000

Pınardere ve Yeşilalan yerleşimlerinin ekonomisi tarıma dayalı olup 2040 yılı için öngörülen hakim sektör tarımdır. Ormancılık faaliyetinin yapıldığı Sürgücü yerleşiminde ise 2040 yılı için öngörülen hakim sektör ormancılıktır.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

1.5.1.10 Yeşilli

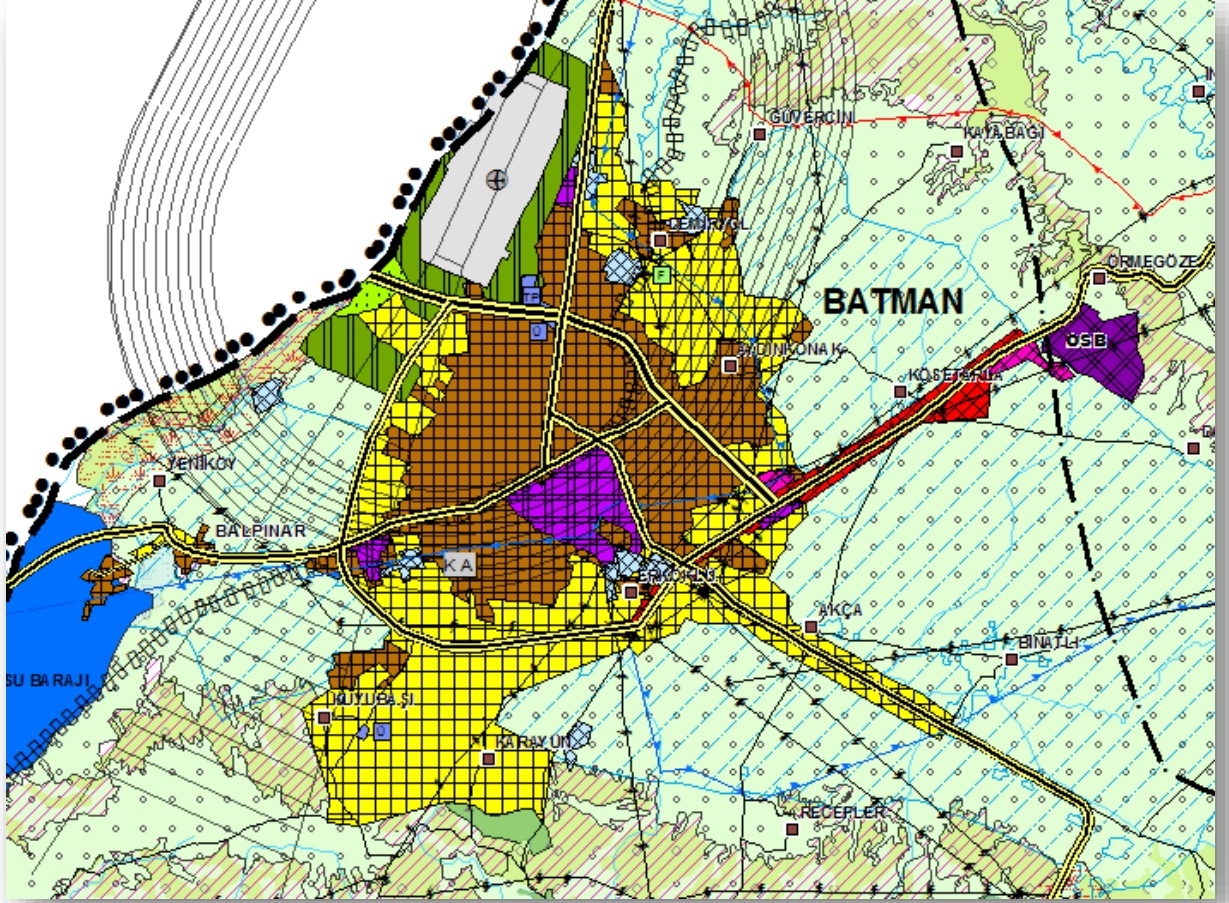
Artuklu ilçe merkezinin kuzeydoğusunda yer alan Yeşilli, doğanın cömertçe oluşturduğu yemyeşil bir vadinin içinde mesire yerleriyle ün salmış bir ilçedir. Romalılar devrinde yapılmış su kanalları, çeşmeler, bentler ve değirmenler görülmeye değerdir. Bahçe kültürünün son derece gelişmiş olduğu ilçede yeşillikler içinde kasırlara rastlamak mümkündür. Yeşilli İlçesi'nin gelişimi değerlendirilirken Kabala Beldesi ile beraber düşünülmüştür. Böyle bir yaklaşımın benimsenmesinde bu iki yerleşimin halihazırda organik bağlarının bulunması etkili olmuştur. İlçede 2040 yılı için öngörülen hakim sektör tarımdır. Gelişme alanları onaylı imar planı doğrultusunda önerilmiştir.

İLÇE	2009 NÜFUSU	2018 NÜFUSU	2040 PROJEKSİYON NÜFUSU
Yeşilli	18.216	14.906	41.000

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 28.02.2019

1.5.2 BATMAN İLİ

1.5.2.1 Batman Merkez

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 02.08.2013

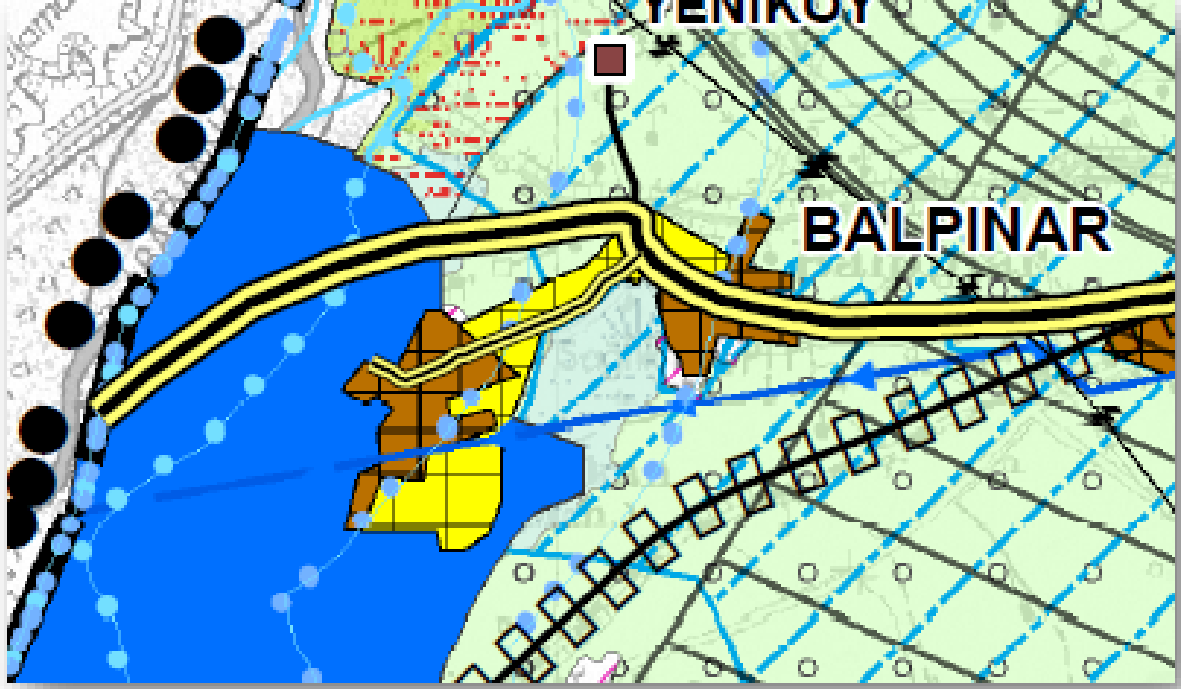
Batman İli topraklarının büyük kısmı dağlarla kaplıdır. Kuzeyinde Güneydoğu Torosları meydana getiren Güney Muş Dağları, Sason ve Kozluk ilçelerini tamamen kaplar. İlin en büyük ovası, il merkezinin bulunduğu Batman Ovası'dır. Ova, Batman Çayı Vadisi ve Dicle Vadisi ile birleşmeden önceki genişleyen bölümde meydana gelmiştir. Batman'da çok yönlü olarak meydana gelen hızlı gelişmeler plansız ve sağlıklı bir şehirleşmeyi de beraberinde getirmiştir. 1945–1975 yılları arasında Batman'ın nüfusu 25 kat artmıştır. Batman ili 1975 yılından sonra artan nüfus nedeniyle hızlı bir kentleşme yaşamıştır. Bu nedenle kent fiziksel olarak yayılma eğilimindedir. 1990–2000 yılları arasında kent kuzey ve güney yönlerinde gelişme eğilimi göstermiştir. 2000 yılından sonraki büyüme eğilimi incelendiğinde, geçmişe oranla daha az bir yayılma olduğu ve kentin batı ve kuzey yönünde gelişmekte olduğu görülmektedir.

Batman İli'nin 2040 yılı için sanayi merkezli bir gelişim göstereceği öngörülmüştür. İlin gelişimine katkıda bulunabilecek diğer sektörler ise hizmetler ve tarımdır. Ayrıca Batman'ın AB-Türkiye Mali İş Birliği çerçevesinde oluşturulan Bölgesel Rekabet Edebilirlik Operasyonel Programı kapsamında tanımlanan 15 cazibe merkezinden biri olması, ilin ekonomik yönden gelişimine önemli katkılarda bulunacaktır.

Planlama bölgesinde, gelişmiş sanayi ve petrol alanlarına sahip, çevresi tarım alanları ile çevrili olan yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 98 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 313.355; 2040 yılı nüfus kabulü ise 851.028 olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 127 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. 2040 yılı için kabul edilen yoğunluk önerisine göre, gerekli gelişme alanı 3494 hektardır. Batman Onaylı İmar Planı'nda gelişme alanları olarak önerilen bölgeler halihazırda yerleşik doku olarak görünmektedir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
313.355	3.213	98	851.028	6.707	127	3.494

1.5.2.2 Balpınar

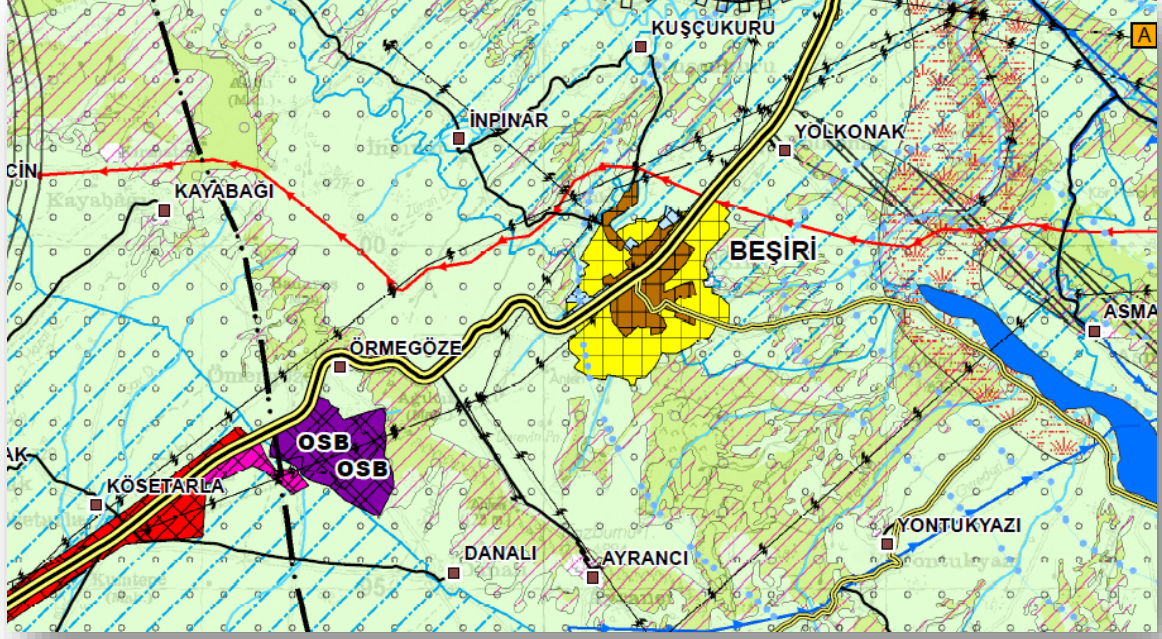

Balpınar yerleşkesi 1999 yılında belediye statüsüne kavuşmuş olup Batman İli'nin merkez ilçesine bağlıdır. Belde'de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör sanayi, ikincisi hizmet, üçüncüsü ise tarımdır.

Batman'a fiziksel olarak da bağlanma eğilimi gösteren yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 42 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 2.982 ve kabul edilen projeksiyon nüfusu 4.830 olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 34 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. 2040 yılı için gerekli yerleşim alanı 72 hektardır. Mevcutta imar planı bulunmayan yerleşimin gelişme eğilimi Batman ili yönündedir. Bu eğilimin planlı bir şekilde gerçekleşmesi amacı ile bu yönde bir gelişme alanı önerilmiştir. Yerleşim için önerilen diğer gelişme alanı ise yerleşimin ikinci parçası ile bütünleşmesi amacı ile yerleşimi Batman'a bağlayan yol çevresinde önerilmiştir. Mevcutta bulunan eğilimin kontrol altına alınması ve verimli tarım topraklarının mutlak olarak korunması hedeflenmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
2.982	71	42	4.830	143	34	72

1.5.2.3 Beşiri

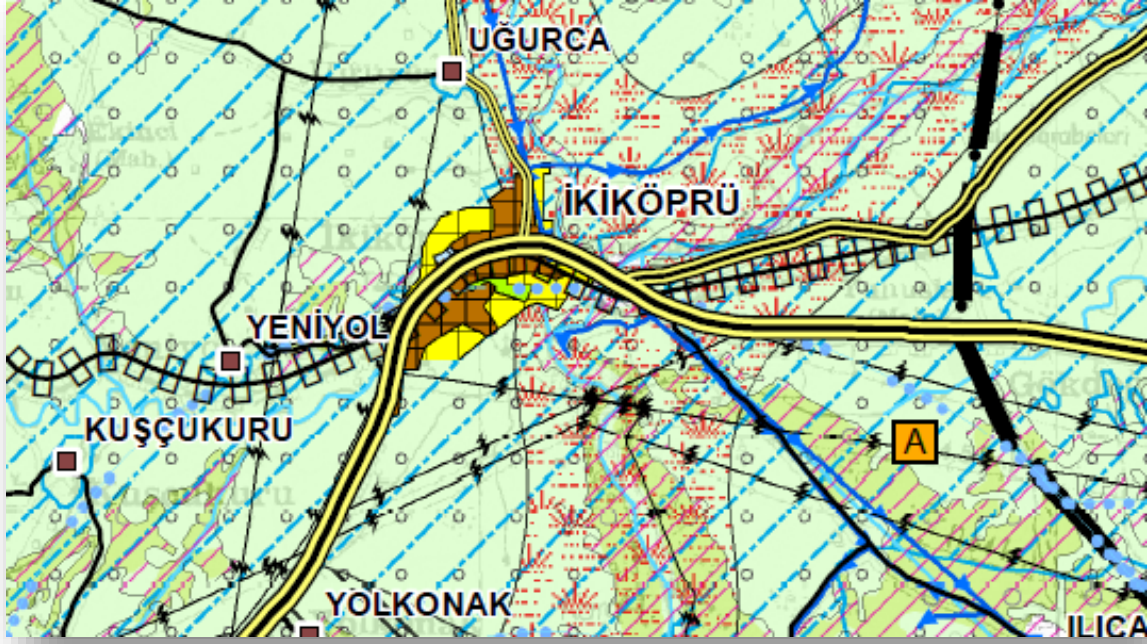

Beşiri İlçesi 1929 yılında belediye statüsüne kavuşmuş olup Batman iline bağlıdır. İlçe’de 2040 yılı için öngörülen hakim sektör tarımdır. İkincisi hizmetler, üçüncüsü ise sanayidir.

İlin kuzeydoğusunda bulunan ilçenin mevcut nüfus yoğunluğu 55 kişi/ha’dır. Mevcut nüfusu 8.142; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 20.294 kişi olan ilçenin öneri nüfus yoğunluğu 45 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli gelişme alanı 302ha’dır. Gelişme alanları İmar Planı doğrultusunda önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
8.142	148	55	20.294	450	45	302

1.5.2.4 İkiköprü

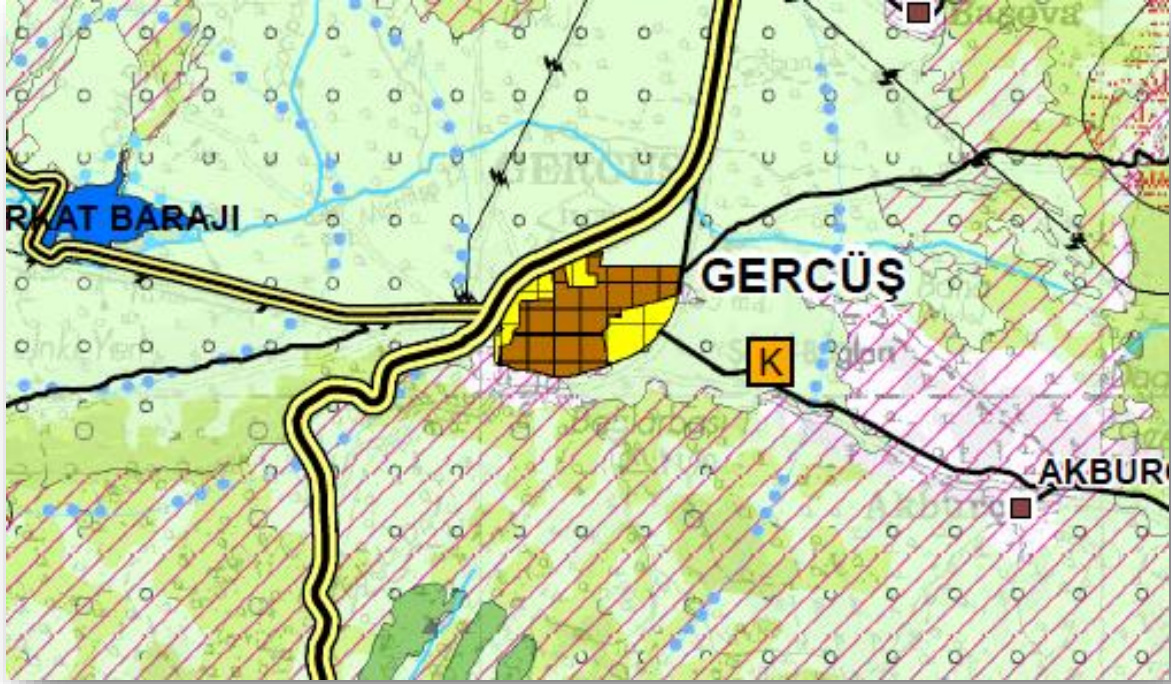

1992 yılında belediye statüsü kazanan İkiköprü, Batman ilinin Beşiri İlçesine bağlı olan ve ilçenin kuzeyinde bulunan bir beldedir. Belde'nin ekonomisi tarıma dayanmaktadır.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 36 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 3.410 kişi; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 5.524 kişi olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 34 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli gelişme alanı 67 ha olup bu alan İmar Planı doğrultusunda, güney, güneydoğu, kuzeybatı ve kuzey yönlerinde önerilmiştir. Yerleşimin içinden Gezan Petrol Boru Hattı geçmektedir. Bu durum, yerleşimin gelişimi için alt ölçekte değerlendirilmelidir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
3.410	95	36	5.524	162	34	67

1.5.2.5 Gercüş

10 Mayıs 1926 yılına kadar Midyat ilçesine bağlı bir köy iken; bu tarihten sonra ilçe statüsü kazanıp Batman İli'ne bağlanan Gercüş, Batman'ın güneydoğusunda yer almaktadır. İlçe'nin 2040 yılı için turizm odaklı gelişeceği öngörülmüştür. Yerleşimin gelişimine katkıda bulunabilecek bir diğer sektör ise tarımdır.

Kırkat Barajı'nın doğusunda bulunan ilçenin mevcut nüfus yoğunluğu 71 kişi/ha'dır.Mevcut nüfusu 5.129;2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 10.289 kişi olan ilçenin öneri nüfus yoğunluğu 96 kişi/ha olarak kabul edilmiştir.Yerleşimin güneydoğu ve kuzeybatısında, İmar Planı doğrultusunda 35 hektarlık gelişme alanı önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
5.129	72	71	10.289	107	96	35

1.5.2.6 Hisar

1998 yılında belediye statüsü kazanan Hisar, Batman ilinin Gercüş ilçesine bağlı olup ilçenin kuzeybatısında bulunan bir beldedir. Belde’de 2040 yılı için öngörülen hakim sektör tarımdır.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 53 kişi/ha’dır.Mevcut nüfusu 1.361 kişi;2040 yılı kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 2.205 kişi olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 50 kişi/ha olarak kabul edilmiştir.Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli gelişme alanı 16 hektardır.İmar planı bulunmayan yerleşim için gerekli gelişme alanlarının önerilmesi amacı ile doğal,yapay ve yasal eşikler değerlendirilmiş ve güneydoğusunda 16 hektarlık gelişme alanı önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
1.361	29	48	2.205	45	50	16

1.5.2.7 Kayapınar

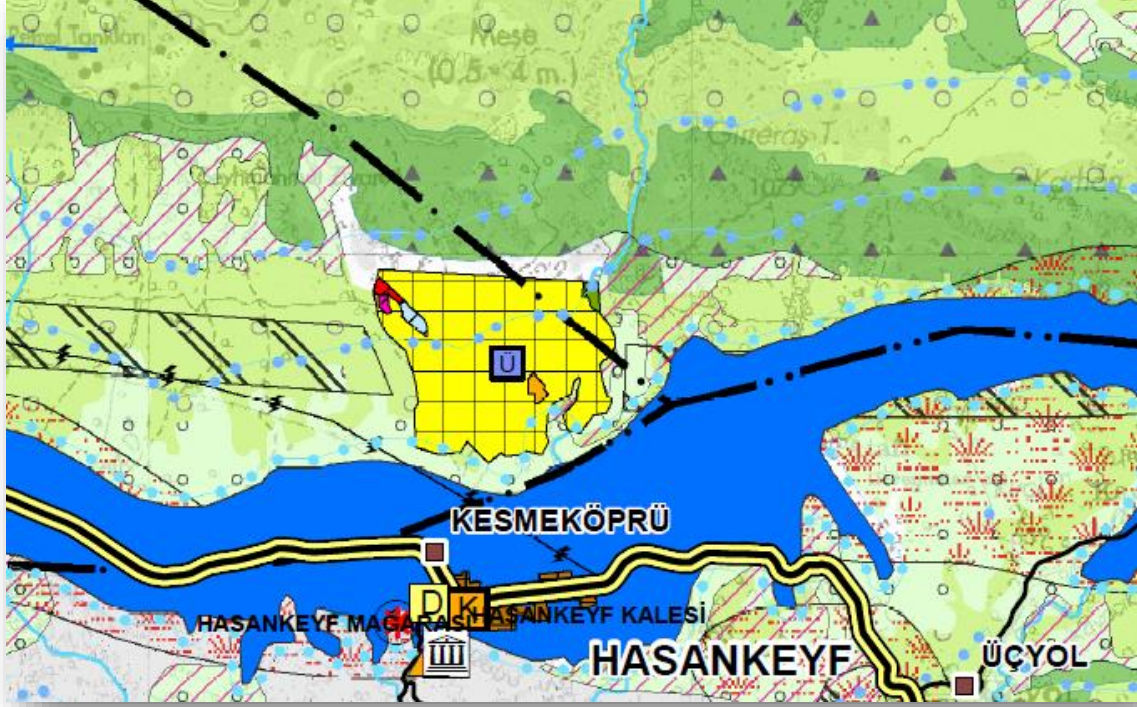

Kayapınar yerleşkesi 1989 yılında belediye statüsüne kavuşmuştur. Batman İli'nin Gercüş ilçesine bağlı olup ilçenin batısında bulunmaktadır. Belde'de 2040 yılı için tarım merkezli bir gelişim öngörülmüştür.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 53 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 2.284kişi; 2040 yılı içinkabul edilen projeksiyon nüfusu ise 3.700 olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 60 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli gelişme alanı 18 hektardır. Bunun karşılanması amacı ile öncelikle imar planı değerlendirilmiştir. Onaylı İmar Planında önerilen alanların bir kısmı günümüzde kentsel yerleşik doku haline gelmiş olduğu görülmektedir. 2040 yılı için gelişme alanları belirlenirken, Onaylı İmar Planı ve sentez çalışmalarında saptanan gelişme eğilimleri dikkate alınmıştır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
2.284	43	53	3.700	61	60	18

1.5.2.8 Hasankeyf

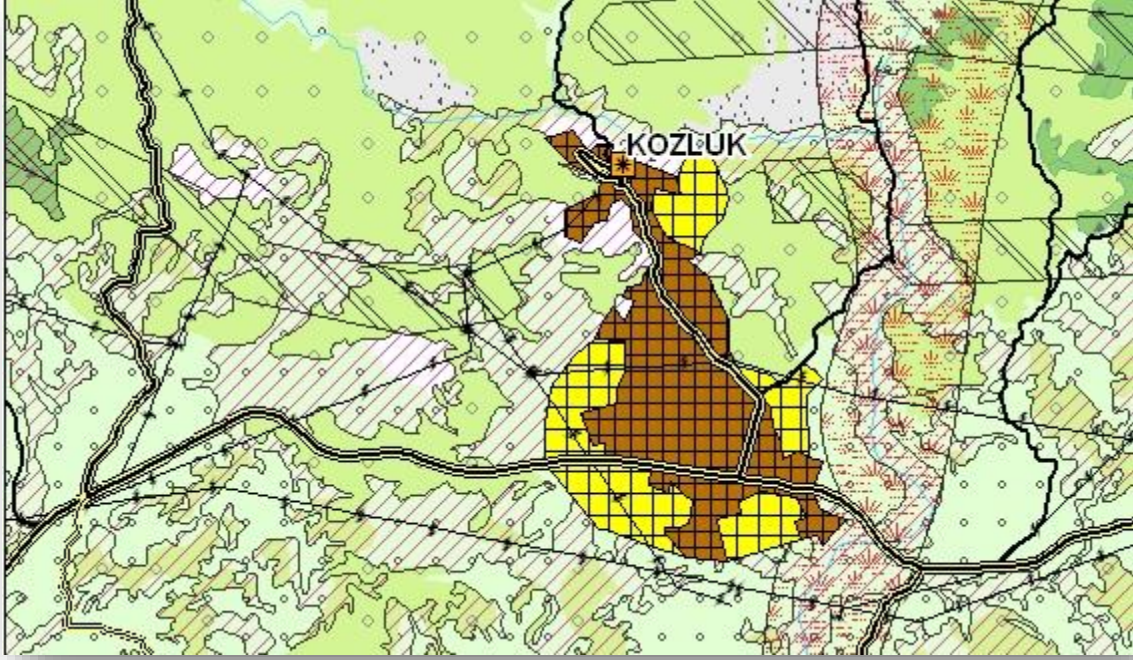

1926 yılında Mardin İli'ne bağlı Gercüş ilçesinin kurulmasıyla birlikte Hasankeyf bu ilçeye bağlı bir bucak merkezi iken, 18 Mayıs 1990 tarih ve 3647 sayılı kanunla Batman'ın il olmasıyla birlikte Hasankeyf ilçe statüsü kazanmıştır. Yerleşimin 2040 yılı için turizm odaklı gelişim göstereceği öngörülmüştür. Yerleşimin ekonomik gelişimine katkıda bulunabilecek ikinci sektör tarım, üçüncüsü ticaret, dördüncüsü ise hizmetlerdir.

Hasankeyf, medeniyetlerin odak noktasında önemli bir tarih ve kültür potansiyeline sahiptir. Ancak 2006 yılında temeli atılan Ilısu Barajı'nın suları altında kalacak olması nedeni ile yerleşim, Dicle Nehri'nin karşı yakasındaki Kuru Mahallesi'nin kuzeyinde TOKİ'nin önerdiği alana taşınacaktır. Yerleşimin mevcut nüfusu 3.010 kişi; yoğunluğu ise 65 kişi/ha'dır. 2040 yılı için kabul edilen nüfusu 8.122 olan Yeni Hasankeyf'in gelişme alanı 290 ha olarak öngörülmüştür. Öneri yoğunluğu ise 28 kişi/ha'dır. Ayrıca Yeni Hasankeyf'in kuzeyinde yeşil kuşak projesi de bulunmaktadır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
3.010	46	65	8.122	290	28	290

1.5.2.9 Kozluk

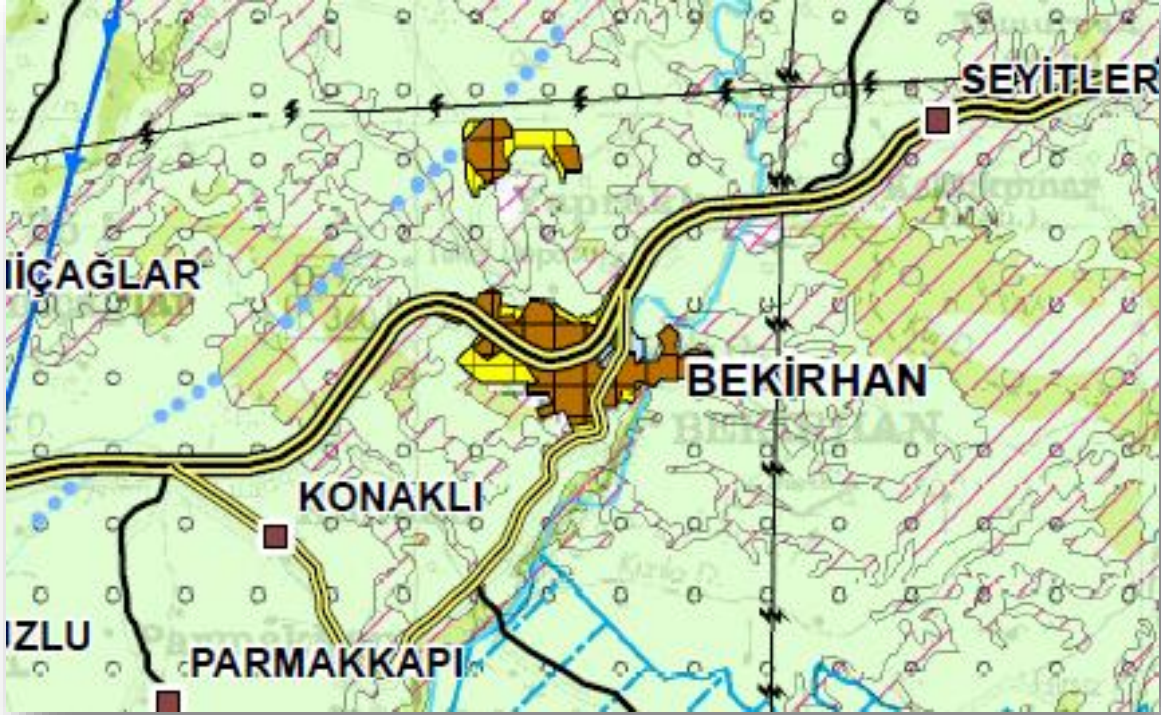

Yüksek dağların etrafında kurulmuş tarihi bir yerleşim olan Kozluk, Batman İli'nin en büyük ilçesidir. Kozluk'ta M.Ö. 8000-8600 yıllarına ait bulunan arkeolojik kalıntılar Diyarbakır arkeoloji müzesinde bulunmaktadır. 1938 yılında belediye statüsü kazanan İlçe'de 2040 yılı için öngörülen hakim sektör tarımdır. İlçe'nin ekonomik gelişimine katkıda bulunabilecek diğer sektörler ise arıcılık ve hayvancılıktır.

Batman İli'nin kuzeydoğusunda bulunan yerleşimin mevcut yoğunluğu yaklaşık olarak 52 kişi/ha'dır. 2009 yılı TÜİK resmi verilerine göre ilçenin mevcut nüfusu 21.866 kişidir. Mevcut kent lekesinin yayıldığı yerleşim alanı ise yaklaşık olarak 421 ha'dır. Kozluk'un güneyinde ve güneybatısında mutlak tarım arazileri, kuzeyinde ise jeolojik açıdan uygun olmayan alanlar ile birlikte topografik sınırlayıcılar bulunmaktadır. Bu sebeplerden dolayı gelişme alanları yerleşimin doğusunda ve batısında önerilmiştir. 2040 yılı için öngörülen nüfus 50.567 kişi; yoğunluk ise yaklaşık olarak 97 kişi/ha'dır. Yeni önerilen gelişme alanı ise yaklaşık olarak 100 ha'dır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
21.866	421	52	50.567	521	97	100

1.5.2.10 Bekirhan

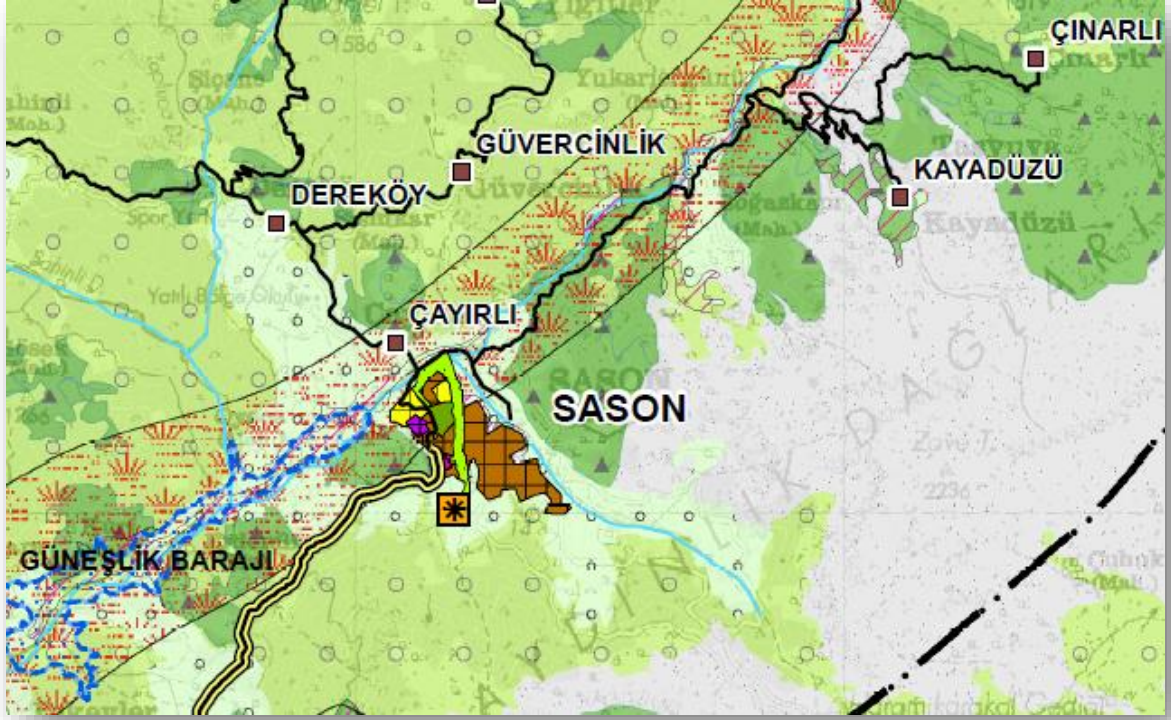

Bekirhan yerleşkesi 1993 yılında belediye statüsü kazanmış olup idari olarak Kozluk ilçesine bağlı bir beldedir. Belde' de 2040 yılı için öngörülen hakim sektör tarımdır.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu yaklaşık olarak 29 kişi/ha'dır. 2009 yılı TÜİK resmi verilerine göre beldenin mevcut nüfusu 2.238 kişidir. Mevcut kent lekesinin yayıldığı yerleşim alanı ise yaklaşık olarak 77ha'dır. 2040 yılı için öngörülen nüfus 3.625 kişi ve yoğunluk ise yaklaşık olarak 34 kişi/ha'dır. İmar Planı doğrultusunda önerilen gelişme alanı ise yaklaşık olarak 30ha'dır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
2.238	77	29	3.625	107	34	30

1.5.2.11 Sason

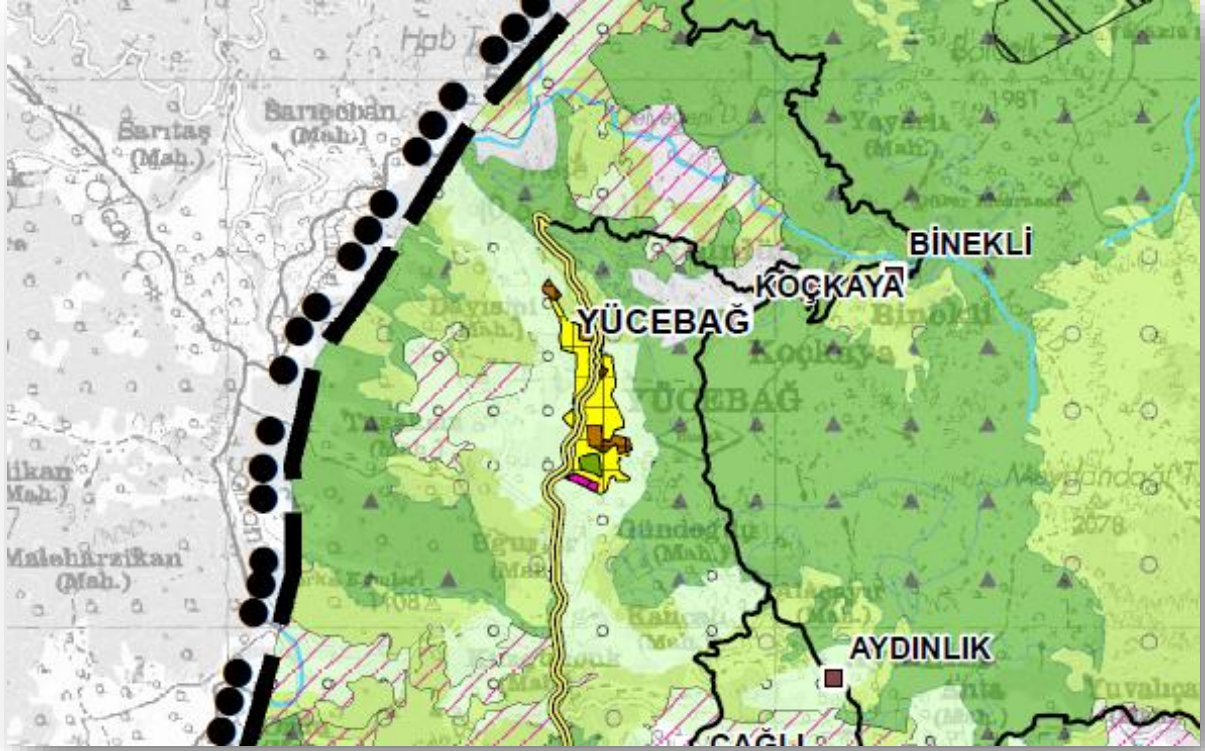
Cumhuriyetten sonra Sason İlçesi kesin olarak Siirt Vilayetine bağlı bir kaza durumuna getirilmiştir. Güneydoğu sıradağlarının güney ve batı eteklerinde yer alan ilçenin, kuzeyinde Muş; doğusunda Mutki; batısında Kulp ve güneyinde Kozluk ilçesi bulunmaktadır. İlçe'de 2040 yılı için öngörülen hakim sektör arıcılıktır. İkinci sektör ise hayvancılıktır.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu yaklaşık olarak 170 kişi/ha'dır. 2009 yılı TÜİK resmi verilerine göre ilçenin mevcut nüfusu 10.652 kişidir. 2040 yılı için öngörülen nüfus ise 16.490 kişidir. İlçe doğal eşiklerine dayanmış durumdadır. İmar Planı'nda önerilen gelişme alanları ve topografik şartlar gözetilerek gelişme alanları önerilmiştir.

2040 yılı için mevcut dokuda yoğunluk 127 kişi/ha iken yoğunluk artırımına gidilip, 170 kişi/ha olması önerilmiştir. Aynı yoğunluğun gelişme alanlarında da devam ettirilmesi öngörülmüştür. Öneri gelişme alanı ise 13 ha'dır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
10.652	84	170	16.490	97	170	13

1.5.2.12 Yücebağ

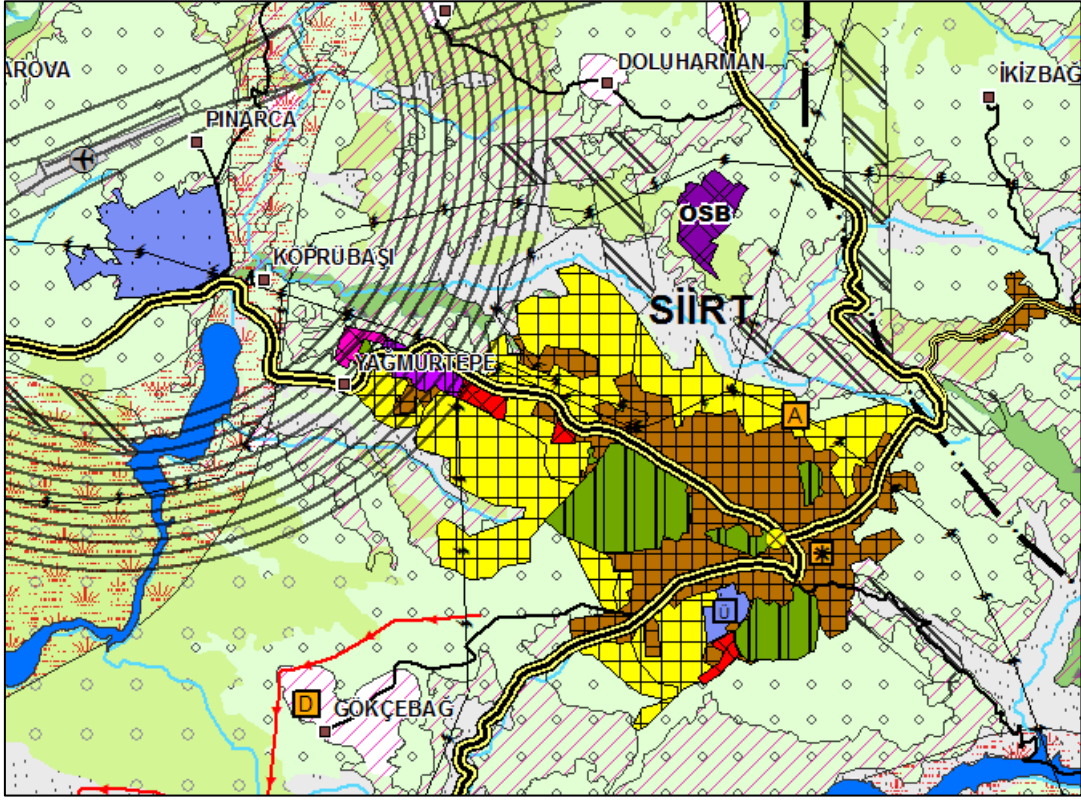
Yücebağ idari olarak Sason İlçesine bağlı bir beldedir. Belde'nin 2040 yılı için hayvancılık odaklı bir gelişim göstereceği öngörülmüştür.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu yaklaşık olarak 122 kişi/ha'dır. 2009 yılı TÜİK resmi verilerine göre beldenin mevcut nüfusu 1.152 kişidir. Yücebağ oldukça dağlık bir alanda bulunmaktadır. Mevcut kent lekesinin yayıldığı yerleşim alanı ise yaklaşık olarak 11ha'dır. Yücebağ'a ait imar planı doğrultusunda gelişme alanları belirlenmiştir. 2040 yılı için öngörülen nüfus 1.795 kişi; yoğunluk ise yaklaşık olarak 28 kişi/ha'dır. Yeni önerilen gelişme alanı ise yaklaşık olarak 53ha'dır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
1.152	11	122	1.795	64	28	53

1.5.3 SİİRT İLİ

1.5.3.1 Siirt Merkez

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 02.08.2013

Siirt kenti, Mezopotamya ve Anadolu Uygarlıkları arasında doğal sınır oluşturan Güneydoğu Torosların kenar kıvrımları kuşağında kurulmuş küçük bir Anadolu kentidir. Kentin doğusunu sınırlayan Botan Suyu, sarp ve derin bir kanyon vadiden akmaktadır.

Yaklaşık 5 bin yıllık mazisine rağmen şehrin gelişmemesinin nedeni, doğal koşullarının sınırlandırıcı etkileri kadar, beşeri faaliyetlerin yetersizliğiyle de ilgilidir. Sanayi devrimi ile birlikte ulaşımın yaşamsal faaliyetler için en önemli etken olduğu dönemlerde, ulaşım ağının geliştiği koridorlar boyunca yer alan merkezler hızla gelişim gösterirken; Siirt şehri gibi ana ticaret yollarına uzak kalan yörelerde doğal koşulların da etkisi ile kentsel fonksiyonlar önemli bir gelişme gösterememiştir.

Şimdiki Siirt, eski Siirt'in kurulu olduğu sırtlara yaslanarak kurulmuştur. Siirt'in kuzeyindeki arazinin sarp ve dağlık olması burada gelişmiş bir kent kültürünün gelişip yayılmasını engellemiştir.

Siirt şehrinin yerleşme çekirdeği Rasinnebah ve Şeyhşemu tepeleridir. Rasinnebah ve Şeyhşemu tepeleri çevresinde nüfusun ve yapılaşmanın artmasıyla birlikte şehirleşme plato yüzeyine doğru gelişme göstermiştir. Siirt şehrinin alansal olarak büyümesine yön veren başlıca doğal faktör jeomorfolojik yapıdır. Şehrin doğu sınırı ise doğal olarak sınırlanmış ve Botan vadisi tarafından derince yarılmıştır. Bu alandaki yerleşim Şehrin nüvesini (Dumlupınar, İnönü, Ulus, Sakarya mahalleleri) oluşturmaktadır. Siirt- Pervari-

Van (Çatak, Gevaş, Edremit veya Siirt Pervari- Başkale- Hakkâri) karayolunun inşası durumunda yörenin ticari ve ekonomik kalkınması ile birlikte kentsel fonksiyonların da ciddi bir değişim ve gelişim göstereceği muhakkaktır. Fakat topoğrafik olarak konumu ve Doğu Anadolu Bölgesi ile sağlıklı bir ulaşım ağının olmaması gelişime engel teşkil etmektedir.

Siirt 1990 ve 2000 yılları arasında kentin kuzeybatı yönünde geniş alanlara yayılmıştır. Bunun en önemli nedeni bölgedeki köylerden kente göç olmasıdır. Şehrin batı kesimi diğer yönler göre çok daha sade ve az engebeli olduğu için şehir bu yönde gelişme göstermektedir. Siirt şehrini ülkenin ana ulaşım ağına bağlayan Batman- Diyarbakır karayolunun buradan geçmesi bu sahanın gelişmesini tetikleyen ana nedenlerden biri olmuştur. Şehir merkezinden batıya doğru uzanan ve Güneydoğu Anadolu platosuna açılan az engebeli ve yoğun tarım alanları olarak kullanılan Neojen havzada tarımsal faaliyetlerin yapıldığı ve yer yer konut ve iş merkezlerinin inşa edilmiş olması bu alanların gelecek yıllarda yerleşim yeri olarak istimlak edileceği anlamını taşımaktadır.

İlin 2010 kent lekesi incelendiğinde kentin kuzeybatıya, Yağmurtepe, Pınarova ve Pınarca köylerine doğru gelişim gösterdiği görülmektedir. Şehrin kuzeyi, ulaşım imkânlarının morfolojik bakımdan uygun olmasına rağmen su sorunu ve trafik akışının çok zayıf olmasından dolayı gelişme gösterememektedir. Şehrin batıya açılan penceresi konumunda olan bu alanda, her geçen gün konut sayısında artışlar olmakta, caddeler ve sokaklar daha modern bir görünüm kazanmakta ve çok katlı iş merkezleri inşa edilmektedir. Eski yerleşmelerin yakınında kurulan atölyeler, imalathaneler ve diğer küçük sanayi birimleri, şehrin gelişmeye başlamasıyla beraber mahalle içerisinde kalmış ve plansız bir görüntüye neden olmuştur. Bir diğer olumsuz gelişme de şehrin batıya, Kezer çayına doğru uzanım göstermesiyle buradaki tarımsal alanların imara açılması ve tarımsal arazinin amaç dışı kullanılmasıdır.

Kent kültürü ile kırsal kültürün iç içe girdiği Siirt'te şehirleşme ile ilgili problemler mevcuttur. Siirt'i dış dünyaya bağlayan ve şehrin imar planına göre inşa edilen Kurtalan Caddesi ve güzergâhı boyunca hızlı bir şehirleşme eğilimi bulunmaktadır.

İl'in 2040 yılı için dokumacılık merkezli bir gelişim göstereceği öngörülmüştür. Diğer sektörler ise hayvancılık ve seracılıktır.

Mevcut yoğunluğu 96 kişi/ha olan ilin mevcut nüfusu 129.108, kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 271.136 kişidir. Öneri yoğunluk ise 159 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Siirt İl'i'nin 2040 yılı için gerekli gelişme alanı 363 hektardır. Gelişme alanı belirlenmesi amacı ile öncelikli olarak imar planı incelenmiştir. Gelişme alanları imar planı doğrultusunda önerilmiştir.

Yerleşimin kuzeyinde fay hattı bulunmaktadır ve bu nedenle alt ölçeklerde daha detaylı çalışma gerektirmektedir. Yeni yerleşim alanları güneybatı, kuzey ve kuzeybatı yönlerinde önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
129.108	1.340	96	271.136	1.703	159	363

1.5.3.2 Aydınlar

Aydınlar yerleşkesi 1958 yılında belediye statüsü kazanmış olup Siirt ilinin doğusunda bulunmaktadır. İlçe’de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör dokumacılıktır. İkinci sektör ise arıcılıktır. İlçe Siirt iline yaklaşık 2 km uzaklıktadır.

İlçe’nin mevcut nüfus yoğunluğu 23 kişi/ha’dır. Mevcut nüfusu 1.980; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 3.745 olan İlçe’nin öneri nüfus yoğunluğu 25 kişi/ha olarak öngörülmüştür. Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli gelişme alanı mevcut İmar Planı doğrultusunda 60 ha olarak önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
1.980	88	23	3.745	148	25	60

1.5.3.3 Baykan

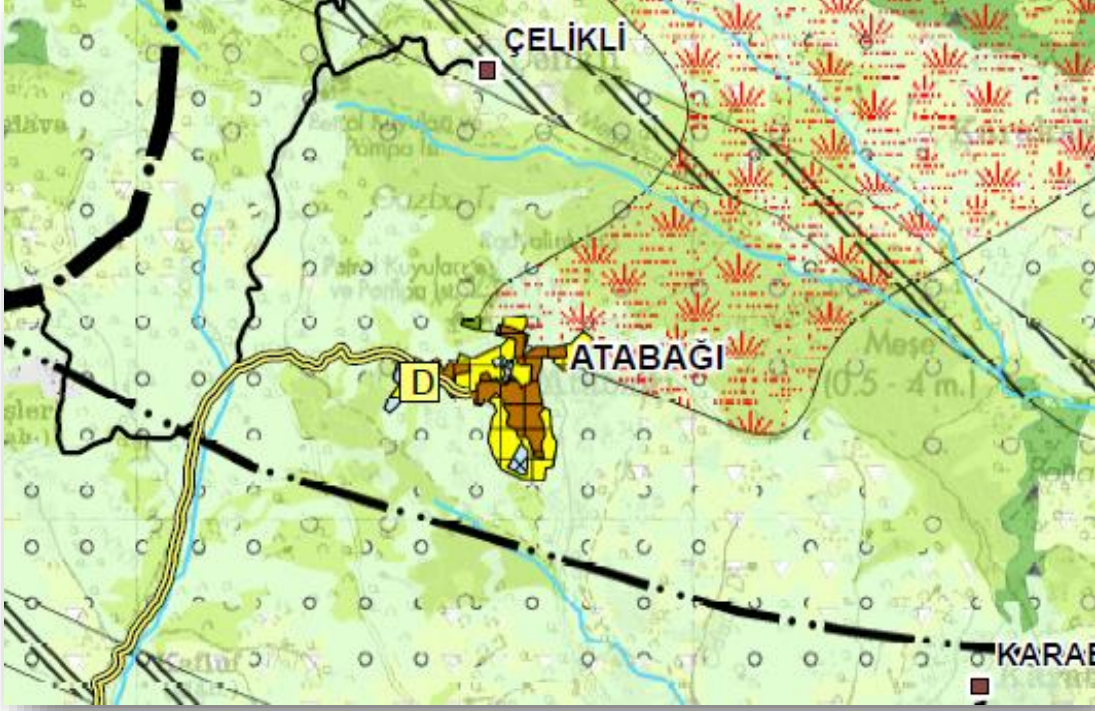

1949 yılında belediye statüsü kazanan İlçe'nin doğusunda Şirvan, batısında Kurtalan, Batman İli, Kozluk İlçesi, güneyinde Siirt, kuzeyinde Bitlis İli bulunmaktadır. İlçe'de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör hayvancılıktır. Yerleşimin gelişimine katkıda bulunabilecek diğer sektör ise seracılıktır.

İlçenin mevcut nüfus yoğunluğu 143 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 5.722; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 9.685 olan ilçenin öneri nüfus yoğunluğu 198 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli gelişme alanı 9 hektardır. Gelişme alanları Onaylı İmar Planı doğrultusunda önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
5.722	40	143	9.685	49	198	9

1.5.3.4 Atabağı

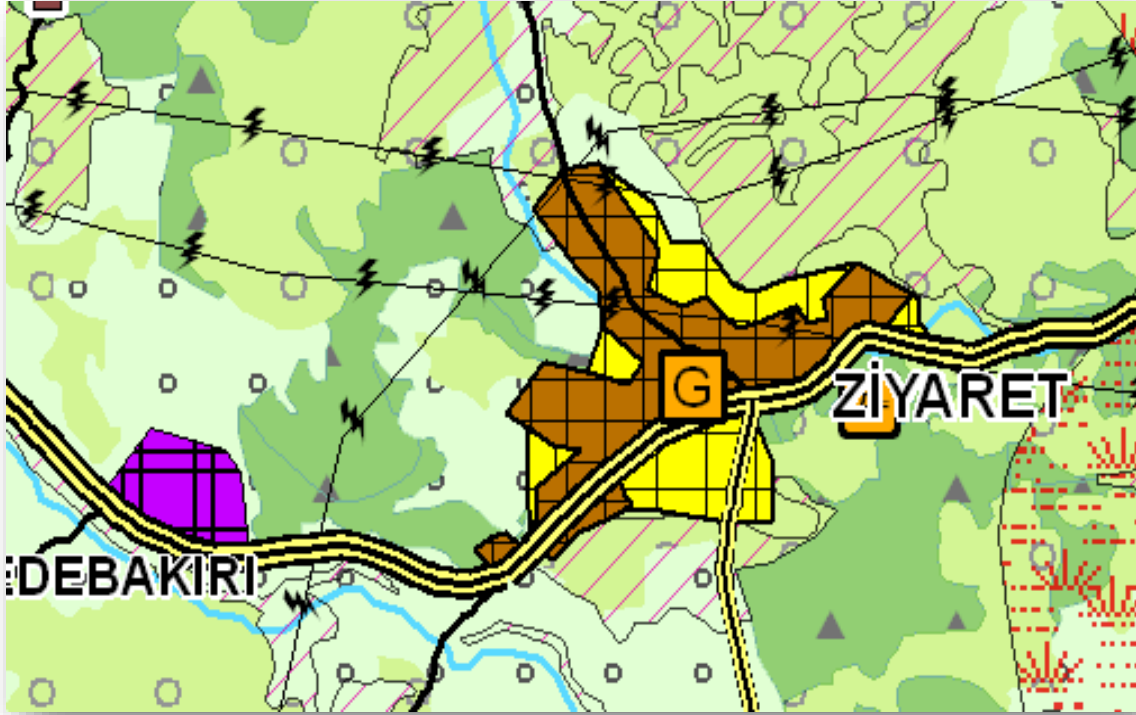

Atabağı yerleşkesi 1991 yılında belediye statüsüne kavuşmuş olup idari olarak Baykan İlçesi'ne bağlı bir beldedir. Belde'nin ekonomisi hayvancılık sektörüne dayanmaktadır.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu 80kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 3.520;2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 5.484 olan yerleşimin2040 yılı için gerekli yerleşim alanının belirlenmesi amacıyla öncelikle mevcut İmar Planı dikkate alınmıştır. İmar Planı doğrultusunda 53 ha gelişme alanı önerilmiştir. Öngörülen yoğunluk ise yaklaşık 57 kişi/ha olarak belirlenmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
3.520	44	80	5.484	97	57	53

1.5.3.5 Ziyaret

1994 yılında belediye statüsü kazanan Ziyaret, Siirt ilinin Baykan ilçesine bağlı bir beldedir. Belde'nin ekonomisi tarım ve hayvancılık sektörlerine dayanmaktadır.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 46 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 6.837; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 14.291 olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 62 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Kabul edilen yoğunluk ışığında 82 ha'lık yeni gelişme alanı gerekmektedir.

Yerleşimin batısında madene dayalı sanayi alanı önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
6.837	149	46	14.291	231	62	82

1.5.3.6 Eruh

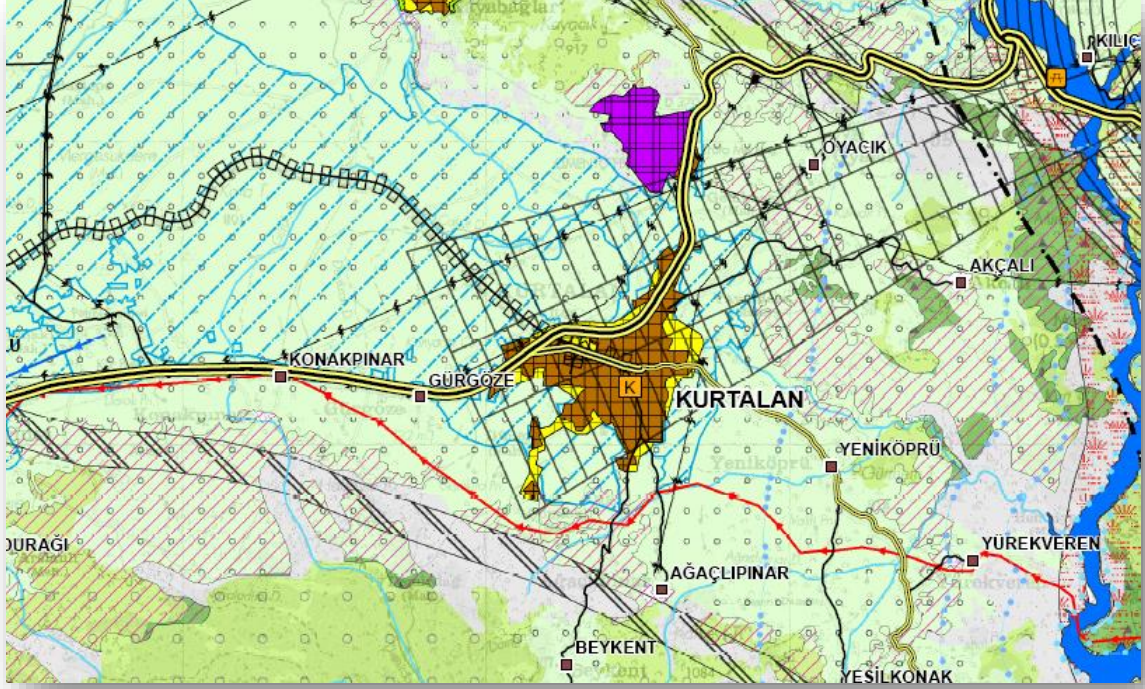

1926 yılında belediye statüsü kazanan Eruh İlçesi, doğusunda Şırnak, batısında Siirt, kuzeyinde Pervari, güneyinde Güçlükönak İlçeleri ile çevrilidir. İlçe’de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör hizmetler, ikinci sektör arıcılık, üçüncü sektör ise seracılıktır.

İdari olarak Siirt’e bağlı olan ilçenin mevcut nüfus yoğunluğu 85 kişi/ha’dır. Mevcut nüfusu 9.228;2040 yılı nüfus kabulü ise 18.163 olan ilçenin öneri nüfus yoğunluğu 106 kişi/ha olarak kabul edilmiştir.Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli olan gelişme alanı 64 hektardır. Gelişme alanları Onaylı İmar Planı doğrultusunda önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
9.228	108	85	18.163	172	106	64

1.5.3.7 Kurtalan

Kurtalan İlçesi'nin doğusunda Siirt ili,batısında Beşiri,güneydoğusunda Erüh, güneybatısında Hasankeyf ilçeleri bulunmaktadır. İlçe'de 2040 yılı için öngörülen hakim sektör tarımdır. İkinci sektör ise hizmetlerdir.İlçe'de bulunan Kurtalan Çimento Fabrikası, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin çimento ihtiyacını karşılayıp komşu ülkelere ihracatta bulunarak ülke ve bölge ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır.İlçeye kadar uzanan demiryolunun, ek bir hat ile çimento fabrikasına kadar ulaşması, fabrikanın faaliyetlerini olumlu yönde etkiyelecektir.

İlçe'nin mevcut yoğunluğu 47 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 28.332; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 60.218 olan yerleşimin öneri yoğunluğu 80 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. 2040 yılı için gerekli yerleşim alanının belirlenmesi amacı ile öncelikle İmar Planı incelenmişve İmar Planı doğrultusunda 152ha'lık gelişme alanı önerilmiştir.İlçe'de yer alan çimento fabrikasının kirletici etkilerini yerleşimden uzak tutmak amacı ile Onaylı İmar Planı'nda bu yönde önerilen gelişme alanları kabul edilmemiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
28.332	600	47	60.218	752	80	152

1.5.3.8 Gözpinar

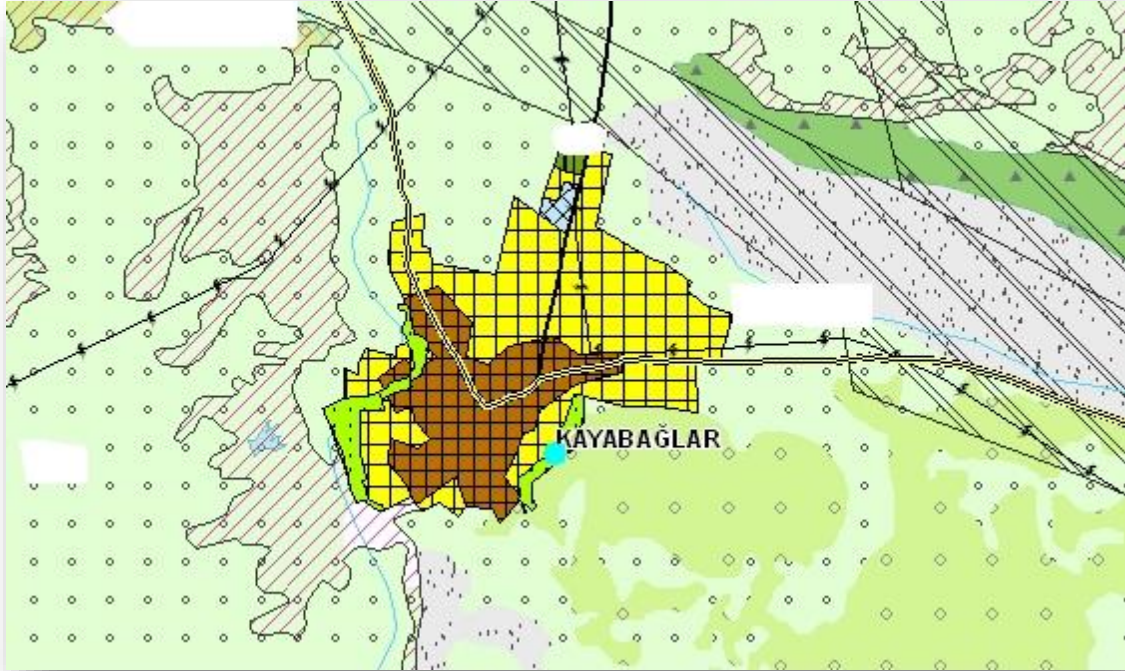

Gözpinar yerleşkesi 1992 yılında belediye statüsüne kavuşmuş olup idari olarak Kurtalan İlçesine bağlıdır. Belde'nin 2040 yılı için tarım merkezli gelişeceği öngörülmüştür.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu 20 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 1.897 kişi; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 3.073 kişidir. Yerleşimin uzun mesafe koruma kuşağında yer almasından ötürü yeni gelişme alanı önerilmemiş olup kentsel yerleşik alan içerisinde yoğunluk artışı öngörülmüştür. Yoğunluk ise 58 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu kabul ışığında 2040 yılı için yeni yerleşim alanı gerekmemektedir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
1.897	53	36	3.073	53	58	-

1.5.3.9 Kayabağlar

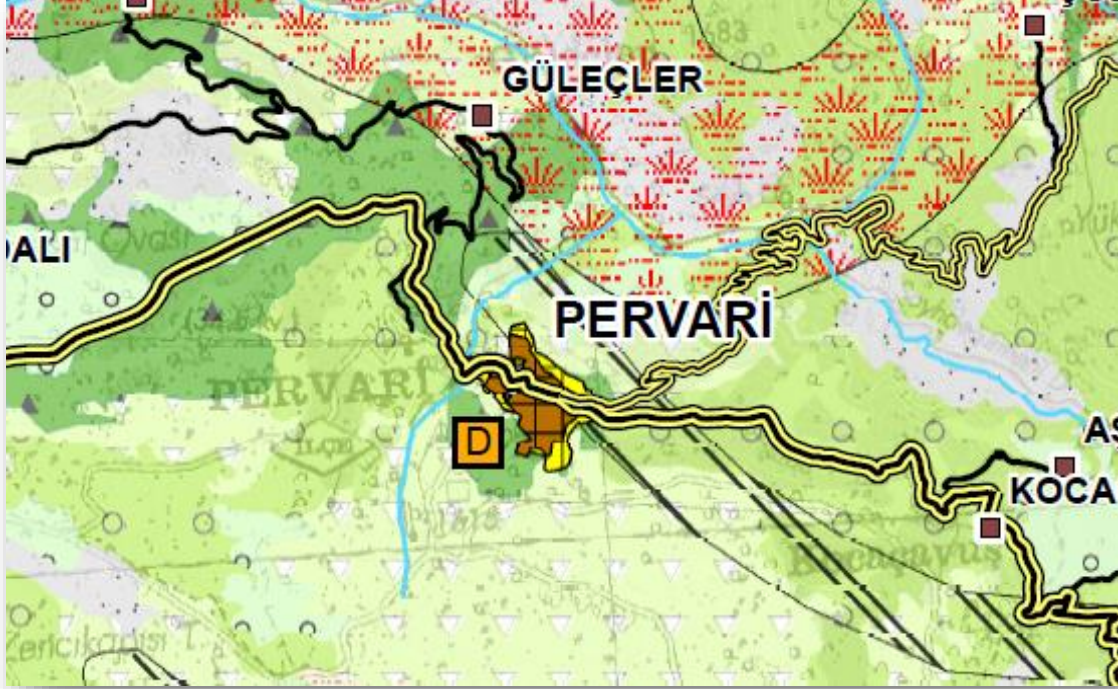

1967 yılına kadar Kurtalan İlçesi'ne bağlı köy konumunda olan Kayabağlar, 1967 yılında çıkan kararname ile Belde Belediyelik statüsü kazanmış olup idari olarak Kurtalan İlçesi'ne bağlıdır. Belde'de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör tarımdır.

Kurtalan'ın kuzeyinde bulunan yerleşimin mevcut yoğunluğu 39 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 5.112; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 8.280 olan yerleşimin öneri yoğunluğu 44 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Gelişme alanları İmar Planı doğrultusunda önerilmiş olup toplam 59 ha'dır. Yerleşimin kuzeyinde fay hattı bulunmakta ve bu nedenle yerleşim alanında önlem alınması gerekmektedir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
5.112	130	39	8.280	189	44	59

1.5.3.10 Pervari

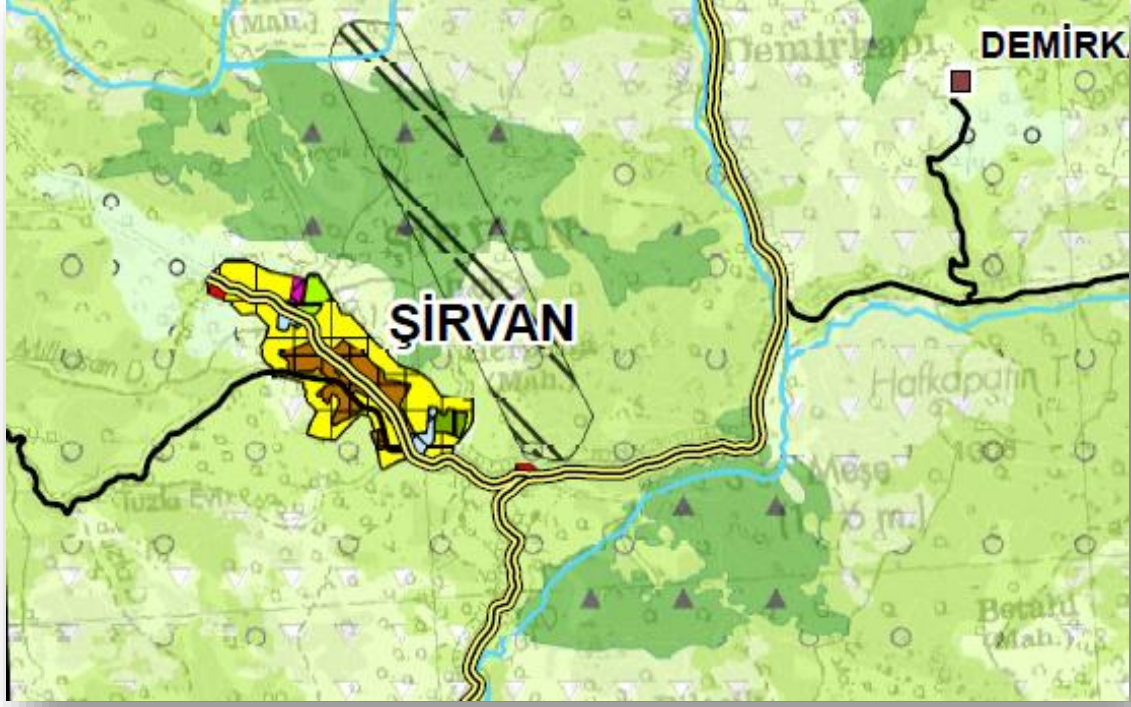

Pervari İlçesi idari olarak bağlı olduğu Siirt İli'nin kuzeydoğusunda yer almaktadır. Kuzeyini Hizan ve Bahçesaray İlçeleri, doğusunu Çatak ve Beytüşşebap ilçeleri, güneyini Şırnak İli ve Erüh İlçesi, batısını ise Aydınlar ve Şirvan İlçeleri çevrelemektedir. Yerleşimin sahip olduğu topografik yapı gelişimini kısıtlamaktadır. İlçe'nin 2040 yılı için arıcılık odaklı bir gelişim göstereceği öngörülmüştür. İlçe'nin ekonomik gelişimine katkıda bulunabilecek diğer sektör ise hayvancılıktır.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu yaklaşık olarak 161 kişi/ha'dır. 2009 yılı TÜİK resmi verilerine göre ilçenin mevcut nüfusu 5.460 kişidir. 2040 yılı için öngörülen nüfus 7.512 kişidir. Bu nüfusun yerleşim ihtiyacını karşılayacak 17 ha'lık gelişme alanı, Onaylı İmar Planı doğrultusunda önerilmiştir. Öneri yoğunluk ise 147 kişi/ha olarak öngörülmüştür.

2009			Toplam			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
5.460	34	161	7.512	51	147	17

1.5.3.11 Şirvan

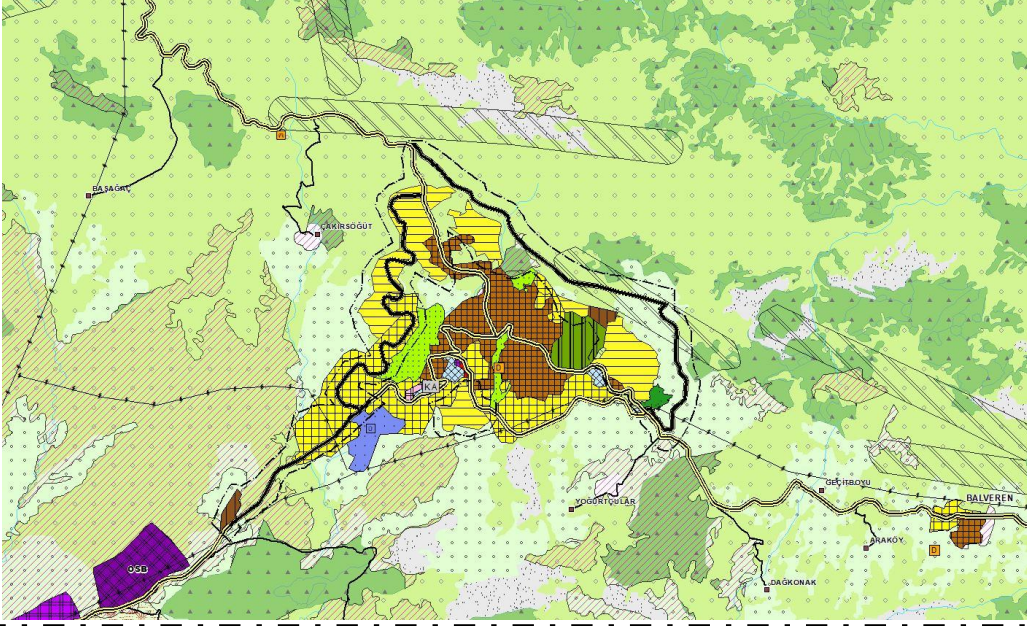
Şirvan ilçesi, Cumhuriyetten önce imparatorluk idaresinde Siirt sancağına bağlı en eski yerleşim birimlerinden biridir. 1871 tarihli Diyarbakır Salnamesinde Siirt sancağına bağlı dört kaza arasında Şirvan kazası da sayılmaktadır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Siirt sınırları içerisinde yer alan Şirvan, İl'in hemen kuzeyindedir. İlçe'nin doğusunda Pervari İlçesi, batısında Baykan İlçesi, kuzeyinde Bitlis İli, doğusunda Hizan İlçesi yer almaktadır. Şirvan yerleşkesi 1945 yılında belediye statüsü kazanmıştır. İlçe'de 2040 yılı için öngörülen hakim sektör arıcılıktır. Diğer sektör ise hayvancılıktır.

İlçe'nin mevcut nüfus yoğunluğu 136 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 4.090; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 7.645 olan ilçenin öneri nüfus yoğunluğu 60 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda 2040 yılı yerleşim gereksinimi için gerekli gelişme alanı 95 ha'dır. Gelişme alanları İmar Planı doğrultusunda önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
4.090	32	136	7.645	127	60	95

1.5.4 ŞIRNAK İLİ

1.5.4.1 Şırnak Merkez

Şırnak; Guti, Babil, Med, Asur, Pers, Sasani, Emevi, Abbasi, Selçuklular ve Osmanlılar dönemlerinde Cizre'ye bağlı bir yerleşim birimiyken, 1913 yılında ilçe olmuş ve Siirt İli'ne bağlanmıştır. Bu konumu 1990 yılına kadar sürmüştür. 18.05.1990 tarih ve 20522 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 16.05.1990 tarih ve 3647 sayılı yasa ile il statüsüne kavuşmuştur.

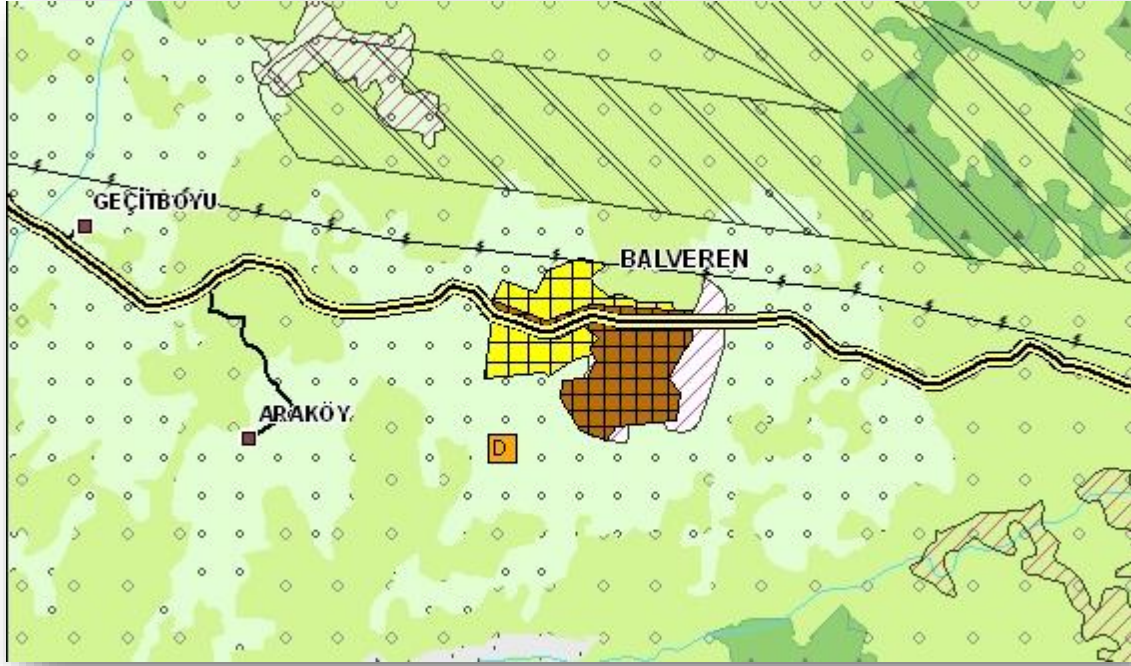
Şırnak İli batı ve güney kesimindeki bazı düzlükler dışında, ilin büyük bölümü akarsular tarafından derince yarılarak plato alanlarına dönüştürülmüştür. Bu çerçevede Şırnak İli'ne bakıldığında gelişme yönü, doğal karakteristiğine ve topografya yapısına göre Güney-Güneybatı doğrultusunda olmuştur. Kent 1975-1990 yılları arasında güneydoğu ve kuzeybatı yönlerinde gelişme göstermiştir. 1990-2000 yılları arasında ise güneydoğu, kuzey ve kuzeybatı yönünde gelişmiştir.

Şırnak İli'nde 2040 yılı için öngörülen hakim sektör dokumacıdır. İkinci sektör hayvancılık, üçüncü sektör seracılık ve dördüncü sektör ise ticarettir.

Şırnak İli'nin mevcut yoğunluğu 141 kişi /ha'dır. Mevcut nüfusu 63.664;2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 149.974 olan ilin öneri yoğunluğu yaklaşık olarak 147 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Gelişme alanları İmar Planı doğrultusunda önerilmiş olup toplam 950 ha'dır. Gelişme yönleri güney, güneybatı, kuzey ve doğu olarak belirlenmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
63.664	453	141	149.974	1.017	147	950

1.5.4.2 Balveren

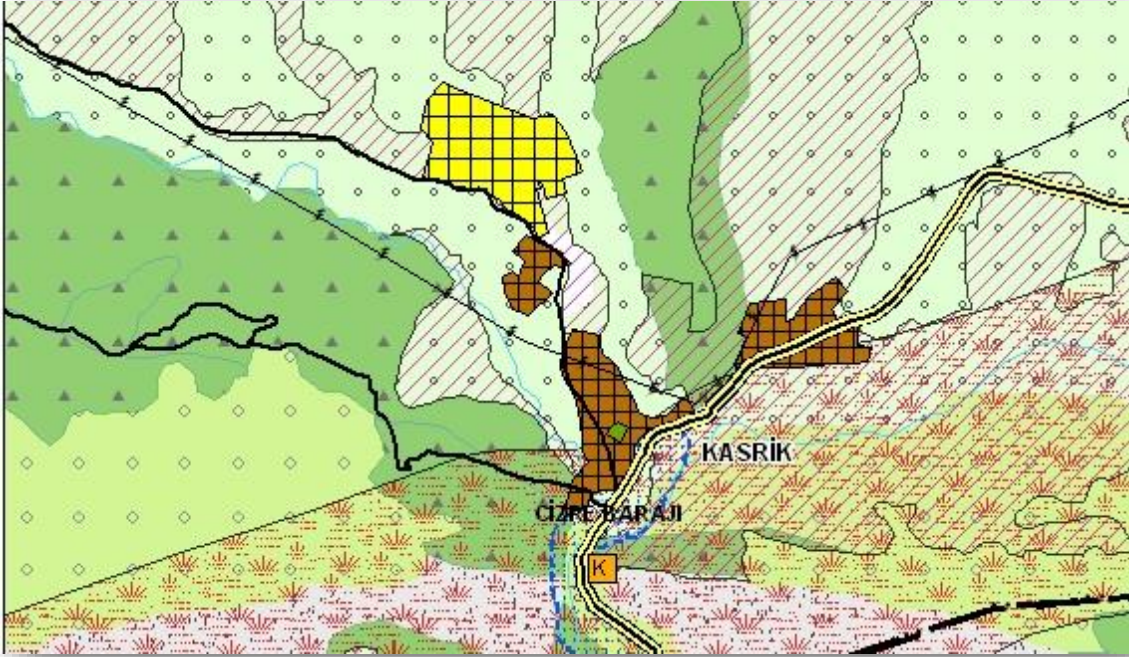

1995 yılında kurulan belediye, Şırnak ilinin merkez ilçesine bağlıdır. Belde'nin 2040 yılı için hayvancılık odaklı bir gelişim göstereceği öngörülmüştür.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 94 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 3.201;2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 4.566 olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu yaklaşık 85 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu kabul ışığında 2040 yılı için gerekli olan gelişme alanı 20 hektardır. Gelişme alanları İmar Planı doğrultusunda önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
3.201	34	94	4.566	54	85	20

1.5.4.3 Kasrik

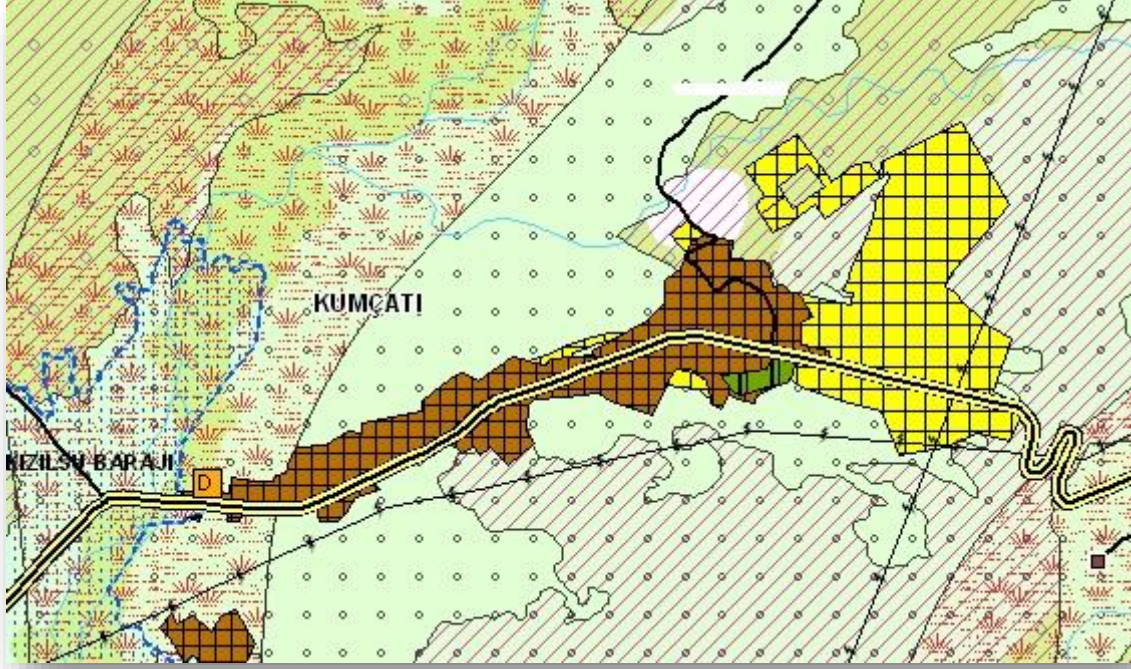

Kasrik belediyesi 1999 yılında kurulmuştur. Şırnak İli'nin Merkez İlçesine bağlı olup ilin güneybatısında bulunmaktadır. Belde'nin ekonomisi tarıma dayanmaktadır.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu 48 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 2.751; kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 4.356 olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 55 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Yerleşim, Cizre Barajı'nın kısa mesafe koruma kuşağında bulunmaktadır. Bu sebeple yerleşimin kuzeyinde yeni bir yerleşim alanı önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
2.751	56	48	4.356	79	55	32

1.5.4.4 Kumçatı

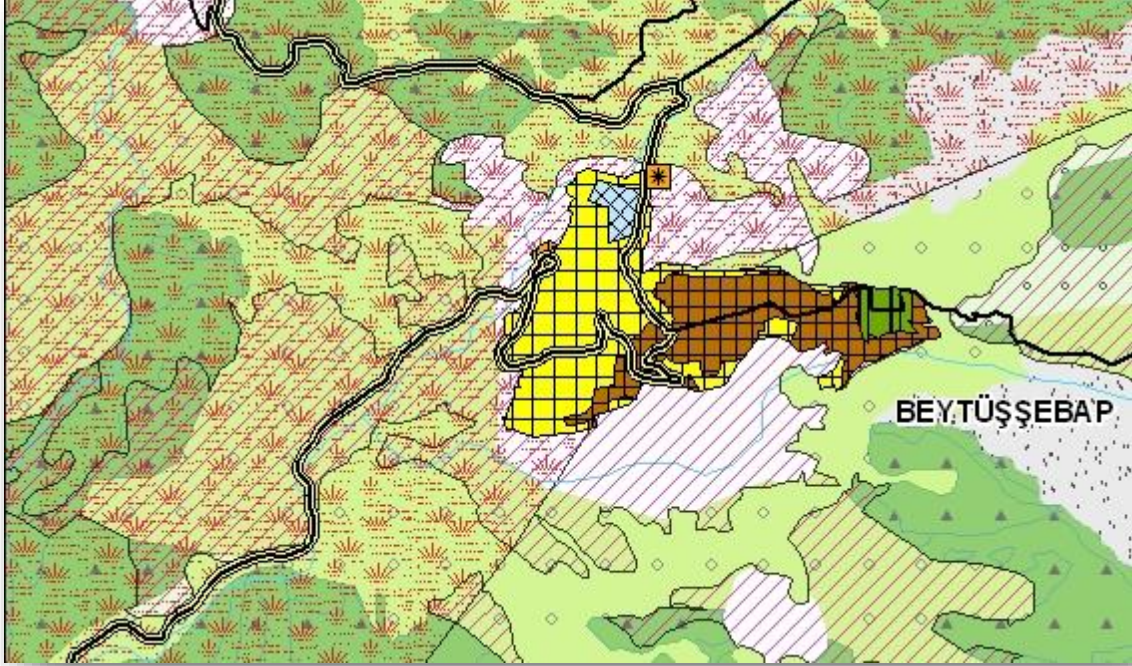

1994 yılında belediye statüsü kazanan Kumçatı, idari olarak Şırnak İli'nin Merkez İlçesi'ne bağlıdır. Belde'nin 2040 yılı için hizmetler odaklı gelişim göstereceği öngörülmüştür. Yerleşkenin gelişimine katkıda bulunabilecek diğer sektörler ise turizm ve hayvancılıktır.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 47 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 6.895; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 13.665 olan yerleşimin öneri yoğunluğu 55 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Yerleşimin bir bölümü öneri Kızılısu Barajı suları altında kalacak olması ve bir bölümünde kısa mesafe koruma kuşağı içerisinde bulunması sebebiyle bu kısımlarda yoğunluğun sabit tutulması öngörülmüştür. Yerleşimin mevcutta imar planı bulunmaktadır. 2040 yılı yerleşim gereksinimi ve baraj altında kalan nüfus için gerekli yerleşim alanının 22 hektarı imar planından geri kalan 95 hektarlık alan ise imar planı dışında yasal, yapay ve doğal eşiklerin uygunluk gösterdiği alanlarda önerilmiştir. Yerleşimin 13 hektarlık bölümü baraj altında kalmaktadır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
6.895	144	47	13.665	248	55	117

1.5.4.5 Beytüşşebap

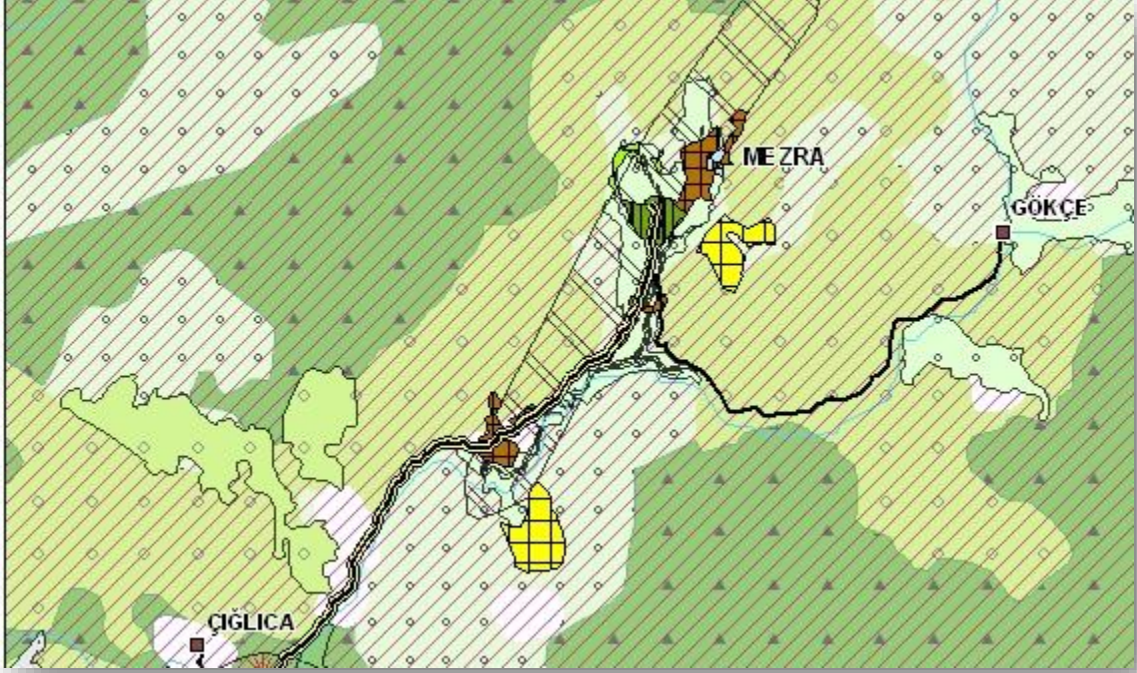

İlçe oldukça eski bir yerleşim birimidir. 1855 yılında ilçe Erzurum iline, 1865 yılında Van iline, 1926 Ankara Antlaşması ile Siirt iline, 1939 yılında Hakkâri'nin 3. kez il olması ile bu ile ve 16.05.1990 tarihinde Şırnak'ın il statüsüne geçmesi ile bu ile bağlanmıştır. Beytüşşebap 1932 yılında belediye statüsü kazanmıştır. İlçe'de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör arıcılık, ikinci sektör ise hayvancılıktır.

İlçenin mevcut yoğunluğu 109 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 5.902, kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 9.901 kişidir. 2040 yılı yeni yerleşim alanı gereksinimi 74 hektar olan ilçenin gelişme alanları İmar Planı doğrultusunda önerilmiştir. 2040 yılı öneri yoğunluğu ise yaklaşık 77 kişi/ha olarak belirlenmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
5.902	54	109	9.901	128	77	74

1.5.4.6 Mezra

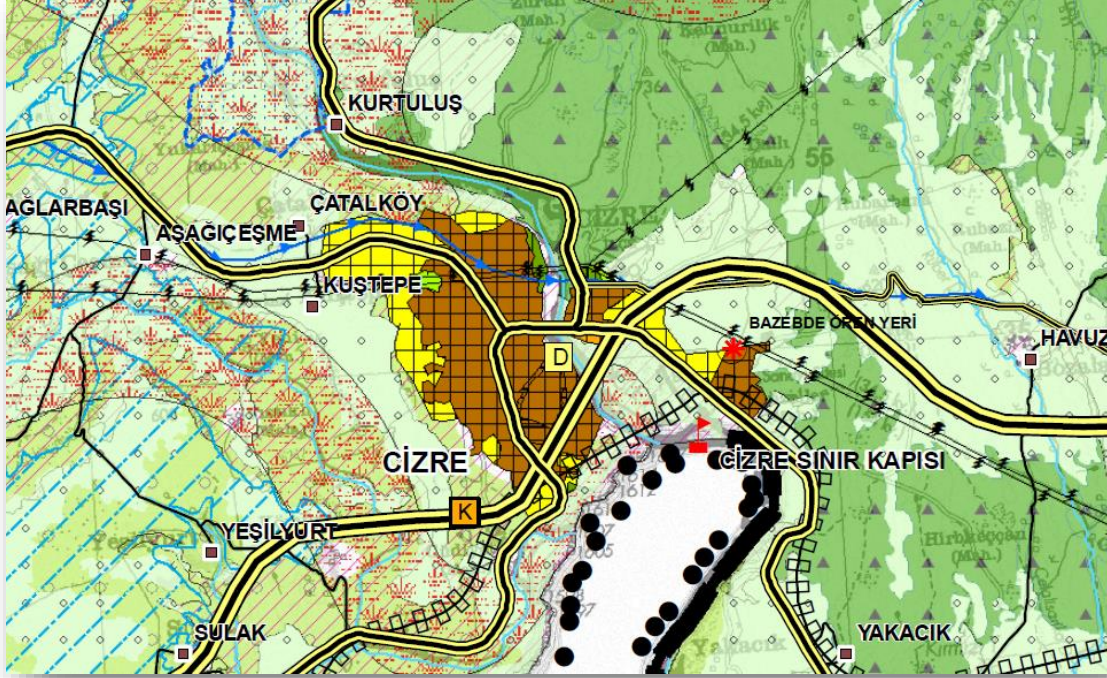

1994 yılında belediye statüsü kazanan Mezra, idari olarak Şırnak İli'nin Beytüşşebap İlçesine bağlıdır. Belde'nin ekonomisi hayvancılık sektörüne dayanmaktadır.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu 40 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 1.918; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 4.626 olan yerleşimin öneri yoğunluğu 50 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Dağınık bir yapıda bulunan yerleşimin 2040 yılı için gerekli yerleşim alanı 45 hektardır. Yerleşim alanı gereksinimi için öncelikle İmar planı incelenmiştir. İmar Planı'nda, gelişme alanları verimli tarım toprakları üzerinde önerilmiştir. Ayrıca yerleşim jeolojik açıdan uygun olmayan alanlar üzerinde bulunmaktadır. Bu bağlamda yerleşim için gerekli gelişme alanı İmar Planı dışında, jeolojik açıdan daha uygun alanlarda önerilmiştir. Yeni gelişme alanları yerleşimin kuzeyinde 20 ha ve güneyinde 25 ha olmak üzere toplamda 45 ha'dır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
1.918	47	40	4.626	92	50	45

1.5.4.7 Cizre

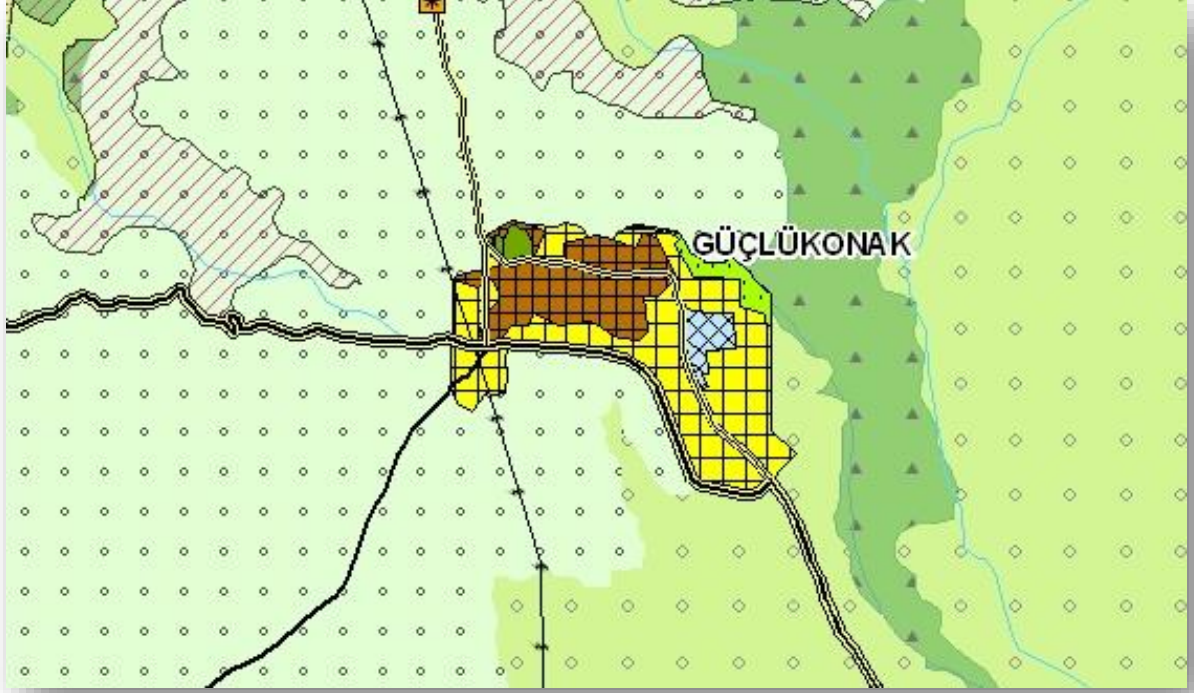

Şırnak İli'ne bağlı olan Cizre ilçesinin doğusunda Silopi İlçesi, Batısında İdil İlçesi, Kuzeyinde Şırnak İli, Kuzey batısında Erzurum İlçesi, Güneyinde ise Suriye Devleti yer almaktadır. İlçenin kuzeydoğusunda 2089 metre yüksekliğindeki Cudi Dağı, kuzeyinde Karadağı, batısında Deredağı ve Akdağ bulunmaktadır. 2040 yılı için turizm odaklı bir gelişim göstereceği öngörülmektedir. Ayrıca günümüzde kapalı durumda bulunan Cizre Sınır Kapısının açılması ile sınır ticaretinin bölgede önemli bir istihdam kaynağı olacağı tahmin edilmektedir.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 150 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 96.452 kişi; 2040 yılı için kabul edilen nüfusu ise 183.321 kişi olan ilçenin öneri nüfus yoğunluğu 192 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. İlçe Şırnak ilinden daha gelişmiş bir yapı gösterdiği için çevre yerleşimlerden göç almaktadır ve nüfus artışı fazladır. 2040 yılı projeksiyon nüfusunun yerleşim gereksinimini karşılayabilecek 310 ha'lık gelişme alanları önerilirken İmar Planı göz önünde bulundurularak, topoğrafya ve kentleşme eğilimleri dikkate alınmıştır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
96.452	642	150	183.321	952	192	310

1.5.4.8 Güçlükonak

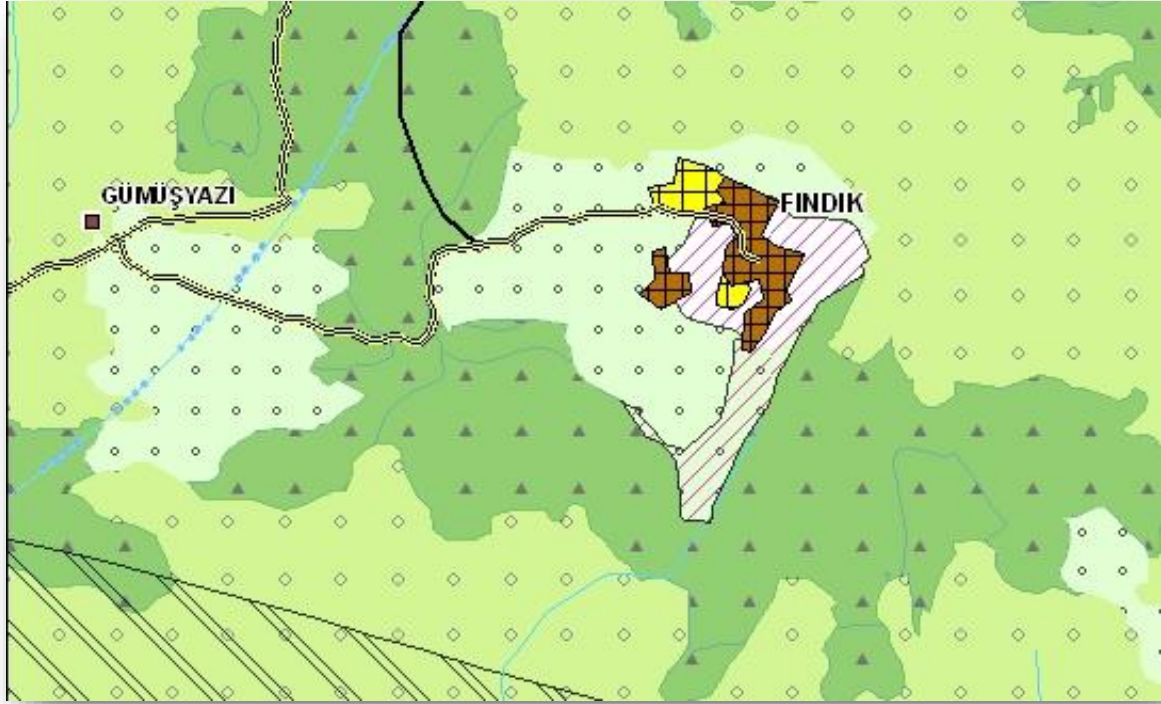

İlçe Güneydoğu Anadolu Bölgesinin Dicle bölümünde Şırnak İli'nin batısında yer almaktadır. Doğuda Şırnak İli, Batıda Dicle Nehri ve Dargeçit İlçesi, Güneyde Dicle Nehri ve İdil İlçesi, Kuzeyde ise Erzurum İlçesi bulunmaktadır. 1990 yılında belediye statüsü kazanan ilçede 2040 yılı için öngörülen öncül sektör tarımdır.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 98 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 3.319 kişi; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 5.376 kişi olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 47 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli yerleşim alanı 79ha'dır. Gelişme alanları İmar Planı doğrultusunda önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
3.319	34	98	5.376	113	47	79

1.5.4.9 Fındık

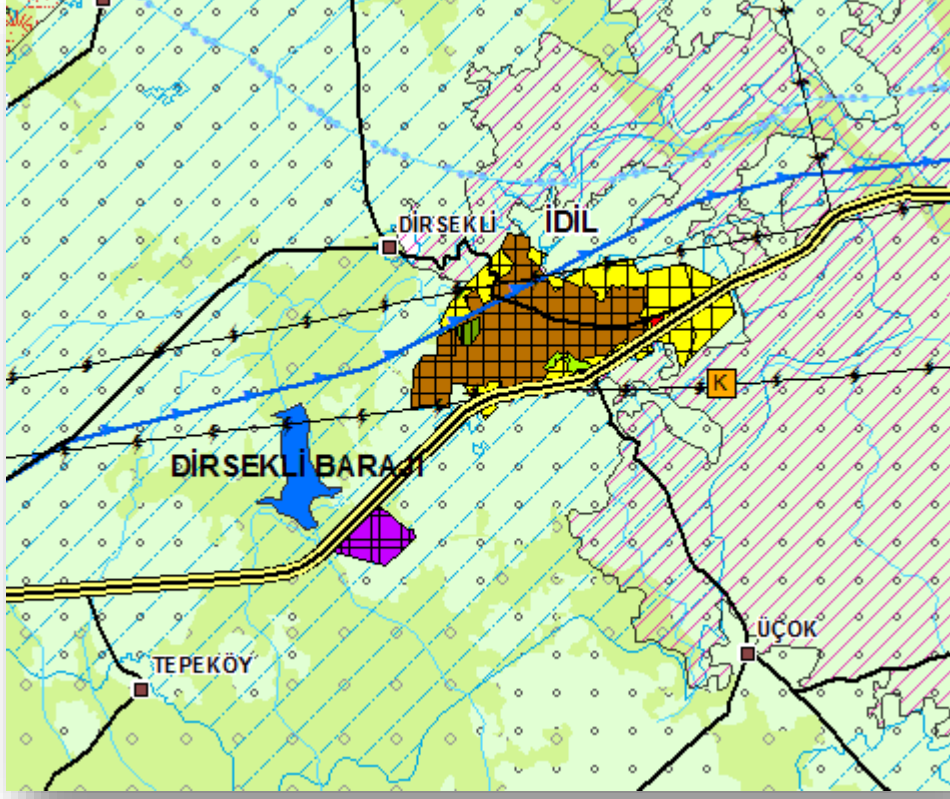

1999 yılında belediye statüsü kazanan Fındık, Şırnak ilinin Güçlükonak ilçesine bağlı olup ilçenin kuzeydoğusunda bulunmaktadır. Belde’de 2040 yılı için öngörülen hakimsektör ormancılıktır.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 66 kişi/ha olup nüfusu 1.182 kişidir. 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 1.429 kişi olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 57 kişi/ha’dır. Bu kabulden yola çıkarak 2040 yılı gelişme alanı gereksinimi 7ha’dır. Gelişme alanları, İmar Planı bulunmayan yerleşimin kuzeyinde, doğal, yapay ve yasal eşiklerin uygunluk gösterdiği alanlarda önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
1.182	18	66	1.429	25	57	7

1.5.4.10 İdil

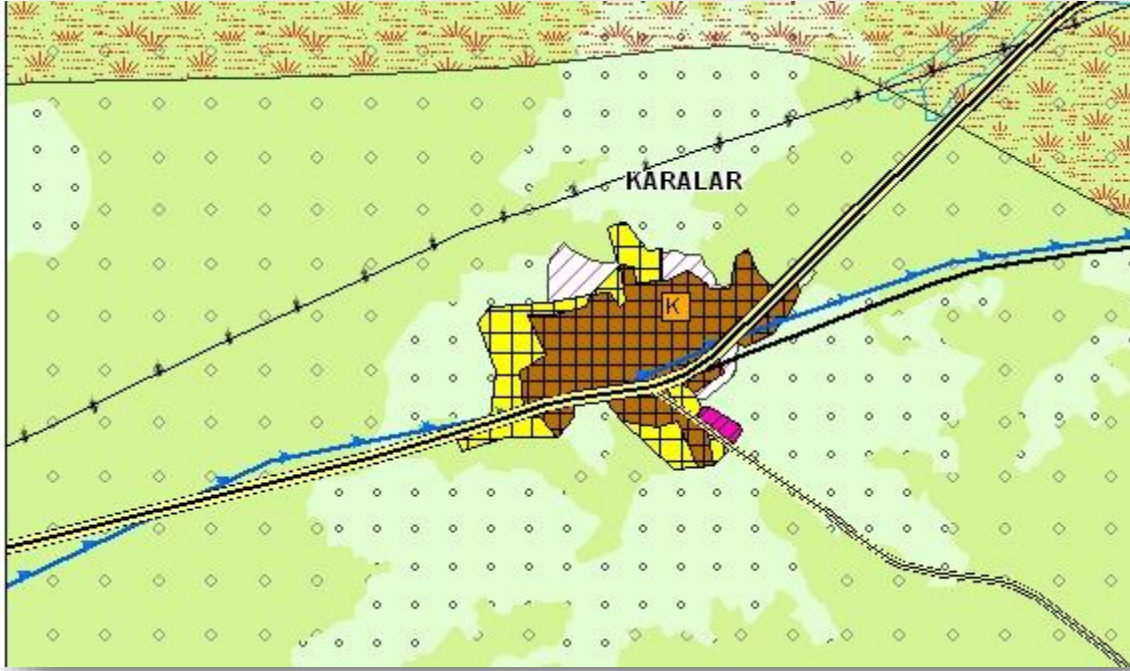
924 yılına kadar köy olan İdil, 1924 yılında Cizre İlçesine bağlı bir bucak, 1937 yılında ise ilçe olmuştur. İdil başlangıçta Mardin İli'ne bağlı bir ilçe iken; 18/05/ 1990 tarih ve 20522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 16/05/1990 tarih ve 3647 sayılı kanunla Şırnak iline bağlanmıştır.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 67 kişi/ha olup nüfusu 21.919 kişidir. Kabul edilen projeksiyon nüfusu 53.216 olan ilçenin öneri nüfus yoğunluğu 89 kişi/ha olarak öngörülmüştür. Bu bağlamda gerekli gelişme alanı 272 hektardır. İlçenin kuzey bölümünde Irak Türkiye Petrol Boru Hattı bulunmaktadır. Gelişme alanları ilçenin doğusunda önerilmiştir.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 02.08.2013

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
21.919	328	67	53.216	600	89	272

1.5.4.11 Karalar

1994 yılında belediye statüsü kazanan Karalar, Şırnak ilinin İdil ilçesine bağlı bir beldedir. Belde’de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör tarımdır. İkinci sektör ise turizmdir.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 28 kişi/ha’dır. Mevcut nüfusu 3.878; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 7.921 olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 82 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. 2040 yılı için yeni yerleşim alanı gereksinimi 30 hektardır. Bu gereksinimin karşılanması için öncelikle mevcut imar planı değerlendirilip yasal, yapay ve doğal eşiklerin uygunluk gösterdiği alanlarda öneri getirilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
3.878	67	57	7.921	97	82	30

1.5.4.12 Sırtköy

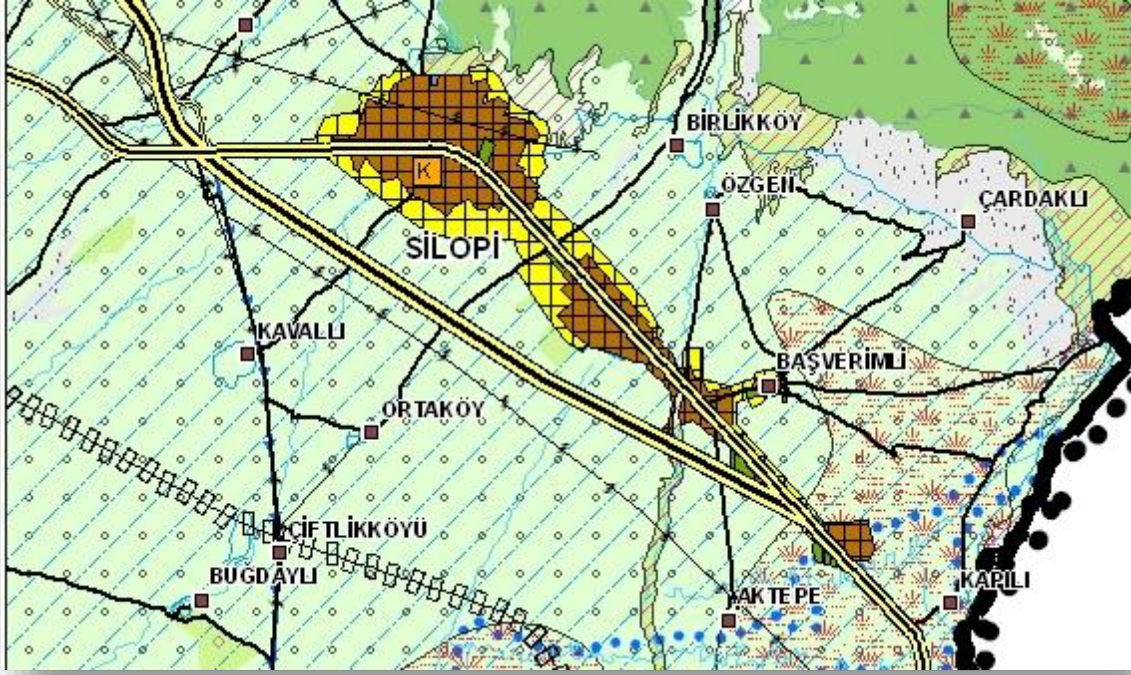

Sırtköy yerleşkesi 1998 yılında belediye statüsüne kavuşmuş olup idari olarak Şırnak ilinin İdil ilçesine bağlıdır. Belde'nin 2040 yılı için gelişimine katkıda bulunabilecek sektörler tarım ve hayvancılıktır.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu 55 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 2.474; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 5.171 olan yerleşimin mevcut yoğunluğu değiştirilmemiştir. Yerleşim üç ayrı parçadan oluşmaktadır. İmar planı bulunmayan yerleşimin 2040 yılı için ihtiyaç duyduğu yeni yerleşim alanı 41 hektardır. Bu gelişme alanı yapay, yasal ve doğal eşiklerin uygunluk gösterdiği alanlarda, her bir yerleşim parçasına dağıtılarak önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
2.474	45	55	5.171	86	55	41

1.5.4.13 Silopi

Şırnak iline bağlı Silopi yerleşkesi 1960 yılında belediye statüsü kazanmış olup ilin güneyinde yer almaktadır. Yerleşimin 2040 yılı için turizm odaklı bir gelişim göstereceği öngörülmüştür. İlçe'nin gelişimine katkıda bulunabilecek diğer sektörler ise tarım ve hizmetlerdir.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ ONAMA SINIRI

İlçe'nin mevcut yoğunluğu 59 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 73.400 kişi; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 180.692 kişi olan yerleşimin öneri yoğunluğu 90 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. 2040 yılı için gerekli gelişme alanı Başverimli ve Silopi yerleşimlerinin İmar Planları doğrultusunda önerilmiş olup 753 ha'dır. Yerleşimin Başverimli yerleşimine ve Habur sınır kapısına yakınlığı nedeni ile Başverimli yerleşiminin de imar planları doğrultusunda sınır kapısına giden yol boyunca gelişim önerilmiştir. Başverimli Beldesinin ise Silopi merkez gelişimine bağlı olarak tarım ve hizmet sektörleri odaklı gelişimi öngörülmektedir.

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 24.01.2014

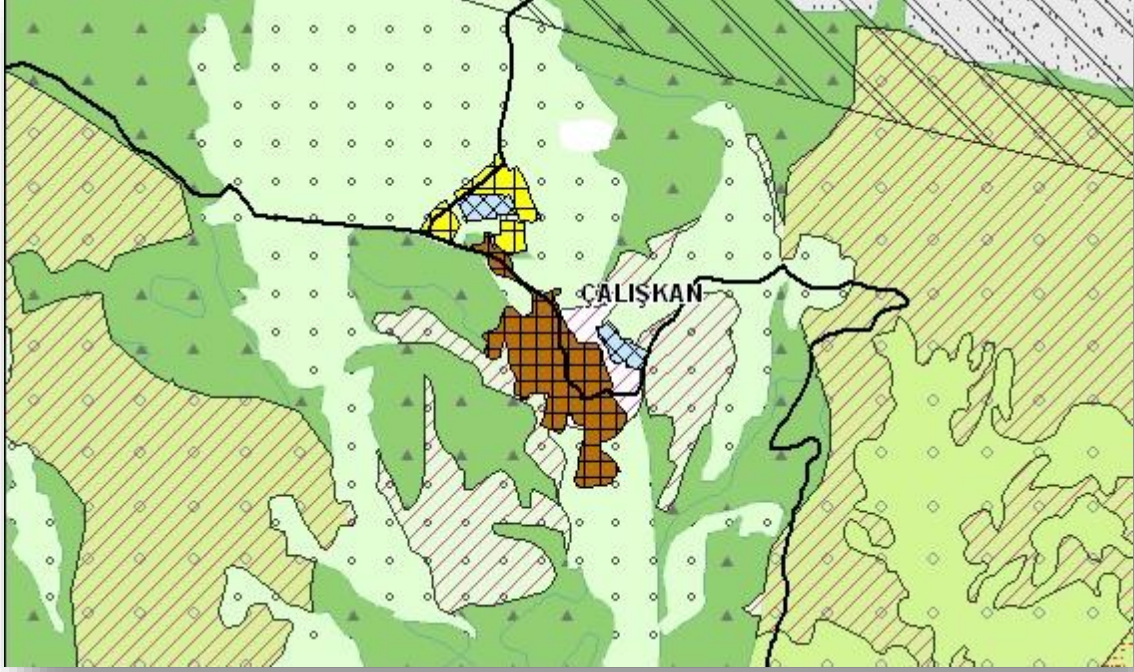
2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
73.400	1253	59	180.692	2006	90	753

Başverimli

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
4.244			7.084			753

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 24.01.2014

1.5.4.14 Çalışkan

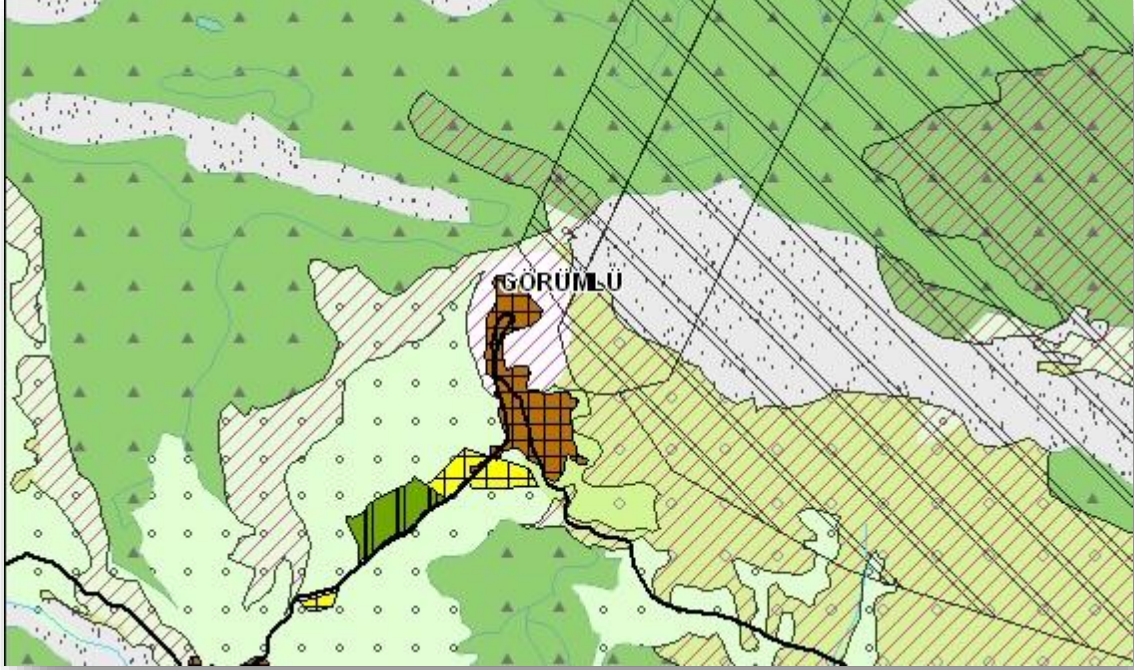

1998 yılında kurulmuş olan Çalışkan Belediyesi Şırnak ilinin Silopi ilçesine bağlıdır. Belde'nin 2040 yılı için ormancılık odaklı bir gelişim göstereceği öngörülmüştür.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu 108 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 3.348; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 4.049 olan yerleşimin öneri ortalama yoğunluğu 100 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. 2040 yılı için gerekli yerleşim alanlarının tespiti için öncelikle İmar Planı incelenmiş ve İmar Planı'nda önerilen gelişme alanlarının gereğinden fazla olduğu tespit edilmiştir. İmar Planı'nda önerilen gelişme alanlarının 9 hektarlık kısmı, 2040 yılı yeni yerleşim alanı gereksinimini karşılamaktadır. İmar Planı'nın kuzey kesiminde bulunan öneri alanlar kabul edilmiştir. Yerleşim vadi tabanında bulunmakta olup çevresi verimli tarım arazileri ile çevrilidir. Bu nedenle yerleşimin gelişimi önlemleri bir şekilde alt ölçekte değerlendirilmelidir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
3.348	31	108	4.049	41	100	9

1.5.4.15 Görümlü

Görümlü belediyesi 1996 yılında kurulmuştur. Şırnak ilinin Silopi ilçesine bağlı bulunan yerleşimde 2040 yılı için hakim sektörün ormancılık olacağı öngörülmüştür.

Belde'nin mevcut nüfus yoğunluğu 113 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 3.162; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 3.824 olan yerleşim iki parçadan oluşmaktadır. Yerleşim deprem riski taşıyan bir alanda olduğu için öneri nüfus yoğunluğu 100 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu kabul ışığında 2040 yılı için gerekli yeni yerleşim alanı 11 hektardır. Gelişme alanları İmar Planı doğrultusunda önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
3.162	28	113	3.824	39	100	11

1.5.4.16 Uludere

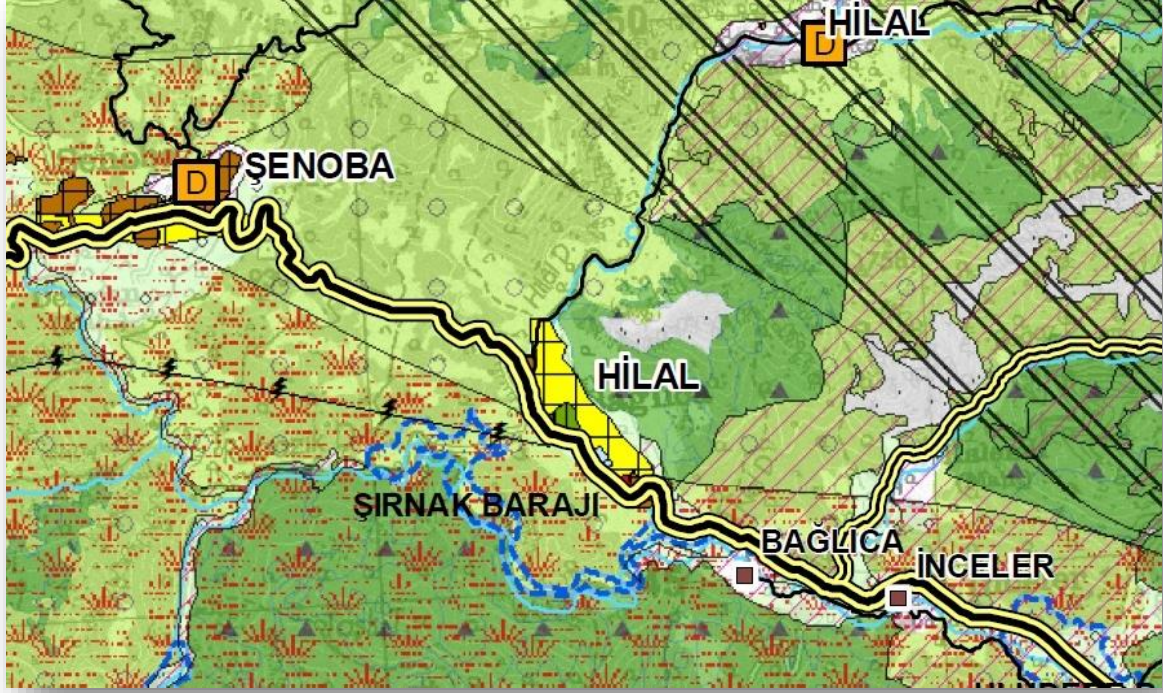

Cumhuriyetin ilanından sonra bucak haline getirilerek Beytüşşebap İlçesi'ne bağlanan Uludere, 27.06.1957 tarihinde yürürlüğe giren 7033 sayılı kanunla ilçe yapıldı. 16.05.1990 tarihinde çıkarılan 3474 sayılı kanunla yeni kurulan Şırnak İli'ne bağlandı. İlçe'nin ekonomisi arıcılık sektörüne dayanmaktadır.

Şırnak İli'nin batısında bulunan ilçenin mevcut yoğunluğu 123 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 7.380; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 10.371 olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 117 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu kabul ışığında 2040 yılı için gerekli gelişme alanı, İmar Planı doğrultusunda yerleşimin doğusunda ve batısında önerilmiş olup toplam 29 ha'dır. Yerleşim sel ve heyelan tehlikesi taşımaktadır. Bu nedenle alt ölçekte detaylı bir risk çalışması gerekmektedir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
7.380	60	123	10.371	83	117	29

1.5.4.17 Hilal

Şırnak ilinin Uludere ilçesine bağlı bulunan yerleşimin mevcut yerleşik alanı 36 ha, yoğunluğu ise 59 kişi/ha dır. Güneyinde baraj projesi olduğundan yerleşimin kuzeyinde 51 ha gelişme alanları önerilmiştir. 2040 yılı için öngörülen yoğunluk ise 47 kişi/ha dır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
2.192	36	59	4.093	87	47	51

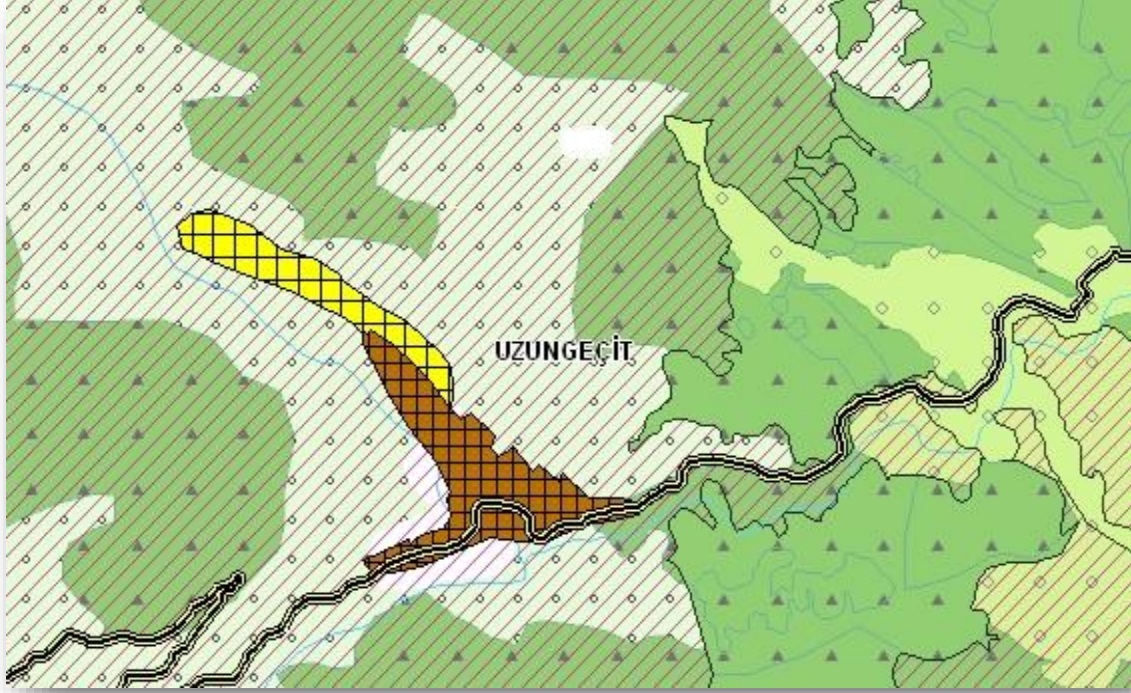
1.5.4.18 Şenoba

Şırnak ilinin Uludere ilçesine bağlı bulunan yerleşimin mevcut yoğunluğu 84 kişi/ha dır. 2040 yılı için mevcut yoğunluk korunmuş 33 ha gelişme alanı yol boyunca ve mevcut dokuyu bütünleyecek şekilde önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
4779	56	84	7.445	89	83	33

1.5.4.19 Uzungeçit

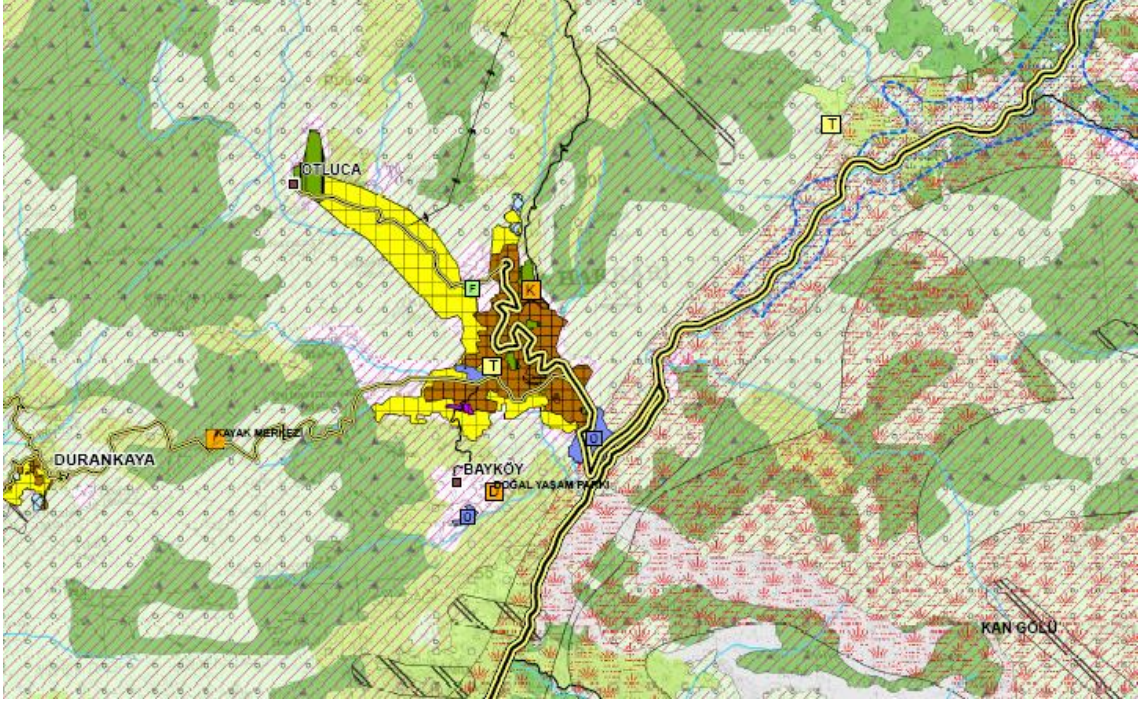
Uzungeçit yerleşkesi 1973 yılında belediye statüsü kazanmış olup idari olarak Şırnak İli'nin Uludere ilçesine bağlıdır. Belde'nin 2040 yılı için hayvancılık odaklı gelişeceği öngörülmüştür.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu 61 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 2.816;2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 4.387 olan yerleşimin yoğunluğu değiştirilmemiştir.Yerleşimin dere kenarında kurulması nedeniyle, önlemleri birşekilde yerleşim önerilmesi gerekmektedir.2040 yılı için gerekli gelişme alanı 25 hektardır. Bu alanın karşılanması amacı ile öncelikle imar planı incelenmiştir.Fakat imar planında önerilen gelişme alanları halihazırdayerleşik doku içerisinde kalmaktadır.Bu nedenle yerleşimin kuzeyinde,doğal,yapay ve yasal eşiklerin uygunluk gösterdiği alanlarda gelişme alanı önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
2.816	47	61	4.387	72	61	25

1.5.5 HAKKARİ İLİ

1.5.5.1 Hakkari Merkez

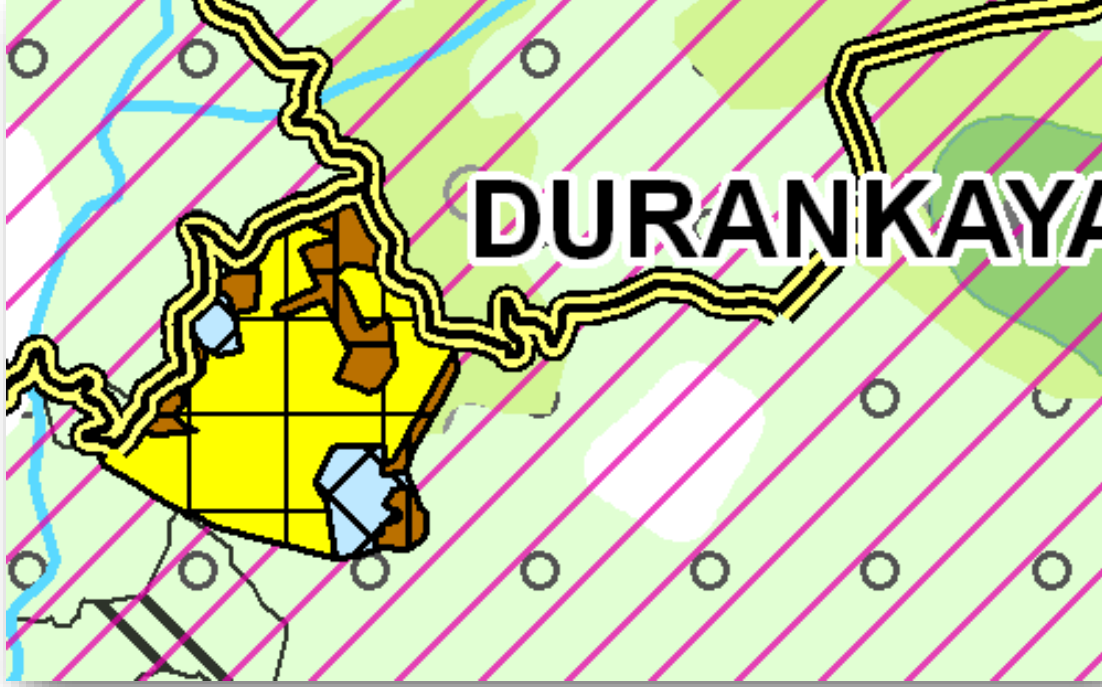
Hakkâri il merkezi ve çevresi, değişik yükseltilerde ve eğimlerde dağlarla kaplıdır. İl merkezi kuzeyden güneye doğru alçalan bir topografyaya sahiptir. Hakkâri İli'netopografik düzlemde bakıldığında, dağlık ve engebeli yapısından ötürü gelişme eğilimi doğrudan batı ve güney yönünde görülmektedir. Kent 1990-2000 yılları arasında kuzey ve güney yönlerinde gelişme göstermiş olup, 2000-2010 yılları arasında ise kentte büyük bir gelişme olmadığı görülmektedir.

İlin, 2040 yılı için turizm merkezli gelişeceği öngörülmüştür. İkinci sektör ise hayvancılıktır.

Mevcut yoğunluğu 133 kişi/ha, mevcut nüfusu 64.283, kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 127.311 olan ilin öneri yoğunluğu 122 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. 2040 yılı için gerekli olan gelişme alanı ise 557 hektardır. Gelişme alanları İmar Planı doğrultusunda güney, batı ve kuzey yönlerinde ve Otluca yolu üzerinde önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
64.283	485	133	127.311	1042	122	557

1.5.5.2 Durankaya

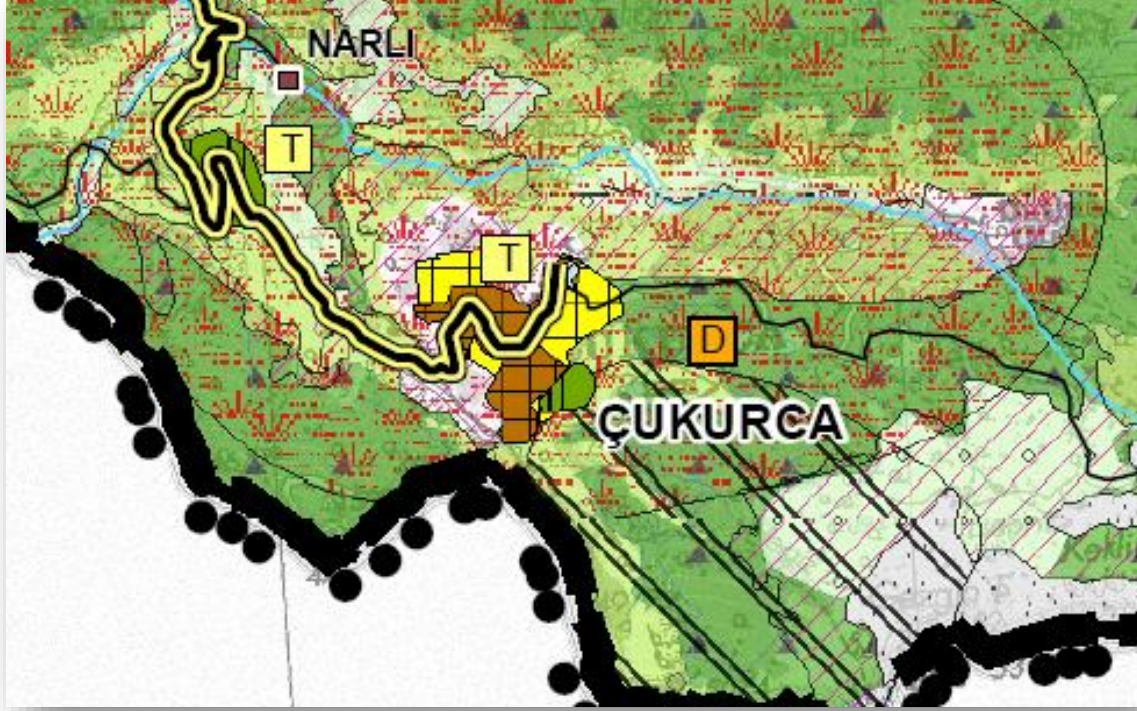

Durankaya yerleşkesi 1995 yılında belediye statüsü kazanmış olup Hakkari merkez ilçeye en yakın yerleşimdir. Belde'de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör hayvancılıktır.

Yerleşimin mevcut nüfusu 4.277 olup yoğunluğu 178 kişi/ha'dır. 2040 yılı için öngörülen nüfusu ise 6.663 olan beldenin yoğunluğu 99 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. Bu kabul ışığında gerekli gelişme alanı 43 ha'dır. Gelişme alanları Onaylı İmar Planı doğrultusunda önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
4.277	24	178	6.663	67	99	43

1.5.5.3 Çukurca

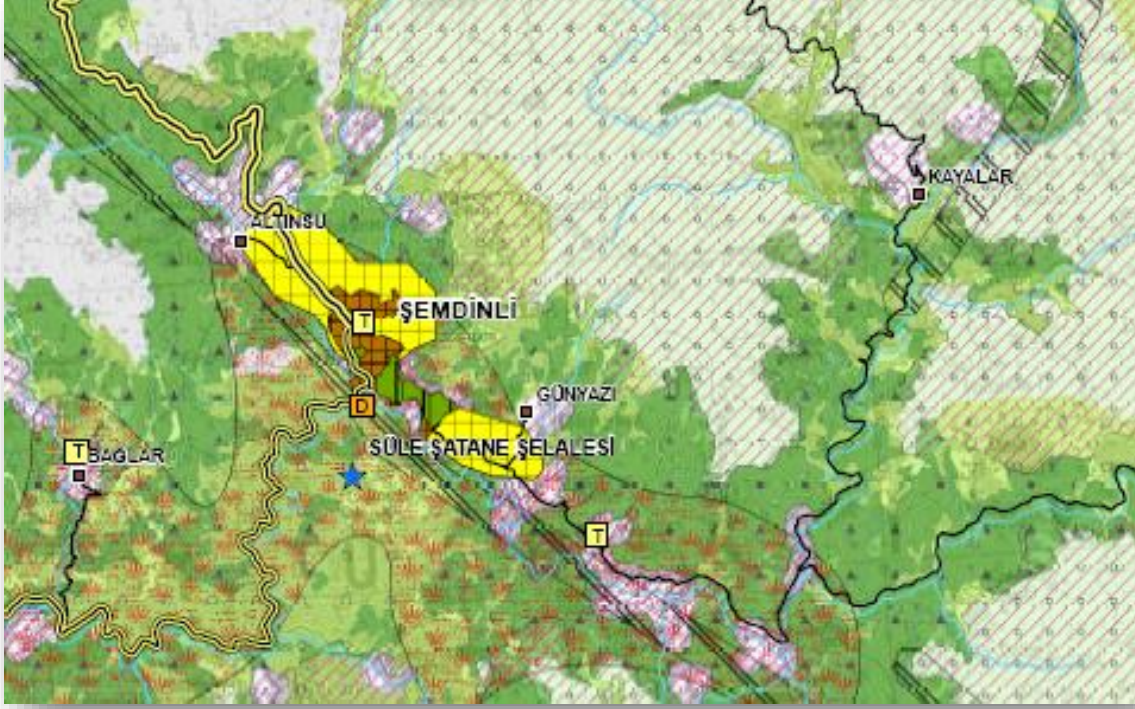

Çukurca 1926 Ankara Antlaşması'yla Türkiye toprakları içine alınmıştır. Daha önce bucak merkezi iken 1953 yılında 6068 sayılı kanun ile ilçe yapılmıştır. İlçe'nin 2040 yılı için ticaret odaklı bir gelişim göstereceği öngörülmüştür. Yerleşimin gelişimine katkıda bulunabilecek diğer sektör ise hizmetlerdir.

Hakkari'nin güneyinde, Irak sınırında bulunan yerleşimin mevcut yoğunluğu 66 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 5.946 kişi ve 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 11.760 kişi olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 83 kişi/ha olarak kabul edilmiştir. İmar Planı'nda önerilen gelişme alanları günümüzde mevcut doku haline gelmiş olup, gelişme alanları topografyanın uygunluk gösterdiği ölçüde önerilmiştir. Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli gelişme alanı 51ha'dır.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
5.946	90	66	11.760	141	83	51

1.5.5.4 Şemdinli

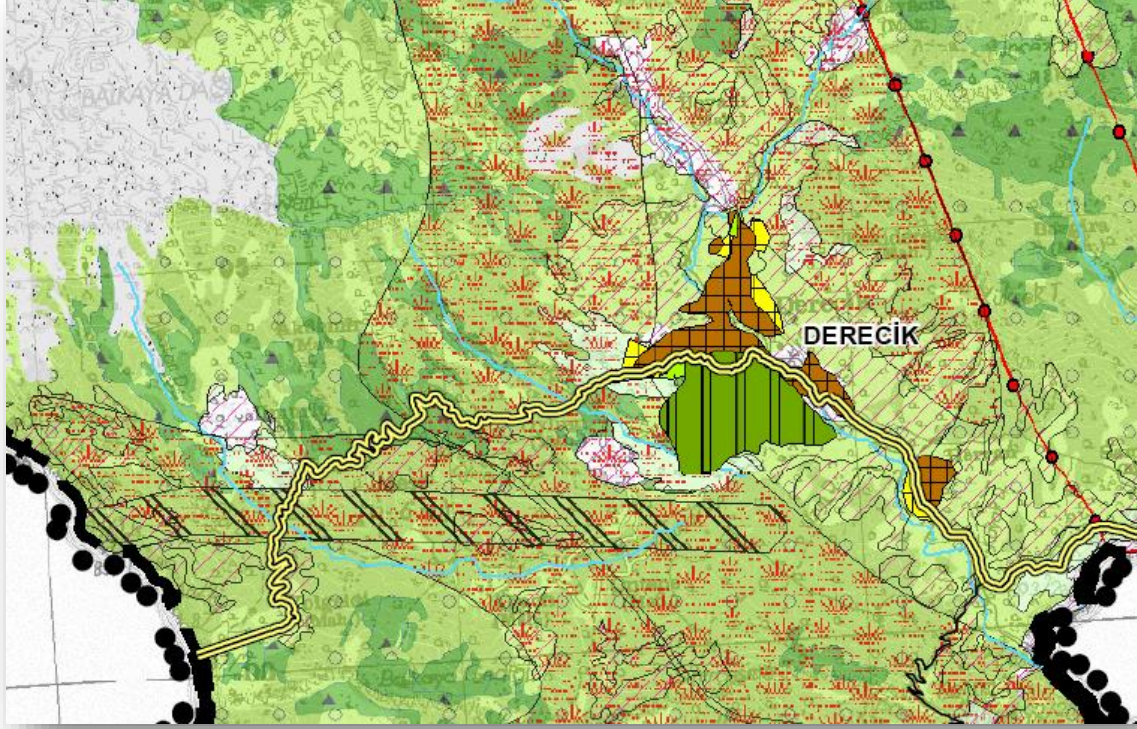

Şemdinli 01.06.1932 yılında yürürlüğe giren 2042 sayılı kanunla bucak yapılmıştır. 20.05.1935 tarihinde Hakkâri ili lağvedilince Van iline bağlanmıştır. 1936 yılında Hakkâri vilayet olunca Şemdinli ilçe statüsü kazanıp Hakkâri iline bağlanmıştır. Türkiye'nin İran ve Irak'a hudut teşkil eden üçgeninde yer alır. 1946 yılında ise belediye statüsü kazanmıştır. İlçe'de 2040 yılı için öngörülen hakim sektör hizmetlerdir. İkinci sektör ise hayvancılıktır.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 102 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 11.553 kişi; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 51.573 olan ilçenin kabul edilen öneri nüfus yoğunluğu 90 kişi /ha'dır. Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli gelişme alanı 460 hektardır. İlçenin Onaylı İmar Planı'nda önerilen gelişme alanları, mevcut yerleşik doku içerisinde kalmaktadır. Ek gelişme alanları kuzey, güney ve kuzey doğu yönünde önerilmiştir. Batıda yer alan jeolojik sakıncalı alanlar nedeni ile batı yönünde gelişme önerilmemiştir ve sakıncalı alana yakınlığı nedeni ile yoğunluk düşürülmüştür.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
11.553	113	69	51.573	573	90	460

1.5.5.5 Derecik

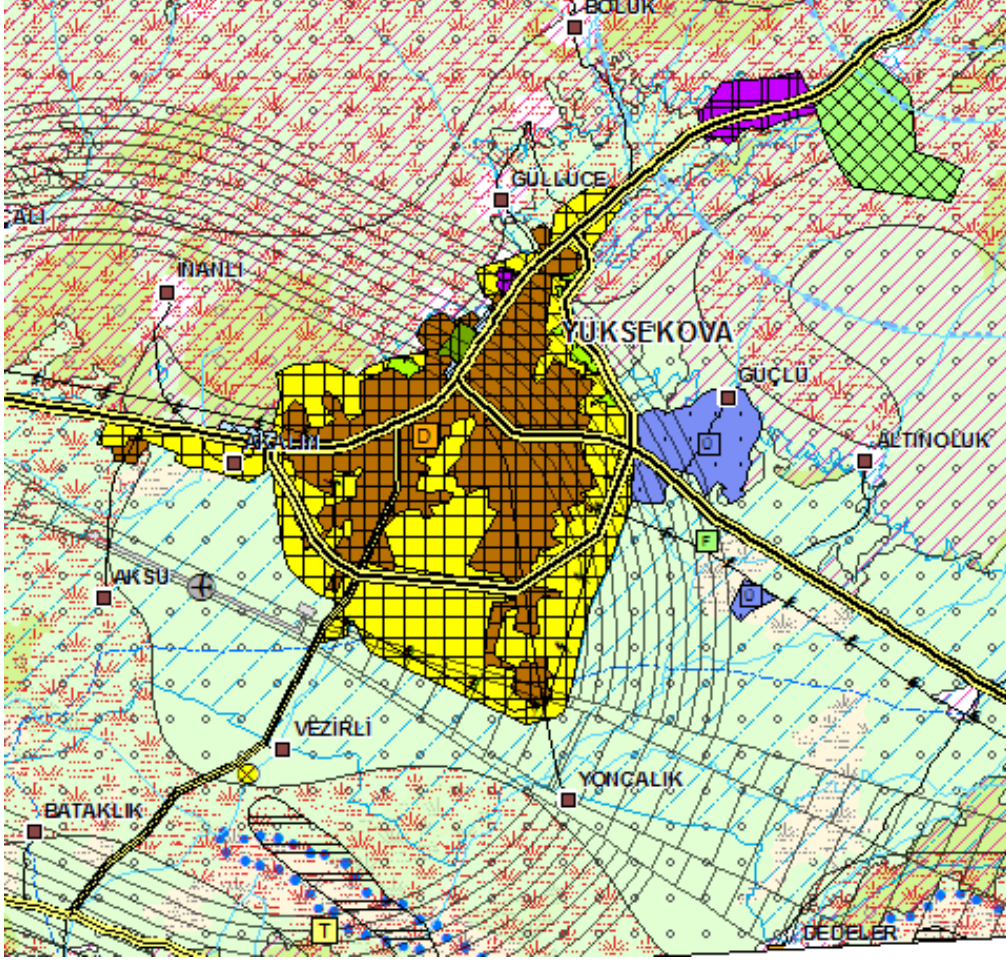

Derecik yerleşkesi 1996 yılında belediye statüsüne kavuşmuş olup, idari olarak Hakkarili'nin Şemdinli ilçesine bağlıdır. Belde'nin ekonomisi hayvancılık sektörüne dayanmaktadır.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 45 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 7.437; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 11.586 olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 46 kişi/ha olarak önerilmiştir. Önerilen yoğunluk ile 2040 yılı için gerekli yeni yerleşim alanı 43 hektardır. Bu gelişme alanı, İmar Planı kapsamında belirlenen öneri gelişme alanlarına göre seçilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
7.437	208	45	11.586	251	46	43

1.5.5.6 Yüksekova

PLAN DEĞİŞİKLİĞİ – 02.08.2013

Yüksekova yerleşkesi 1936 yılında belediye statüsüne kavuşmuş olup doğuda İran devleti ve Şemdinli ilçesi, güneyde Irak devleti, batıda Çukurca ilçesi ve Hakkâri ili, kuzeyde Van İli'nin Başkale ilçesi ile çevrilidir. Yüksekova yerleşkesi 1936 yılında belediye statüsüne kazanmıştır. İlçe'de 2040 yılı için öngörülen hakim sektör tarımdır. İkinci sektör ise hizmetlerdir.

Yerleşimin mevcut yoğunluğu 55 kişi/ha'dır. Nüfusu 59.850 kişi; 2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu ise 127.207 kişi olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 53 kişi/ha olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda 2040 yılı için gerekli gelişme alanı 1323 hektardır. Gelişme alanları İmar Planı ve gelişim eğilimleri doğrultusunda önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
59.850	1.093	55	127.207	2.416	53	1.323

1.5.5.7 Büyük Çiftlik

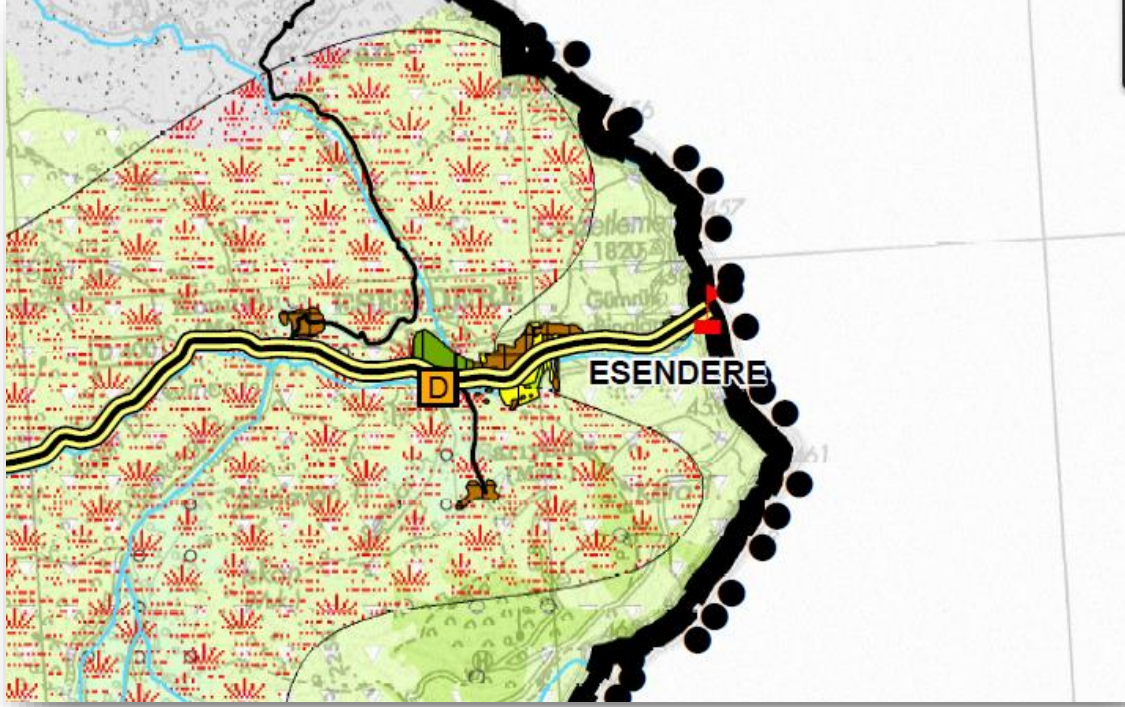

Büyükçiftlik belediyesi 1994 yılında belediye statüsü kazanmış olup Hakkari ilinin Yüksekova ilçesine bağlıdır. Belde’de 2040 yılı için öngörülen öncül sektör hayvancılıktır.

Yerleşimin mevcut nüfus yoğunluğu 61kiş/ha’dır.Mevcut nüfusu 3.693;2040 yılı için kabul edilen projeksiyon nüfusu 5.754 olan yerleşimin öneri nüfus yoğunluğu 75 kişi/ha olarak kabul edilmiştir.2040 yılı için gerekli gelişme alanı 21 hektardır.Bu gereksinimin karşılanması için öncelikle mevcut İmar Planı incelenmiş ve İmar Planı’nda tarım alanları üzerinde gelişme alanları önerildiği tespit edilmiştir.Etrafı verimli tarım arazileri ile çevrili olan ve dağınık bir yapıda gelişen yerleşimde tarım alanlarının korunmasına öncelik verilmiştir.Bu nedenle imar planından uygun olan 6 hektarlık alan dışında 15 hektarlık doğal, yapay ve yasal eşiklerin uygunluk gösterdiği yön olan yerleşimin kuzeyine doğru yeni gelişme alanı önerilmiştir.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
3.693	61	61	5.754	82	75	21

1.5.5.8 Esendere

Esendere Belediyesi 1995 yılında belediye statüsüne kavuşmuştur. İdari olarak Hakkari ilinin Yüksekova ilçesine bağlı bulunan ve İran ile sınır kapısının bulunduğu yerleşimin 2040 yılı için hayvancılık odaklı gelişim göstereceği öngörülmüştür.

Belde'nin mevcut nüfus yoğunluğu 85 kişi/ha'dır. Mevcut nüfusu 3.141; 2040 yılı içinkabul edilen projeksiyon nüfusu ise 4.894 olan yerleşimde yoğunluk artışı önerilmemiştir. 2040 yılı yerleşim gereksinimi için İmar Planı kapsamında 40 hektarlık alan önerilmiştir. Yerleşim dağınık bir yapıda bulunmakta ve 3 parçadan oluşmaktadır. İmar Planı sadece merkezde bulunan kısım için mevcuttur. Yerleşimin çevresinde gelişen parçaları için gelişme önerilmemiştir. Sadece merkezde bulunan yerleşimde ve gümrük kapısına yakınlığı nedeni gelişme baskısı altında olan yol üzerinde gelişme önerisinde bulunulmuştur.

2009			2040			
Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Nüfus (kişi)	Alan (ha)	Yoğunluk (kişi/ha)	Gelişme alan (ha)
3.141	37	85	4.894	77	64	40

1.6 PLANIN HAYATA GEÇİRİLMESİ VE UYGULAMA ARAÇLARI

COĞRAFI BİLGİ SİSTEMİNİN KURULMASI		
Doğal Yapıya İlişkin Bilgilerin Sayısal Ortama Aktarılarak Aynı Coğrafi Bilgi Sistemi Çerçevesinde Yönetimlerinin Sağlanması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Toprak veri tabanının güncellenerek, doğruluk testinden geçirilmesi ve izleme sisteminin kurulması	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, Üniversitelerin İlgili Birimleri
Yeraltı ve yüzey suları haritalarının güncellenerek sayısal veri haline dönüştürülmesi ve kirlilik başta olmak üzere oluşan değişimlere ilişkin izleme sisteminin kurulması	DSİ Bölge Müdürlüğü, İl Özel İdaresi	MTA Genel Müdürlüğü, Üniversitelerin İlgili Birimleri
Orman kadastro çalışmalarının tamamlanarak orman haritalarının güncellenmesi ve izleme sisteminin kurulması	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	Orman İşletme Şeflikleri
Yeraltı kaynaklarının rezerv, ruhsat sahası, işletme halinde, işletmesi tamamlanmış vb. sınıflandırmalar ve yetki farklılaşmaları göz önünde bulundurularak sayısal veri haline dönüştürülmesi ile sürekli izleme ve güncellemelerinin sağlanması	İl Özel İdaresi	MTA Genel Müdürlüğü
Ekonomik Sektörlere İlişkin Bilgilerin Sayısal Ortama Aktarılarak Aynı Coğrafi Bilgi Sistemi Çerçevesinde Yönetiminin Sağlanması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Sanayi veri tabanının oluşturularak, coğrafi konum, üretim türü, kapasitesi, atıkları vb. sanayi kuruluşları ile ilgili tüm verilerin sayısal ortama aktarılması, izleme sistemlerinin kurulması	Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, OSB Yönetimleri, Sanayi ve Ticaret Odaları
Tarım veri tabanı ve veri yönetim sisteminin oluşturularak, entegre yönetiminin sağlanması	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	Tarımsal Birlik ve Kooperatifler, Üniversitelerin İlgili Birimleri

Hizmetler sektörü çatısı altında yer alan tüm alan, faaliyet ve tesislerin sayısal ortama aktarılarak izleme sistemlerinin kurulması	Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Sanayi ve Ticaret Odaları, Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Teknik Altyapıya İlişkin Bilgilerin Sayısal Ortama Aktarılarak Aynı Coğrafi Bilgi Sistemi Çerçevesinde Yönetiminin Sağlanması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Ulaşım altyapısına ilişkin bilgilerin sayısallaştırılması ve izleme sisteminin kurulması	İl Özel İdaresi	Karayolları Bölge Müdürlüğü
İçme ve kullanma suyu altyapısına ilişkin verilerin sayısallaştırılması ve izleme sistemlerinin kurulması	İl Özel İdaresi ve Belediyeler Birliği	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, DSİ Bölge Müdürlüğü, İller Bankası A.Ş.
Atık su altyapısına ilişkin verilerin sayısallaştırılması ve izleme sisteminin kurulması	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Belediyeler Birliği, OSB Yönetimleri ve Sanayiciler
Katı atık istasyonları ve depolama alanlarına ilişkin verilerin sayısallaştırılması ve izleme sistemlerinin kurulması	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Belediyeler Birliği, İl Sağlık Müdürlüğü, OSB Yönetimleri ve Sanayiciler
Enerji üretim ve nakil hatlarına ilişkin verilerin sayısallaştırılması ve izleme sisteminin kurulması	İl Özel İdaresi	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı İlgili Birimleri
Arazi Kullanım, Mülkiyet, İdari Sorumluluk Alanları, Özel Kullanımlara ya da Korumaya Konu Olan Alan Sınırlarının Kesinleştirilerek Sayısal Ortama Aktarılması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
İl genelinde mülkiyet veri tabanının oluşturulması	İl Özel İdaresi İl Tapu-Kadastro Müdürlüğü	Belediyeler Birliği
İdari sorumluluk alanları, özel kullanımlar, koruma gibi farklı statülerdeki alanlara ait sınırların kesinleştirilerek sayısal ortama aktarılması	İl Özel İdaresi, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü PLAN DEĞİŞİKLİĞİ 02.08.2013	Sorumluluk Alanı İl Sınırları Olan Tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları
Çevresel, Kentsel, Sektörel Gelişmelerin Mekanda İzlenebilir Bir Yapı Kazanması İçin Coğrafi Veri Yönetim Merkezinin Oluşturulması ile Veri Girişi Yapılan Tüm Alanlarda Uzaktan Algılama Teknolojileri de Kullanılarak İzleme Sisteminin Kurulması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri

İl Özel İdaresi bünyesinde coğrafi veri yönetim ve izleme merkezinin kurulması	İl Özel İdaresi	Belediyeler Birliği, Sorumluluk Alanı İl Sınırları olan tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları
--	-----------------	---

KENT BİLGİ SİSTEMLERİNİN KURULMASI		
Belediyeler Birliği Bünyesinde Kent Bilgi Sistemlerinin Kurulması Konusunda Teknik ve İnsan Kaynağı Desteği Verecek Bir Yapılanmaya Gidilmesi ile Yerleşim Birimlerinde Etaplar Haline Kent Bilgi Sistemlerinin Kurulmasının Sağlanması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Kent Bilgi Sistemi oluşturma deneyiminin yaygınlaştırılması	İl Belediyeleri	İl Özel İdaresi, Belediyeler Birliği ve CBS Yazılım Firmaları
Adres bilgi sisteminin oluşturulması	İlgili Yerel Yönetimler	İl Sağlık Müdürlüğü TUIK, PTT Gn. Md. ve CBS Yazılım Firmaları
Nüfus bilgi sisteminin oluşturulması	İl Nüfus Müdürlüğü	İl Sağlık Müdürlüğü TUIK, PTT Gn. Md, ve CBS Yazılım Firmaları
Tapu ve kadastro bilgi sisteminin oluşturulması	İl Tapu ve Kadastro Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, İlgili Yerel Yönetimler ve CBS Yazılım Firmaları
İmar planı bilgi sisteminin oluşturulması	İlgili Yerel Yönetimler	İller Bankası ve CBS Yazılım Firmaları
Altyapı bilgi sisteminin oluşturulması	İlgili Yerel Yönetimler	İller Bankası A.Ş. ve CBS Yazılım Firmaları
Yapı ruhsatları bilgi sisteminin oluşturulması	İlgili Yerel Yönetimler	İl Özel İdaresi, Belediyeler Birliği ve CBS Yazılım Firmaları

AFET YÖNETİM SİSTEMİNİN KURULMASI		
Doğal ve Endüstriyel Afet Riski Taşıyan Alanların ve Kritik Noktaların Belirlenerek Sayısal Veri Ortamına Aktarılması ve Afet Acil Eylem Planlarına İlişkin Modellerin Üretilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Afet risk odaklarının sayısal veri ortamına aktarılması	İl Sivil Savunma Müdürlüğü,	İl Özel İdaresi, DSİ Bölge Müdürlüğü, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü Ticaret İl Müdürlüğü, Konu Özelinde Çalışan Ulusal STK'lar, Üniversitelerin İlgili Birimleri
HALK EĞİTİM MERKEZLERİNE TOPLUMU OLUŞTURAN TÜM KESİMLERİN İHTİYAÇ VE BEKLENTİLERİNE CEVAP VEREBİLECEK SÜREKLİ EĞİTİM MERKEZLERİ YAPISI KAZANDIRILMASI		
Halk Eğitim Merkezlerinde İnsan Kaynağı Altyapısının ve Teknik Altyapısının Geliştirilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Halk Eğitim Merkezleri'nde görev yapan personelin ve yöneticilerin eğitimde yeni açılımlar ve hizmetin gereklilikleri konusunda akredite kuruluşlardan eğitim almasının sağlanması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İl Tarım Müdürlüğü, TSE, Üniversitelerin İlgili Birimleri
Halk Eğitim Merkezleri'nin yapısal düzenlemelerinin gerçekleştirilmesiyle çok amaçlı kullanımlara uygun hale getirilmeleri	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, TSE, Üniversitelerin İlgili Birimleri, Eğitim Konusunda Uzmanlaşmış Ulusal STK'lar
Halk Eğitim Merkezleri'nde eğitim teknik altyapısının güçlendirilmesiyle çok amaçlı kullanımlara uygun hale getirilmesi	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, TSE, Üniversitelerin İlgili Birimleri, Eğitim Konusunda Uzmanlaşmış Ulusal STK'lar

Eğitimlerin Türk Standartları Enstitüsü, Milli Prodüktivite Merkezi, İnsan Kaynakları Gelişimi Konusunda Uzmanlaşmış STK'lar ve Üniversiteler ile İşbirliği İçinde Çağın Gerekleri Doğrultusunda Düzenlenmesi

Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Yerel insan kaynağının iş olanaklarının geliştirilmesi amacıyla sertifikalı eğitim programlarına öncelik verilmesi	İl Özel İdaresi	TSE, Üniversitelerin İlgili Birimleri, Eğitim Konusunda Uzmanlaşmış Ulusal STK'lar
İş olanaklarının ve niteliklerinin geliştirilmesine yönelik personel belgelendirme eğitimlerinin verilmesi	İl Özel İdaresi	TSE, Üniversitelerin İlgili Birimleri, Eğitim Konusunda Uzmanlaşmış Ulusal STK'lar

EKONOMİK KALKINMA SÜRECİNDE İSTİHDAMDAN YEREL İNSAN KAYNAĞININ KULLANILMASI

Yerel insan Kaynağının İl'de Geliştirilmesi Önerilen Sektörler Doğrultusunda Eğitim Almasının Sağlanması

Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Yerel rehberlik eğitim programlarının düzenlenmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezleri, Eko-Turizm Konusunda Uzman STK'lar, Üniversitelerin İlgili Birimleri
KSS'lerde ihtiyaç duyulan elektrik ve elektronik, montaj, kaynak, araç bakım onarım becerilerine sahip insan kaynağının yetiştirilmesi	Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezleri, İl Tarım Müdürlüğü, Üniversitelerin İlgili Birimleri

Lojistik eksenli olmak üzere; depolama, sevk ve dağıtım, ambalajlama ve ulaştırma teknikleri ticaret ve muhasebe konularında insan kaynağının yetiştirilmesi	Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezleri, İl Tarım Müdürlüğü, Üniversitelerin İlgili Birimleri
Tarım sektöründe ihtiyaç duyulan aşılama, budama, ilaçlama konularında ihtiyaç duyulan ara eleman yetiştirilmesi	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Halk Eğitim Merkezleri, Üniversitelerin İlgili Birimleri
EĞİTİMDE KALİTE-ÇEŞİTLİLİK-EŞİTLİĞİN SAĞLANMASI		
Tüm Eğitim Kurumlarında Eğitim Kalitesi Artışının Önündeki Engellerin Belirlenmesi ve Giderilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Eğitim kurumlarında kalite artışı önündeki engellerin tanımlanması ve sorunların giderilmesine yönelik önerilerin yer aldığı bilimsel ve akademik çalışmaların yapılmasının teşvik edilmesi	İl Özel İdaresi	Sponsor Kuruluşlar
Eğitici, Kamu Personeli, Özel Girişimci, Kadın, Çiftçi, Genç ve Çocuklara Yönelik Özel Eğitim Programları ile Eğitimde Çeşitliliğin Sağlanması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Eğiticilerin eğitimi kapsamında, modern eğitim teknikleri, kapasite geliştirme, çocuk ve genç psikolojisi ile kişisel gelişim konularında eğitim olanaklarının yaratılması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Üniversitelerin İlgili Birimleri
Eğiticilere bilgisayar becerilerinin kazandırılması, bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkin kullanımı konularında eğitim olanaklarının yaratılması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Üniversitelerin İlgili Birimleri
Kamu çalışanlarının bilgisayar kullanma becerilerinin geliştirilmesi, bilgi ve iletişim teknoloji kullanımlarının arttırılması konularında sertifikalı eğitim ve	İl Özel İdaresi	Devlet Personel Başkanlığı, İl Özel İdaresi, Üniversitelerin İlgili Birimleri

belgelendirme programlarının düzenlenmesi		
Özel girişimcilere yönelik toplam kalite yönetimi, standardizasyon, insan kaynakları yönetimi vb. konularda belgelendirilmiş sertifikalı eğitim olanaklarının yaratılması	İl Özel İdaresi	Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret Odaları, TSE
Okuma-yazma bilmeyen kadın nüfusunun eğitimine yönelik programların etkinliğinin artırılması	Halk Eğitim Merkezi	İl Milli Eğitim Müdürlüğü
Çitçilere yönelik sürdürülebilir tarım teknikleri, alternatif tarımsal işletme modelleri vb. konularda eğitim olanaklarının yaratılması	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Üniversitelerin ilgili Birimleri, Faaliyet Alanı Tarım Olan Ulusal STK'lar
Gençlerin el becerilerini geliştirmeye yönelik eğitim olanaklarının yaratılması	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Belediyeler Birliği, Konu Özelinde Uzmanlaşmış Üniversite Birimleri ile Ulusal STK'lar ve Yerel STK'lar
İlköğretim okullarına Bilgi Teknolojileri Sınıfları'nın kurulmasıyla çocukların internete ve çoklu ortam kaynaklarına erişim konularında becerilerinin geliştirilmesi	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	Üniversitelerin ilgili Birimleri

SOSYAL DEZAVANTAJLI GRUPLARIN HİZMETLERE ERİŞİMİNİN ARTTIRILMASI		
Engelli ve Yaşlı Nüfusa Rahat ve Kolay Yaşam Koşullarının Yaratılması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Tesislere (idari, sağlık, kültürel, eğlence merkezleri vb.) ve ulaşım olanaklarına engellilerin erişebilirliklerinin artırılması, farklı engelli grupları tarafından kullanılabilir "Kent Rehberleri"nin hazırlanması	Valilik ve Belediyeler Birliği	Kaymakamlar, Belediyeler, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, Muhtarlıklar, İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, Sivil

		Toplum Kuruluşları ve Gönüllüler
Doğal afet ve yangınlar karşısında engellilerin ve yaşlıların güvenli bir biçimde tahliye edilebilmesi için gerekli düzenlenme ve bilgilendirme çalışmalarının yapılması	Valilik ve Belediyeler Birliği	Kaymakamlar, Belediyeler, İl Millî Eğitim Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, Muhtarlıklar, İlçe Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, Sivil Toplum Kuruluşları ve Gönüllüler
KAMUSAL HİZMET KALİTESİNİN ARTTIRILMASIYLA YAŞAM KALİTESİNİN YÜKSELTİLMESİ		
Sağlık Hizmetleri Olanaklarının ve Kalitesinin Arttırılması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Sağlık hizmetleri konusunda yerel halkın talep ve beklentilerinin belirlenmesine ve bulguların sağlık sektöründe yeni açılımlar kapsamında değerlendirilmesine yönelik araştırmaların yapılması	İl Sağlık Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Üniversitelerin İlgili Birimleri
Sağlık personeline sunulan olanakların arttırılarak, nitelikli sağlık personelinin il’de yer seçmesinin sağlanması	Belediyeler Birliği	İl Özel İdaresi, Özel Sektör
Sağlık sektöründe ara eleman yetiştirilmesine yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi	İl Sağlık Müdürlüğü	Üniversitelerin İlgili Birimleri
Belediyelerin Kentsel Sosyal Donatı Altyapı Eksikliklerinin Tamamlanması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Açık ve kapalı yeni rekreasyon alanları oluşturulması	İlgili Belediyeler	Üniversitelerin ilgili Birimleri, Özel Sektör

Kent içinde toplumun tüm kesimleri için erişilebilirliğin artırılması	İlgili Belediyeler	Üniversitelerin ilgili Birimleri, Özel Sektör, Konu Özelinde Faaliyet Gösteren STK'lar
SU YÖNETİM VE İZLEME SİSTEMİNİN KURULMASI		
Yeraltı ve Yerüstü Su Havzalarında Kirlilik Yaratan, Kaynak ile Doğrudan Bağlantısı Olan Unsurların ve Etkiyi Ortadan Kaldıracak Girişimlerin Belirlenmesi ile İzleme Sisteminin Kurulması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Tüm atık bertaraf ve deşarj noktalarının belirlenerek su kaynakları üzerindeki etkilerinin saptanması ve sorunun giderilmesine yönelik acil ve kalıcı önlemlerin alınması	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Sivil Toplum Kuruluşları, OSB Yönetimleri Üniversite Araştırma Merkezleri ve İlgili Bölümleri
Su kaynaklarının korunmasında havza yönetimi anlayışının yerleştirilmesi ve tüm insan faaliyetlerinin bu çerçevede değerlendirilmesi ile kamuoyunu aydınlatıcı çalışmaların yapılması	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Sivil Toplum Kuruluşları, OSB Yönetimleri Üniversite Araştırma Merkezleri ve İlgili Bölümleri
İçme ve Kullanma Suyu Kaynaklarının Geliştirilmesi ve Su Kalitesi İzleme Sisteminin Kurulması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Alternatif su kaynaklarının araştırılması ve mevcut baraj göletlerinin içme ve kullanma suyu amacına yönelik kullanımı konusunda gerekli teknolojik araştırmaların yapılması	Belediyeler Birliği	İl Özel İdaresi, DSİ Bölge Müdürlüğü, Belediyeler Birliği, OSB Yönetimleri, Üniversitelerin Araştırma Merkezleri ve İlgili Bölümleri
Su kirliliği araştırmaları / İçme suyu amaçlı olmayan göletlerin ileride bu amaçlı kullanımına yönelik tedbirlerin alınması	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Belediyeler Birliği, OSB Yönetimleri, Üniversitelerin Araştırma Merkezleri ve İlgili Bölümleri, Konu Özelinde çalışan STK'lar

İçme ve kullanma amaçlı kullanılan su kaynakları başta olmak üzere tüm su kaynaklarının kalitesinin izlenmesine yönelik sistemlerin kurulması	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Belediyeler Birliği, OSB Yönetimleri, Üniversitelerin Araştırma Merkezleri ve İlgili Bölümleri
---	----------------------------------	---

Sulama Suyu Kaynaklarının Niteliklerinin İyileştirilmesi ve İzleme Sisteminin Kurulması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Tarım arazilerini tehdit eden su kirliliğinin önlenmesi amacıyla işbirlikleri ile sulama suyu kaynaklarının korunmasına yönelik gerekli önlemlerin alınması ve denetlemelerin yapılması	İl Tarım Müdürlüğü, İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, DSİ Bölge Müdürlüğü, Sulama Kooperatifleri / Birlikleri, Yerel Yönetimler, Yerel STK'lar
ATIK YÖNETİM VE İZLEME SİSTEMİNİN KURULMASI		
Atıksu Yönetiminin Etkin Olarak Uygulanması ve İzleme Sisteminin Kurulması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Atıksu altyapısının tamamlanarak, sağlıklı işlerliğinin denetim altına alınması	Belediyeler Birliği, İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü	Üniversitelerin İlgili Birimleri, Yerel STK'lar, Özel Sektör, Ticaret ve Sanayi Odaları
Evsel Katı Atık Yönetimi'nin Etkinleştirilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Katı atıkların kaynağında ayrıştırılması, geri dönüşüm ve yeniden kullanım sisteminin kurulması	Belediyeler Birliği	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü, Yerel STK'lar
Endüstriyel Katı Atık Yönetimi Uygulamalarının Etkinleştirilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Endüstriyel katı atıkların yeniden kullanımı ve sağlıklı bertaraf sistemlerinin belirlenerek gerekli altyapının oluşturulması	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü	OSB Yönetimleri, Sanayiciler, Üniversitelerin İlgili Birimleri

Tehlikeli Atık Yönetimi Uygulamalarının Etkinleştirilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Tehlikeli atıkların, geri kazanım, depolama, yakma, gibi lisansları bulunan işletme ve kurum / kuruluşlara yönlendirilmesi	İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü	OSB Yönetimleri ve Sanayiciler
Tıbbi Atık Yönetiminin Uygulanması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Tıbbi atıkların evsel atıklardan ayrı ve lisanslı araçlarla toplanması, evsel atıklardan ayrı olarak bertaraf edilmesi konusundaki çalışmaların tamamlanması	İl Sağlık Müdürlüğü	Belediyeler Birliği, İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü

DOĞAL KAYNAKLARIN KORUNMASI İÇİN DOĞAL KAYNAK YÖNETİMİ ÇALIŞMALARININ BAŞLATILMASI		
Orman Alanları Yönetimi Çalışmalarının Başlatılması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Orman kadastro çalışmalarının tamamlanması	Orman İşletme Şefliği	Orman Bölge Müdürlüğü
Orman amenajman planlarının günün gereklerine uygun bir şekilde revize edilmesi	Orman İşletme Şefliği	Orman Bölge Müdürlüğü, Üniversitelerin İlgili Birimleri
Madencilik ve diğer insan faaliyetlerinde zarar gören orman alanlarında doğa onarımı çalışmalarının başlatılması	Orman İşletme Şefliği	Orman Bölge Müdürlüğü, Maden İşletmecileri, Üniversitelerin İlgili Birimleri
Toprak Kaynaklarının Korunması ve Geliştirilmesi Konusunda Çalışmaların Başlatılması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
İllerde toprak kaynakları üzerinde oluşan baskıların sınıflandırılarak toprak koruma acil eylem planının hazırlanması ve uygulanması	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü	İl Özel İdaresi, Belediyeler Birliği, Üniversitelerin İlgili Birimleri, STK'lar (TEMA)

SANAYİ SEKTÖRÜNÜN YENİLİKÇİ AÇILIMLARLA YÖNETİMİNİN SAĞLANMASI		
Sanayi-Tarım Entegrasyonunun Kurulması ve Organik Tarıma Dayalı Sanayi Gelişiminin Desteklenmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Organik tarıma yönelme olanağı olan yerleşimlerde sanayi sektörünün de bu yöne kaydırılması	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Sanayi ve Ticaret Odası, Üniversitelerin İlgili Birimleri, Akreditasyon Kuruluşları
İl Sanayi Gelişim Stratejilerinin Organize Sanayi Bölgeleri Temelinde Gerçekleştirilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
OSB atıl kapasitelerinin kullanımlarının sağlanmasına yönelik araçların tanımlanması yolunda araştırmalar yapılması	OSB Yönetimleri, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Üniversitelerin İlgili Birimleri, Sanayi ve Ticaret Odaları
Küçük Sanayi Sitelerinin Yaygınlaştırılması ve Etkin Kullanımlarının Sağlanması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Yetkili servis, sektör ve marka çeşitliliğinin arttırılmasına yönelik girişimlerde bulunulması	Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü	Belediyeler Birliği, Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Yatırımcılar

ALTERNATİF TARIMSAL İŞLETME MODELLERİNİN OLUŞTURULMASI İLE SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM PRATİKLERİNİN UYGULANMASI		
Mevcut Tarımsal İşletmelerin Tarımsal Ekonomik Temel Yaratabilmesi için İl Koşullarında Uygulanabilir Alternatif İşletmelik Modellerinin Belirlenmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Miras hukuku kaynaklı arazi bölünmelerinden kaynaklanan sorunların giderilmesine yönelik İl için alternatif modellerin araştırılması	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	Üniversitelerin ilgili birimleri
Tarımsal girdi kullanımında maliyetleri düşürücü işletme modellerinin araştırılması	Tarım ve Orman İl Müdürlüğü	Üniversitelerin ilgili birimleri

MİKRO KREDİ UYGULAMALARI İLE HİZMET ÇEŞİTLİLİĞİNİN VE YEREL HALKIN GELİRİNİN ARTTIRILMASI		
Mikro Kredi Uygulamaları ve İl’de Hizmet Açığı Olan Konular Hakkında Yerel Halkın Bilinçlendirilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Başarılı mikro kredi uygulamaları konusunda yerel halkın bilinçlendirilmesi	Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret Odaları	İl Özel İdaresi, OSB Yönetimleri, Üniversitelerin Bağlı Birimleri
İl hizmet sektörünün bugünkü yapısı ve açılım ihtiyacı konusunda yerel halkın bilinçlendirilmesi	İl Ticaret Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret Odaları	İl Özel İdaresi, OSB Yönetimleri, Üniversitelerin Bağlı Birimleri
BÖLGEDE AGRO TURİZM ALANI OLARAK BELİRLENEN LOKASYONLARIN TURİZM MERKEZİ OLARAK İŞLEVLENDİRİLMESİ		
Agro Turizm Faaliyetleri Konusunda Yerel Halkın Bilinçlendirilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Yerel halkın turizm hizmetlerinin kapsamı hakkında bilgilendirilmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İlgili belediyeler	İl Özel İdaresi, İlgili Kaymakamlıklar, Belediyeler Birliği, Muhtarlıklar, Üniversitelerin İlgili birimleri, Konu Özelinde Faaliyet Gösteren STK’lar
Yerel halkın pansiyonculuk vb. ekonomik faaliyetler ile ilgili bilgilendirilmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İlgili belediyeler	İl Özel İdaresi, İlgili Kaymakamlıklar, Belediyeler Birliği, Muhtarlıklar, Üniversitelerin İlgili birimleri, Konu Özelinde Faaliyet Gösteren STK’lar
Yerel halkın turist beklentileri hakkında bilgilendirilmesi	İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, İlgili belediyeler	İl Özel İdaresi, İlgili Kaymakamlıklar, Belediyeler Birliği, Muhtarlıklar, Üniversitelerin İlgili birimleri, Konu Özelinde Faaliyet Gösteren STK’lar

Agro Turizm Faaliyetleri İçin Turizm Altyapısının İyileştirilmesi ve Geliştirilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Altyapı tesislerinin geliştirilmesi (Yol, su, haberleşme, tuvalet, dinlenme birimleri vb.)	İl Özel İdaresi ve Belediyeler Birliği	İl Sınırlarında Hizmet Veren Kamu Kurum ve Kuruluşları
Konaklama olanaklarının geliştirilmesi	İl Özel İdaresi ve Belediyeler Birliği	Özel Sektör
Agro-Eko Turizm Alanlarının Tanıtımı		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
İllerde, Gezi Haritaları'nın turizm türü ve güzergahı bilgilerini içerek şekilde hazırlanması	İl Özel İdaresi ve Belediyeler Birliği	Turizm Alanındaki Özel Sektör Temsilcileri, STK'lar
İllerde gerçekleştirilecek turizm faaliyetlerinin çevre turlarına eklenmesinin sağlanması	İl Özel İdaresi ve Belediyeler Birliği	Turizm Alanındaki Özel Sektör Temsilcileri, STK'lar

EKONOMİK SEKTÖRLER VE ÇEVRE YÖNETİMİ TEMELİNDE MEKANSAL - İŞLEVSEL BAĞLANTILARIN GÜÇLENDİRİLMESİ		
İller ve İlçeler arasında yerel kenetlenmenin sağlanmasına yönelik ulaşım altyapısının iyileştirilmesi		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Ulaşım altyapısının iyileştirilmesi	Karayolları Genel Müdürlüğü, Karayolları Şube Şeflikleri	İl Özel İdaresi
Sanayi sektörünün ihtiyacı olan ürün toplama dağıtım aklarında ulaşım olanaklarının çeşitlendirilmesi ile OSB bütünleşmelerinin sağlanması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Demiryolu altyapılarının iyileştirilmesi	DLH ve TCDD Genel Müdürlüğü	TCDD ve DLH ile Eşgüdümlü Çalışmalar Sanayi ve Ticaret Odaları
Tüm OSB'lerin ana ulaşım bağlantılarının güçlendirilmesi ile mümkün olanlarında demiryolu entegrasyonunun sağlanması	DLH ve TCDD Genel Müdürlüğü	Sanayi ve Ticaret Odaları

Tarımsal ürün toplama güzergahları ile ürün depolama, paketleme ünitelerinin bütünleşmesinin sağlanması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Üretim, toplama, depolama, paketleme hizmetlerinin nakliye hizmetleri ile bir arada ele alınabilmesi için öncelikle ürün toplama alanlarının, ana ulaşım bağlantıları ile bütünleşmesinin sağlanması	İl Özel İdaresi	Belediyeler Birliği
İŞLEVSEL BAĞLANTILARIN GÜÇLENDİRİLMESİNDE LOJİSTİK SEKTÖRÜNÜN ETKİNLİĞİNİN ARTTIRILMASI		
Tarımsal ürünlerin iç ve dış pazara sunulma öncesinde uzun süreli saklanabileceği/depolanabileceği soğuk hava depolarının oluşturulması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Atıl durumda olan soğuk hava depolarının faaliyete geçmesi, meyve-sebze halleri ile entegre olabilecek soğuk hava depolarının kurulması	İl Tarım Müdürlüğü	Sanayi ve Ticaret Odası, İl Tarım Müdürlüğü
Soğuk hava depolarının aktif kullanımına yönelik tarım faaliyetleri gerçekleştiren kişilerin bilgilendirilmesi ve maliyet konusunda kolaylık sağlanması	İl Tarım Müdürlüğü	Sanayi ve Ticaret Odası, İl Tarım Müdürlüğü
Tarımsal ürünlerin kırsaldan iç pazara sunulması amacıyla yakın bölgelerde hallerin kurulması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
İl ve İlçe merkezlerinde haller kurulması	Belediyeler	Meyve-Sebze Üretici Birlikleri
Sanayi ürün ve mallarının iç ve dış pazara dağıtımı öncesinde saklanacağı ortak depolama alanlarının yaratılması		
Öneri Proje (Faaliyetler)	Öneri Yürütücü	İşbirlikleri
Depolama alanlarının önemli karayolu bağlantıları üzerinde olacak şekilde konumlandırılması	Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, OSB Yönetimleri, İlgili Belediyeler	Sanayi İşletmeleri, Ulusal ve Uluslararası Etkinliği Olan Büyük Lojistik Firmaları